

Institutt for samfunnsforskning

Årsmelding 1999

© ISF 2000

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 OSLO
www.samfunnsforskning.no

Rapport 2000:1
ISBN 82-7763-134-0
ISSN 0801-8863

Materialet i denne rapporten er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Det er lagt ut på internett for lesing på skjerm og utskrifter til eget bruk. Uten særskilt avtale med ISF er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring utover dette bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Innhold

1. Institutt for samfunnsforskning	7
2. Styret	9
2.1 Styrets sammensetning 1999	9
2.2 Styrets beretning for 1999	10
3. Staben	12
3.1 Vitenskapelige stillinger	12
3.2 Øvrige vitenskapelige medarbeidere	18
3.3 Gjesteforskere	19
3.4 Prosjektassistenter	19
3.5 Administrasjonen	19
3.6 Faglig bakgrunn i staben	20
3.7 Forskningsledere	21
3.8 Vitenskapelig kompetanse	21
3.9 Utmerkelser og priser	23
4. Prosjekter under arbeid i 1999	24
4.1 Sysselsetting og arbeidsvilkår	25
4.2 Kjønn og samfunn	43
4.3 Velferdsstat og sivilsamfunn	54
4.4 Politikk, opinion og makt	59
4.5 Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner	72

5.	Tilknytning til universitetene	82
5.1	Bistillinger ved universitetene	82
5.2	Bistillinger ved ISF	83
5.3	Undervisning og sensorvirksomhet	83
5.4	Bedømmelseskomitéer	83
6.	Internasjonale kontakter og forskningssamarbeid	85
6.1	Prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere	85
6.2	Utenlandske gjesteforskere ved ISF	91
6.3	Forskeropphold ved utenlandske institusjoner	91
6.4	Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder	92
6.5	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	93
7.	Stabens faglige oppgaver utenom ISF	94
7.1	Vitenskapelige styrever og råd	94
7.2	Forskningsinstitusjoner og styringsgrupper	94
7.3	Søknadsbehandling og konsulentoppgaver	96
7.4	Verv i faglige organisasjoner	96
7.5	Det Kongelige Norske Videnskapers Selskap	97
7.6	Det Norske Videnskaps-Akademi	97
7.7	Redaksjonelt arbeid	97
7.8	Offentlige styrever, råd og utvalg	100
8.	Publikasjoner	101
8.1	ISF-publikasjoner	101
8.2	Bøker og monografier	103
8.3	Rapporter utgitt av andre institusjoner	105
8.4	Tidsskrift- og bokartikler	107
8.5	Vitenskapelig publisering 1997–1999	118
8.6	Kongress-papers og foredrag	119
9.	Konferanser og seminarer	126
9.1	Konferanser	126
9.2	Instituttseminarer	127
9.3	Arvid Brodersen-forelesning	127

10. Formidling	128
10.1 Tidsskrifter	128
10.2 ISF-rapporter	130
10.3 ISF Sammendrag	130
10.4 Hjemmesider på internett	130
10.5 Brukermøter	130
10.6 Pressekonferanser og mediekontakt	131
10.7 Formidling til allmennheten	132
10.8 Annen forskningsformidling	133
11. Administrasjon og økonomi	134
11.1 Sekretariatsoppgaver	134
11.2 Biblioteket	134
11.3 IT-avdelingen	135
11.4 Instituttets økonomi	135
11.5 Regnskap	138
12. Summary in English	144
12.1 The Institute's Publications	145
12.2 Projects in Progress 1999	145

Institutt for samfunnsforskning

Det overordnede mål for Institutt for samfunnsforskning er å bidra til kunnskap om samfunnets oppbygging og utvikling, samt å utvikle modeller og metoder til å analysere disse forhold.

Fra det ble opprettet i 1950 til omkring 1970 spilte instituttet en avgjørende rolle for veksten i samfunnsforskningen i Norge. ISF har hele tiden vært tverrfaglig orientert, og vil føre denne tradisjonen videre.

ISF er et av de få samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøene utenfor universitetene som ikke er spesialisert på en spesiell sektor. Instituttet søker å skape et bredt fagmiljø uten skarpe institusjonelle grenser mellom grunnforskning og anvendt eller problemorientert forskning. ISF ønsker derfor å bidra til at begge typer forskning drives innenfor samme miljø. Dette kommer til uttrykk blant annet gjennom nær kontakt og samarbeid med Universitetet i Oslo, Norges forskningsråd, mer spesialiserte og anvendte institutter samt flere av departementene.

Institutt for samfunnsforskning ser det som en sentral oppgave å drive opplæring av yngre forskere og å legge forholdene til rette for at medarbeiderne kan ta doktorgrad og kvalifisere seg for høyere vitenskapelige stillinger.

De fleste av instituttets prosjekter faller innenfor fem hovedområder, som til dels skjærer på tvers av hverandre:

- Sysselsetting og arbeidsvilkår
- Kjønn og samfunn
- Velferdsstat og sivilsamfunn
- Politikk, opinion og makt
- Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

På disse områdene er det et mål å kartlegge og forklare trekk ved norske samfunnsforhold, samt i størst mulig grad se dem i et internasjonalt perspektiv.

2.1 Styrets sammensetning 1999

Oppnevnt av Kirke-, utdannings og forskningsdepartementet

Professor Anne-Lise Seip (leder)

Professor Rune Sørensen (varamedlem)

Oppnevnt av Universitetet i Oslo

Professor Aanund Hylland (nestleder)

Professor Arnlaug Leira (varamedlem)

Professor Raino Sverre Malnes

Professor Edgeir Benum (varamedlem)

Oppnevnt av styret ved Institutt for samfunnsforskning

Professor Jon Elster

Forsker Rune Slagstad (varamedlem)

Professor Eivind Smith

Direktør Terje Hauger (varamedlem)

Oppnevnt av de ansatte ved Institutt for samfunnsforskning

Forsker Hanne Marthe Narud

Stipendiat Marianne Røed (varamedlem)

2.2 Styrets beretning for 1999

Virksomheten ved Institutt for samfunnsforskning er blitt videreført i 1999 ut fra instituttets overordnede målsettinger: rekruttering av nye forskere, tverrfaglig orientering og kombinasjon av anvendt forskning og grunnforskning. To av instituttets ansatte forskere har tatt doktorgrad, mens to nye stipendiater er tatt opp på dr.polit.-programmet ved Universitetet i Oslo. Instituttets tverrfaglige profil er blitt styrket ved at gruppen av historikere er blitt utvidet.

Norges forskningsråds pris for fremragende forskningsformidling ble i 1999 tildelt Henry Valen.

I forbindelse med omorganisering av Dagsavisen til selveiende stiftelse våren 1999 ble ISF sammen med fire andre institusjoner invitert til å oppnevne ett medlem med varamedlem til avisens råd. Instituttet oppnevner rådsmedlemmene. De er helt uavhengige, og ordningen medfører ingen økonomisk eller faglig binding for instituttet.

Pr. 31. desember 1999 hadde Institutt for samfunnsforskning 55 medarbeidere, hvorav 2 personer i 1/5 stilling. En professor fra Universitetet i Oslo var gjesteforsker i første halvår.

Tilgangen på prosjekter i løpet av året har vært tilfredsstillende. 19 nye prosjekter er satt i gang. Av disse bør særlig framheves et nytt strategisk instituttprogram om Kjønn og makt, samt et sammenliknende historisk prosjekt om Sverige og Norge 1814–2005. Forskningen om idrett og sivilsamfunn er styrket med fire prosjekter.

Da Instituttgruppa for samfunnsforskning (ISAF) ble nedlagt ved årsskiftet 1998–1999 ble mesteparten av staben overført til ISF. Instituttet yter tjenester til NOVA etter samme retningslinjer som for ISAF. Endringen har ført til at instituttets stab er blitt utvidet med 12 personer. De foreløpige erfaringer med ordningen er positive. Styret vil også framheve den konstruktive rolle som NOVA har spilt ved utarbeidelsen av den nye ordningen av fellestjenestene.

Instituttets resultatregnskap og balanse gir etter styrets oppfatning tilstrekkelig opplysninger til å bedømme resultatet av virksomheten i 1999 og den økonomiske stilling pr. 31. desember 1999. Årets driftsresultat før finansielle poster er kr. 141.788,49, som overføres til

instituttets egenkapital. Forutsetningene for videre drift er etter Styrets oppfatning fortsatt til stede. Instituttets økonomi er solid, men på grunn av den betydelige usikkerhet som alltid hersker rundt prosjektilgangen er det fortsatt behov for økonomisk konsolidering av driften. Det gjelder ikke minst etter at staben er betydelig utvidet.

I løpet av 1999 har det vært gjennomført forbedringer av det ergonomiske arbeidsmiljø. Sykefraværet har vært 5,7 prosent av den totale arbeidsmengden. Den viktigste delen av sykefraværet skyldes forhold utenfor arbeidsplassen. Skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet er ikke konstatert. Det er ikke noe i instituttets virksomhet som forurenser det ytre miljø.

Oslo 20. januar 2000

Anne-Lise Seip
styreleder

Hanne Marthe Narud

Jon Elster

Aanund Hylland

Raino Sverre Malnes

Eivind Smith

Fredrik Engelstad
instituttleder

Det ble totalt utført 53 årsverk, hvorav 36 forskerårsverk, ved Institutt for samfunnsforskning i 1999. Av den samlede staben pr. 31. desember 1999 inngår de 12 stillinger som ble overført fra ISAF ved årsskiftet 1998/1999. Videre er åtte stillinger tillagt administrative oppgaver, og fem vitenskapelig ansatte er forskningsledere i 50% stilling.

3.1 Vitenskapelige stillinger

Bente Abrahamsen

Cand.polit., sosiologi, forsker III

Arbeidsfelt: Helsetjenesteyrker, jobbmobilitet, yrkesløp.

Rolf Kristian Andersen

Cand.polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (til 28.02.)

Arbeidsfelt: Velferd, frivillig organisering.

Erling Barth

Dr.polit., sosialøkonomi, forskningsleder (f.o.m. 01.08.), forsker I

Professor II ved Universitetet i Tromsø

(visiting scholar, Harvard University, fra 01.08.98 til 31.06.99)

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, lønnsdannelse, forhandlinger.

Frode Berglund

Cand.polit., statsvitenskap, stipendiat

Arbeidsfelt: Valgforskning, partitilhørighet, politiske stridsspørsmål.

Gunn Elisabeth Birkelund

Dr.polit., sosiologi, forskningsleder (NFR), forsker I (til 30.06.)
Arbeidsfelt: Sosial ulikhet, kjønn, klasse, arbeidsmarked.

Tordis Borchgrevink

Mag. art., sosialantropologi, forsker II
Arbeidsfelt: Flerkulturelle samfunn, jødisk/muslimsk integrasjon og identitetsdannelse.

Anja Bredal

Cand.sociol., sosiologi, stipendiat
Arbeidsfelt: Innvandring, kjønn og etnisitet.

Jan-Paul Brekke

Cand. polit., sosiologi, stipendiat
(visiting scholar, Universidade Aberta i Lisboa, Portugal til 30.06. 2000.)
Arbeidsfelt: Velferd, innvandring, flyktninger.

Grete Brochmann

Dr.polit., sosiologi, forskningsleder, forsker I
Professor II ved Universitetet i Oslo
(visiting scholar, University of California, Berkeley fra 01.08.)
Arbeidsfelt: Innvandring, internasjonal migrasjon, Vest-Europa, EU.

Harald Dale-Olsen

Cand.oecon., sosialøkonomi, stipendiat
Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, lønn, sykefravær, mobilitet.

Anne Lise Ellingsæter

Dr.philos., sosiologi, forskningsleder, forsker I
Arbeidsfelt: Kjønn, arbeidsmarked, velferdsstat, familie, tid, makt.

Ingunn Opheim Ellis

Cand.mag., statsvitenskap, vitenskapelig assistent (50% stilling)
Arbeidsfelt: Valgforskning.

Fredrik Engelstad

Dr.philos., sosiologi, instituttleder
Professor II ved Universitetet i Oslo
Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, sosial rettferdighet, litteratur og samfunn,
vitenskapsteori, makt.

Bernard Enjolras

PhD, sosialøkonomi, forsker II
Arbeidsfelt: Velferd, frivillig organisering, sivilt samfunn.

Trygve Gulbrandsen

Dr.philos., sosiologi, forsker II
Arbeidsfelt: Medeierordninger, kunnskapsbedrifter, familiebedrifter,
lederlønninger, sosiale eliter.

Marianne Gullestad

Dr.philos., sosialantropologi, forsker I
Professor II ved Universitetet i Tromsø
Arbeidsfelt: Kultur, hverdagsliv og innvandring.

Anniken Hagelund

Cand. polit., sosiologi, stipendiat (fra 01.03.)
Arbeidsfelt: Innvandringsdebatter, flerkulturelt samfunn.

Inés Hardoy

Cand.polit., sosialøkonomi, stipendiat
Arbeidsfelt: Arbeidsledighet, arbeidsmarkedstiltak, evaluering av ar-
beidsmarkedstiltak, ungdom.

Marit Hoel

Dr.philos., sosiologi, forsker II (permisjon fra 01.05.)
Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, kjønn, yrkesverdier, yrkesmobilitet,
utdanning.

Geir Høgsnes

Dr.polit., sosiologi, forsker I (1/5-stilling)

Professor ved Universitetet i Oslo

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked og arbeidsledighet, lønnsdannelse, sosiale normer, rettferdighet.

Ragnhild Steen Jensen

Cand.philol., samfunnsgeografi, stipendiat

Arbeidsfelt: Kjønn, arbeid, likestilling, regional utvikling.

Trond Beldo Klausen

Cand. polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (fra 01.05.)

Arbeidsfelt: Sosiale eliter.

Anne Krogstad

Dr.polit., sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Politisk kommunikasjon, medier, kvinner, etnisk forretningsdrift.

Nils Rune Langeland

Dr. art., historie, forsker II (fra 01.05.)

Arbeidsfelt: Høyesteretts historie, politisk teori.

Håkon Wergeland Lorentzen

Dr.philos., sosiologi, forskningsleder, forsker II

Arbeidsfelt: Velferd, frivillig organisering, sivil samfunn.

Arne Mastekaasa

Dr.philos., sosiologi, forsker I (1/5 stilling)

Professor ved Universitetet i Oslo

Arbeidsfelt: Sykefravær, lønn, familie, psykisk helse.

Hanne Marthe Narud

Dr.polit, statsvitenskap, forsker II (til 31.10.)

Arbeidsfelt: Valgforskning, politisk representasjon, offentlig opinion, partier, regjeringsdannelser.

Karen Modesta Olsen

Cand.polit., sosiologi, stipendiat (til 01.08.)

Arbeidsfelt: Sykefravær, lønnsforhold, fleksibilitet i arbeidslivet.

Jon Christian Rogstad

Cand.polit., sosiologi, stipendiat

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, arbeidstid, innvandring, diskriminering.

Marianne Røed

Cand.oecon., sosialøkonomi, stipendiat

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, internasjonal migrasjon, utdanning, kompetanse.

Toril Røkeberg

Cand.polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (til 31.10.)

Arbeidsfelt: Frivillige organisasjoner.

Jo Saglie

Cand. polit, statsvitenskap, stipendiat (fra 1.11.)

Arbeidsfelt: Valg og partier

Erling Sandmo

Dr.art., historie, forsker II

Arbeidsfelt: Kultur- og rettshistorie, Høyesteretts historie.

Pål Schøne

Cand.oecon., sosialøkonomi, stipendiat

Arbeidsfelt: Arbeidsmarkedsøkonomi, kompetanse, evaluering.

Ørnulf Seippel

Cand. sociol., sosiologi, forsker III (fra 01.04)

Arbeidsfelt: Sosiale bevegelser, frivillige organisasjoner, miljøsociologi, politisk sosiologi.

Francis Sejersted

Cand.philol., historie, forsker I (fra 01.04.)

Arbeidsfelt: Moderne historie, økonomisk historie.

Rune Slagstad

Dr.philos., idéhistorie/filosofi, forsker I (permisjon fra 01.07)

Arbeidsfelt: Sosialfilosofi, moderne historie.

Ragnhild Sollund

Cand.polit., krimnologi, stipendiat

Arbeidsfelt: Innvandring, internasjonal migrasjon, arbeidsliv.

Aagoth Elise Storvik

Dr.polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Kjønn, ansettelsesprosesser, yrkeskarrierer.

Mari Teigen

Cand. sociol., sosiologi, stipendiat

Arbeidsfelt: Kjønnskvotering, likestilling.

Hege Torp

Lic.philos., sosialøkonomi, forskningsleder (til 31.07), forsker II

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, ledighet, evaluering av arbeidsmarkeds-tiltak.

Anne Lene Bakken Ulseth

Cand.polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (fra 18.05.)

Arbeidsfelt: Frivillige organisasjoner.

Hang Yin

Cand.oecon., sosialøkonomi, stipendiat. (permisjon fra 01.08.)

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, lønnsdannelse, forhandlinger, geografisk mobilitet.

Bernt Aardal

Dr.philos., statsvitenskap, forskningsleder, forsker I.

Professor II ved Universitetet i Oslo.

Arbeidsfelt: Valgforskning, partier, valgordninger, politiske stridsspørsmål.

3.2 Øvrige vitenskapelige medarbeidere

Omfatter medarbeidere som har arbeidsplass ved Institutt for samfunnsforskning, uten et formelt ansettelsesforhold.

Tor Bjørklund

Dr.philos., statsvitenskap, forsker II

Førsteamanuensis ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i

Oslo

Arbeidsfelt: Lokalvalg, folkeavstemning.

Jon Elster

Docteur ès lettres

Professor ved Departement of Political Science, Columbia

University, New York.

Arbeidsfelt: Rettsoppgjør.

Arnlaug Leira

Professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi,

Universitetet i Oslo

Arbeidsfelt: Velferdsstat, kvinners arbeid, omsorg, familiepolitikk.

Henry Valen

Dr.philos., statsvitenskap. Professor emeritus

Arbeidsfelt: Valg, partier, lederskap.

3.3 Gjesteforskere

Jan Eivind Myhre

Professor, Historisk Institutt, Universitetet i Oslo (til 01.07)

Prosjekt: Norsk innvandringshistorie.

Henrik Oscarsson

Fil.dr., statsvitenskap, Post.dr.-stipendiat TMR (fra 1.11.)

Arbeidsfelt: Valg, opinion, partier.

Dag Stenvoll

Forsker, LOS-senteret, Bergen (01.06.–31.07.)

Reidar Almås

Professor, Senter for bygdeforskning, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (til 30.06.)

3.4 Prosjektassistenter

Ingvald Aarstein

Torben Henriksen

3.5 Administrasjonen

Fredrik Engelstad, instituttleder

Åse Gjelsten, konsulent (permisjon fra 01.07.)

Bård Ileby, konsulent (fra 23.09.)

Hanna Marie Sørby Jensen, konsulent

Ingvild Molden, informasjonsleder (50% permisjon)

Trond Nicolaysen, konsulent

May-Liss Sivertsen, førstefullmektig

Eli Søgård, kontorleder

Ingebjørg Wesche, konsulent

Jorunn Aarseth, hospitant (fra 1.11.)

Biblioteket

Sven Lindblad, hovedbibliotekar
Frøydis Asklund, (praktikant 4.1.–5.2.)
Sidsel Grevle, bibliotekar (50% stilling)
Eva Hagen, avdelingsbibliotekar
Jon Haakon Hustad, bibliotekar
Anne Ragnhild Kjær Sti, bibliotekar (fra 02.08.vikar)
Trond J. Strøm, avdelingsbibliotekar (permisjon fra 20.04)
Rune Hoelseth, bibliotekassistent

IT-avdelingen

Nils-Eivind Naas, avdelingsleder
Vegard Kleiven, driftsleder
Stig Muren, konsulent

Kantinen

Wenche Skistad, husholdsbestyrer (80% stilling)
Audhild Haugen, kantinemedarbeider (50% stilling)

Sivilarbeidere

Bård Ingolf Ileby (til 22.09.)
Øyvind Ilevold (til 16.04)
Thomas Glenn Gundersen (fra 01.09.)

3.6 Faglig bakgrunn i staben

Det er en målsetting for Institutt for samfunnsforskning å bidra til økt samarbeid på tvers av samfunnsfagene. Instituttet fungerer etter hvert også som en møteplass for forskere med bakgrunn utenfor samfunnsfagene. Sett på bakgrunn av utdanning fordeler den vitenskapelige staben seg som vist i tabell 1.

Tabellen beskriver det samlede forskningsmiljø ved ISF. Den omfatter alle forskere med arbeidsplass ved instituttet, også ansatte med midlertidige permisjoner er tatt med. Timelønnede assistenter ol. er ikke regnet med.

Tabell 1. Den vitenskapelige staben etter fagområde, pr. 31. desember

Fagområde	1997	1998	1999
Sosiologi	22	21	22
Statsvitenskap	6	5	5
Sosialøkonomi	7	8	8
Filosofi/idéhistorie	1	1	1
Sosialantropologi	2	3	3
Historie	2	1	3
Kriminologi	0	1	1
Samfunnsgeografi	1	1	1
Statistisk metode	1	0	0
I alt	42	41	44

3.7 Forskningsledere

Ved utgangen av 1999 har instituttet følgende forskningsledere:

- Grete Brochmann (hovedområde: Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner)
- Anne Lise Ellingsæter (hovedområde: Kjønn og samfunn)
- Håkon Wergeland Lorentzen (hovedområde: Velferdsstat og sivilsamfunn)
- Hege Torp (hovedområde: Sysselsetting og arbeidsvilkår) (permisjon som forskningsleder i ett år fra 31.07.)
- Erling Barth (hovedområde: Sysselsetting og arbeidsvilkår) (vikarierer for Hege Torp fra 01.08.)
- Bernt Aardal (hovedområde: Politikk, opinion og makt).

Dessuten har én i staben vært forskningsleder knyttet til et program under Norges forskningsråd:

- Gunn Elisabeth Birkelund (Kjønn i endring: institusjoner, normer, identiteter) (til 01.08.)

3.8 Vitenskapelig kompetanse

Vitenskapelige medarbeiderne tilkjennes formell kompetanse etter samme regler som gjelder ved universitetene. De fordelte seg etter kom-

petanse som vist i tabell 2. Ved utgangen av 1999 hadde instituttet 21 ansatte med kompetanse som forsker III eller høyere og 15 i stipendiatstillinger. I 1998 var 20 heltids ansatte forskere med denne kompetansen knyttet til instituttet og 12 i stipendiatstillinger.

Tabell 2. Ansatte forskere etter kompetanse, pr. 31. desember

	1997	1998	1999
Forsker I	5	7	8
Forsker II	12	11	11
Forsker III	2	2	2
Stipendiat	10	12	15
Vitenskapelig assistent	9	8	8
I alt	38	40	44

Tabellen omfatter de forskere som er nevnt under pkt. 3.1 foran. Ansatte i mindre enn 1/2 stilling er ikke tatt med. Heltids ansatte i permisjon er regnet inn.

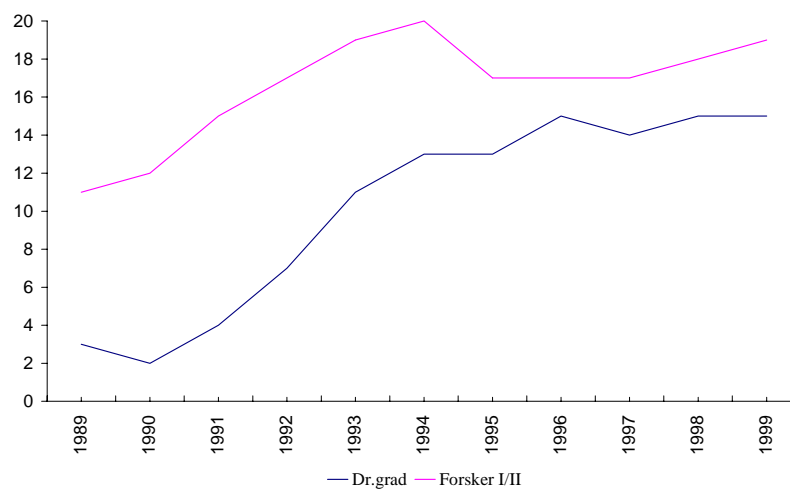
Ved årets utgang hadde 15 forskere ved instituttet doktorgrad.

Anne Krogstad disputerte 29. mai for dr.polit-graden over temaet: *Image i topp-politikken. Visuelle og retoriske virkemidler i kvinners og menns politiske kommunikasjon.*

19. juni disputerte Trygve Gulbrandsen for den filosofiske doktorgrad over temaet: *Eiere og kolleger. Medeierskap i norsk arbeidsliv.*

Tor Bjørklund disputerte for den filosofiske doktorgrad 24. september over temaet: *Periferi mot sentrum. Landsomfattende folkeavstemninger i Norge.*

Figur 1. Antall ansatte forskere med kompetanse som forsker I/forsker II og med doktorgrad pr. 31. desember 1989–1999

3.9 Utmerkelser og priser

Professor Henry Valen har i 1999 blitt hedret med Norges forskningsråds «Pris for fremragende forskningsformidling».

Prosjekter under arbeid i 1999

Ved instituttet ble det i 1999 arbeidet med i alt 64 prosjekter. De fleste av disse prosjektene kan grupperes innenfor fem hovedområder – uten at noen av områdene kan sies å utgjøre enhetlige forskningsprogrammer:

- Sysselsetting og arbeidsvilkår
- Kjønn og samfunn
- Velferdsstat og sivilsamfunn
- Politikk, opinion og makt
- Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

Mellom enkeltprosjekter er det i mange tilfeller et nært samarbeid. Instituttet ønsker en rimelig balanse mellom integrering av enkeltprosjekter i samlende forskningsprogrammer på den ene siden og åpenhet for å ta opp problemstillinger som faller utenfor de opptrukne rammer på den andre. Forskningen ved ISF omfatter derfor også prosjekter som ikke lar seg plassere naturlig innenfor noen av de fem hovedområdene.

Ved hvert prosjekt er de viktigste publiserte arbeider tatt med. Av plasshensyn er ikke all rapportering ført opp.

En økonomisk oversikt over prosjektbevilgningene etter kilde, er gitt i kapittel 11.4.

4.1 Sysselsetting og arbeidsvilkår

Lønn og arbeidsledighet i Norden

Bemanning: Forskningsleder Erling Barth

Tidsplan: 1997–1999

Finansiering: Arbeidsmarkedsutvalget under Nordisk Ministerråd

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å studere sammenhengen mellom lønn og ledighet i Norden ved hjelp av sammenliknbare mikrodata på individnivå fra hvert land. Vi fokuserer på tre spørsmål: Hvor følsomt er lønnsnivået i de nordiske landene overfor variasjoner i ledighetsnivå? Varierer elastisiteten av lønn med hensyn på ledighet mellom grupper av arbeidstakere? Hva slags ledighet er det som faktisk virker inn på lønnsnivået, og hva betyr omfanget av arbeidsmarkedstiltak for lønnsnivåets følsomhet overfor arbeidsløshet?

De viktigste arbeider

Karsten Albæk, Rita Asplund, Erling Barth, Stig Blomskog, Bjørn Runar Gundmundsson, Vifill Karlsson og Erik Støyer Madsen, 1999a, «Dimensions of the Unemployment Relationship in the Nordic Countries: Wage flexibility without wage curves», Working paper # 99:24. Økonomisk Institutt, Københavns Universitet.

Karsten Albæk, Rita Asplund, Erling Barth, Stig Blomskog, Bjørn Runar Gundmundsson, Vifill Karlsson og Erik Støyer Madsen, 1999b, «The Wage Curve in the Nordic Countries», *TemaNord serien 1999:597*, Nordisk Ministerråd, København.

Rita Asplund 1998, «Löner och arbetslöshet i Norden: Finns det ett samband?» *Ekonomiska Samfundets Tidskrift* nr. 3, Helsingfors.

Erling Barth 1999, «Lønnskurven som forsvant». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2): 185–190.

Lønnsforskjeller og forhandlingsystem i Staten

Bemanning: Forskningsleder Erling Barth
Stipendiat Pål Schøne

Tidsplan: 1993–99

Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet studerer sammenhengen mellom lønns- og forhandlingssystemene og lønnsforskjeller innen staten. Hva er konsekvensene av økt vekt på lokal lønnspolitikk i staten? Prosjektet fokuserer særlig på lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, en tar også for seg bruken av stillingsvurderingssystemer i den lokale lønnsdannelsen. Prosjektet benytter både intervjuer og data fra Statens sentrale tjenestemannsregister.

De viktigste arbeider

Ragnhild Steen Jensen 1994, *Stillingsvurdering og likelønn i Staten*. ISF-rapport 94:21. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Erling Barth og Hang Yin 1996, *Lønnsforskjeller og lønnsystem i Staten*. ISF-rapport 96:4. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Pål Schøne 1997, *Lønnsforskjeller i staten – en analyse av ansiennitetstillegg, avkastning av utdanning og begynerlønnsforskjeller*. ISF-rapport 97:20. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Pål Schøne 1999, *Lønnsdannelse og lønnsforskjeller i staten 1987–98*. ISF-rapport 99:15. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Arbeidsmarkedsstrømmer og lønnsstruktur

Prosjektleder: Forskningsleder Erling Barth
Stipendiat Harald Dale-Olsen

Tidsplan: 1998–2001

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har som formål å etablere et panel av bedrifter og arbeidstakere for å analysere tre hovedspørsmål: Bruttostrømmer i arbeidsmarkedet med vekt på ansettelser, avgang, gjennomtrekk og mobilitet

mellom virksomheter. For det andre vil vi ta for oss sammenhengen mellom mobilitet og relativ lønn. I denne delen er det lønnsstrukturen som er analyseobjekt. For det tredje vil vi se nærmere på sammenhengen mellom lokale arbeidsmarkeder og lønn. Foregår tilpasningen til ulike forhold i lokale arbeidsmarkeder via lønnsdannelsen, ledighet eller mobilitet?

De viktigste arbeider

Erling Barth og Harald Dale-Olsen 1999, «The Employer's Wage Policy and Worker Turnover». I: J.Haltiwanger, J. Lane, J Spletzer, J Theeuwes and K Troske, red., *The Creation and Analysis of Linked Employer-Employee Data*. Amsterdam: Elsevier, North Holland.

Erling Barth og Harald Dale-Olsen 1999, «Gender Differences in Job and Worker Mobility». I: Siv Gustafsson and Danièle Meulders, red., *Gender and the Labour Market. Econometric Evidence on Obstacles in Achieving Gender Equality*. London: Macmillan.

Erling Barth og Harald Dale-Olsen 1999, «Monopsonistic Discrimination and the Gender Wage Gap», Working Paper #7197, National Bureau of Economic Research, Cambridge, Massachusetts.

Mobilitet og relativ lønn

Bemanning: Forskningsleder Erling Barth
Stipendiat Harald Dale-Olsen
Stipendiat Pål Schøne
Stipendiat Hang Yin

Tidsplan: 1997–2001

Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet studerer sammenhengen mellom mobilitet og relative lønninger i staten og i arbeidslivet for øvrig. Først gjennomføres en deskriptiv studie av turnover og gjennomtrekk i staten sammenliknet med det øvrige arbeidsliv. Dernest ser vi på hvordan mobilitetsmønstrene påvirkes av lønn. Hvor viktig er virksomhetenes egen lønnspolitikk for mobilitetsmønsteret? Videre ser vi på betydningen av mobiliteten for lønns-

forskjeller. Hva betyr forskjeller i mobilitetsmønstre for lønnsforskjellene mellom offentlig og privat sektor, og mellom kvinner og menn?

De viktigste arbeider

Pål Schøne 1998, «Jobbskifte og lønnsvekst for kvinner og menn i staten». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 15(1):59–67.

Pål Schøne 1998, «Jobb- og arbeidskraftmobilitet i staten». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 15(2):137–146.

Harald Dale-Olsen 1998, «Kjønnsforskjeller i jobb- og arbeidskraftstrømmer». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 15(2):147–156.

Pål Schøne, Harald Dale Olsen og Hang Yin 1999, *Mobilitet på arbeidsmarkedet*, ISF-rapport 99:4. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Avkastning av personkapital – en analyse på virksomhetsnivå

Prosjektleder: Forskningsleder Erling Barth
Stipendiat Pål Schøne

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

I dette prosjektet fokuserer vi på problemstillinger knyttet til måling av virksomhetenes personkapital – akkumulert både gjennom formell utdanning fra det ordinære skolesystemet og gjennom opplæring i arbeidslivet. I neste omgang benytter vi indikatorene for personkapital til å analysere bedriftenes avkastning av denne type kapital. I tillegg kan det også være interessant å se på samspillet mellom de to personkapitalkomponentene, er det for eksempel slik at avkastningen av opplæring på virksomhetsnivå avhenger av utdanningsnivået til de ansatte i virksomheten? Eksempler på resultatvariabler som skal benyttes i analysen er produksjon, produksjonsendring, sysselsetting og tilgang og avgang av arbeidskraft.

Et avgjørende spørsmål er også om det er knyttet positive eksterne virkninger til virksomhetenes investeringer i personkapital. Nærvær av slike effekter betyr at den sosiale gevinsten knyttet til opplæring er større enn den private gevinsten. I dette prosjektet vil vi ved hjelp av kvantifiserbare mål søke å finne indikasjoner på slike mekanismer på

virksomhetsnivå. Til analysene benyttes surveydata med påkoblede registerdata.

Det viktigste arbeidet

Pål Schøne 1999, *Analyzing the effect of training on wages*. Paper presentert på «EALE konferansen, Regensburg.

Public Funding and Private Returns to Education (PURE)

Bemanning: Forskningsleder Erling Barth
Stipendiat Marianne Røed

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: EU-programmet Targeted Socioeconomic Research (TSER)

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en komparativ studie av finansieringssystemet for utdanningsinstitusjoner, opptaksregler, tilbud og etterspørsel samt privat avkastning av utdanning for 15 EU-land. Prosjektet forsøker å forstå sammenhengen mellom avkastningen av utdanning og de institusjonelle rammene rundt utdanningssystemene i de europeiske landene. Prosjektet er et samarbeid mellom en lang rekke partnere i 15 EU-land. Det vil frembringe komparative data for utdanningssystemer, tilbud og etterspørsel etter ulike utdanninger og privat avkastning av utdanning fra alle landene fra perioden 1980–1995. Dataene vil bli brukt til komparative analyser på tvers av landene.

De viktigste arbeider

Erling Barth og Marianne Røed 1999, «Avkastning av utdanning i Norge 1980–1995». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):69–77.

Erling Barth og Marianne Røed 1999, «The Return to Human Capital in Norway, A review of the Literature». I: Rita Asplund og P. Pereira, red., *Returns to Human Capital in Europe, A Literature Review*, ETLA-Helsinki: Taloustieto Oy.

Konjunkturavhengig likestilling av etniske minoriteter. En komparativ studie av arbeidsmarkedssuksess på arbeidsmarkedet

Bemanning: Forskningsleder Erling Barth

Tidsplan: 1999–2001

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Oddbjørn Raaum, Frisch-senteret og Bernt Bratsberg, University of Kansas. Vi benytter registerbaserte data til å studere inntektsprofiler til innvandrergupper, sammenliknet med den norskfødte befolkningen. Spesielt tar prosjektet for seg betydningen av konjunkturfaser for likestilling mellom innvandrere og norskfødte.

Kjønnsforskjeller i tilleggslønn

Bemanning: Professor Geir Høgsnes
Stipendiat Harald Dale-Olsen

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en oppfølging av deler av studien «Fastlønn og tilleggslønn for utvalgte yrkesgrupper i norsk arbeidsliv», som kom i 1997 og som var finansiert av det daværende Planleggings- og samordningsdepartementet.

Tema for prosjektet er hvordan samlet lønn for ulike yrkesgrupper i staten er satt sammen av ulike lønnskomponenter, med særlig fokus på hvordan disse komponentene varierer mellom kvinner og menn. Denne studien er i så måte å betrakte som et komplement til tidligere studier av statens lønns- og forhandlingssystem. Lønn består ikke bare av avtalefestet lønn, men også av ulike tilleggs-lønnskomponenter som for eksempel overtid, faste og variable tillegg. Bakgrunnen for en slik analyse finner vi i den tidligere nevnte studien som konkluderte med at

det syntes å eksistere kjønnsforskjeller når det gjaldt størrelsene på tilleggene. Menn mottok i større grad enn kvinner ulike former for tillegg uavhengig av stillingenes kjønnsdominans. Dette var ikke overraskende når det gjelder overtid, siden det er kjent at menn tradisjonelt arbeider mer overtid enn kvinner. Analysene av statlig sektor skilte imidlertid ikke mellom kjønn.

Analysene i prosjektet «Kjønnsforskjeller i tilleggslønn» utføres med utgangspunkt i data fra Statens tjenestemannsregister for 1997.

De viktigste arbeider

Geir Høgsnes og Harald Dale-Olsen 1997, *Fastlønn og tilleggslønn for utvalgte yrkesgrupper i norsk arbeidsliv*. ISF-rapport 97:21. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Harald Dale-Olsen og Geir Høgsnes 1999, *Kjønnsforskjeller i tilleggslønn*. ISF-rapport 99:7. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Harald Dale-Olsen og Geir Høgsnes 1999, «Kjønnsforskjeller i tilleggslønn». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16:85–96.

Ansettelsesforhold: fødsel, liv og død

Bemanning: Stipendiat Harald Dale-Olsen

Tidsplan: 1999–2003

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Hovedformål: Forklare hvordan og hvorfor ansettelsesforhold inngår og opphører, og hvilke medfølgende konsekvenser dette kan få i en økonomi for sysselsetting og produksjon, med særlig fokus på betydningen av arbeidsstyrkens sammensetning, informasjon, markedsmakt og produktivitet. Delmål i): Forklare hvordan heterogenitet blant bedrifter og arbeidere påvirker sysselsetting og lønn, og hvilke politikkimplikasjoner dette medfører, ii) Forklare hvorfor jobber opprettes og nedlegges, og hvilken betydning dette har for sysselsetting, iii) Belyse informasjonstidspunktets rolle for en samfunnsøkonomisk optimal tilpasning, iv) Hvordan påvirker arbeidsstyrkens sammensetning, dens sysselsetting og produktivitet, v) Forklare om en kopling mellom ledige

og vakanser avhenger av økonomiens størrelse, næringsstruktur og geografiske tilhørighet.

Det viktigste arbeidet

Harald Dale-Olsen 1999, *Wages, Working Conditions and Worker Turnover*. Paper presentert på dr.polit.-seminar, Sosialøkonomisk institutt, UiO, høst 1999.

Oversikt over internasjonal og norsk forskning om eierskap

Bemanning: Forsker Trygve Gulbrandsen

Tidsplan: 1999

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

I de siste ti-femten årene har det i internasjonal forskning vært en økende interesse for å studere betydningen av eierskap i næringslivet. Et hovedområde innenfor forskningen om eierskap er studier av eierrettigheter. Dette omfatter både filosofiske og økonomiske analyser av begrunnelsene for eierrettigheter og samfunnsvitenskapelige studier av bakgrunnen for framveksten av og endringene i eierrettigheter. Et annet hovedområde er det som betegnes som «corporate governance». Dette omfatter dels beskrivelser og sammenlikninger av de nasjonale systemene for eierskap og styring av private bedrifter. Dels finner en her forskning om de enkelte ordninger som eiere og andre interessegrupper kan benytte for å kontrollere den daglige ledelsen i selskapene. Slike ordninger omfatter for eksempel selskapenes styrende organer, markedet for foretaks kontroll, ulike insentivavtaler, osv. Formålet med prosjektet er å gi en oversikt over forskningen på disse ulike områdene.

De viktigste arbeider

Trygve Gulbrandsen, *Internasjonal forskning om eierskap og kontroll i privat næringsliv*. ISF:rapport 99:2. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Trygve Gulbrandsen, *Eiere og kolleger. Medeierskap i norsk arbeidsliv*. ISF:rapport 99:5. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Evaluering av sykefraværprosjektene i Staten

Bemanning: Professor Arne Mastekaasa
Tidsplan: 1998–2000
Finansiering: Sosial- og helsedepartementet

Prosjektbeskrivelse

Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Sosial- og helsedepartementet har satt i gang prosjektet «Fraværforebygging i Staten» med delprosjekter i Arbeidsmarkedssetaten, Trygdeetaten, Rikshospitalet, NSB og Posten. Innenfor disse delprosjektene iverksettes et bredt spekter av tiltak for å bedre arbeidsmiljøet og redusere sykefraværet. Det enkelte delprosjekt foretar selv en egenevaluering av innsatsen. ISF bidrar med en samlet evaluering av prosjektsatsingen. Denne vil foreligge sommeren 2000.

Det viktigste arbeidet

Arne Mastekaasa 1998, *Sykefraværet i Norge 1990–1997. Hva vet vi om utvikling, kjønnsforskjeller og effekter av tiltak?* ISF-rapport 98:10. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Evaluering av arbeidsmarkedstiltak rettet mot ungdom

Bemanning: Stipendiat Inés Hardoy
Tidsplan: Avsluttes 2002
Finansiering: Norges forskningsråd
Arbeidsmarkeds- og regionalforskningsprogrammet

Prosjektbeskrivelse

I nedgangstider er arbeidsledigheten blant ungdom høyere enn ledigheten blant voksne arbeidstakere. Ungdommens situasjon på arbeidsmarkedet er spesiell: De får ikke jobb fordi de mangler yrkeserfaring, men slik erfaring er ikke mulig å skaffe seg uten jobb.

Formålet med prosjektet er å evaluere ulike arbeidsmarkedstiltak i Norge rettet mot ungdom 16–24 år. Analyser på tvers av tiltak gir blant

annet bedre forståelse for hvilke grupper ungdom som får størst utbytte av de ulike tiltakene.

Til analysene er det benyttet registerdata. Grunnlaget er et datasett som omfatter alle registrerte arbeidssøkere mellom 16 og 24 år, basert på Arbeidstakerregisteret, lønns og trekkoppgaverregisteret, trygde-registeret og Arbeidsdirektoratets SOFA søkerregister for perioden 1989–93.

De viktigste arbeider

Inés Hardoy 1999, *Effects of labour market programmes: heterogeneity and sample design*. Paper lagt frem på Arbeidsmarkeds- og utdanningsseminar, Rosendal, 26.–27. mai.

Inés Hardoy 1999, *Norwegian labour market programmes in the early 90's. Impact on Youth*. Paper lagt frem på «European Research Network on Transitions in Youth», Oslo, 2.–5. september.

Det grenseløse arbeidsmarked

– emigrasjonsatferd innen ulike kompetansegrupper

Bemanning: Stipendiat Marianne Røed

Samarbeid: Professor Peder J. Pedersen, Århus universitet
Forsker Lena Schrøder, Stockholms universitet
Forsker Knut Arild Larsen, ECON

Tidsplan: 1992–99

Finansiering: Norges forskningsråd, Kultur og samfunn

Prosjektbeskrivelse

Nedbygging av barrierer mellom nasjonale arbeidsmarkeder i Europa har aktualisert studier av arbeidskraftbevegelser mellom land. Gjennom en systematisk bearbeiding av erfaringene med arbeidskraftmobilitet innen Norden og mellom Norden og andre land kan vi få fram kunnskap som belyser hvordan framtidige endringer i det europeiske arbeidsmarkedet kan påvirke utviklingen i det nordiske.

Prosjektet analyserer migrasjon fra og mellom nordiske land. Søke-lyset rettes mot ulikheter i migrasjonsmønsteret mellom grupper med ulik kompetanse og utdanningsbakgrunn. Temaet drøftes både teoretisk

og empirisk. Den empiriske analysen av arbeidskraftbevegelser mellom land suppleres med analyser av mobilitet i det nasjonale arbeidsmarkedet.

De viktigste arbeider

- Marianne Røed 1996, «Education and International Migration – Theoretical Aspects». I: Peder J. Pedersen red., *Scandinavians without Borders – Skill Migration and the European Integration Process*. Amsterdam: North-Holland.
- Marianne Røed 1996, «Educational Background and Migratory Behaviour in the Scandinavian Labour Market». I: Peder J. Pedersen, red., *Scandinavians without Borders – Skill Migration and the European Integration Process*. Amsterdam: North-Holland.
- Marianne Røed 1996, «Internasjonal migrasjon – en mulig strategi for inntektsøkning i hjemlandet?». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 13:107–117.
- Røed, Marianne 1998, «On the Optimal Duration of Migration». I: Yair Mundlak red., *Labour, Food and Poverty*, s. 133–146. Houndsmills: Macmillan.

Omfanget av og effekter av fleksible arbeidsorganisasjoner i Norge

- Bemanning:* Forsker Hege Torp
Stipendiat Karen Modesta Olsen
Forskningsleder Erling Barth
Forsker Trygve Gulbrandsen
Professor Arne Mastekaasa
Stipendiat Pål Schøne
- Tidsplan:* 1996–99
- Finansiering:* Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Prosjektbeskrivelse

Begrepet fleksibilitet og karakteristikken fleksible arbeidsorganisasjoner er knyttet til organisatoriske forhold som antas å gjøre den enkelte virksomhet bedre i stand til å møte, tilpasse seg og eventuelt dra fordel av endringer i omgivelsene. Med dette som utgangspunkt er det gjennomført en studie av fleksibilitet i norsk arbeidsliv. Det empiriske materialet er basert på intervju med daglig leder i 2130 virksomheter med mer enn 10 ansatte i privat og offentlig virksomhet. Til dette

materialet er det koblet registerbasert informasjon for perioden 1995–97 om samtlige ansatte i utvalgsvirksomhetene.

Formålet med studien er å gi en kritisk drøfting av begrepet fleksibilitet og å kartlegge ulike former for fleksibilitet i norsk arbeidsliv, det vil si numerisk, funksjonell og lønnsmessig fleksibilitet. I siste fase av prosjektet er det også gjort en studie av sammenhengen mellom produktivitet og fleksibilitet. For industribedrifter finner vi en positiv samvariasjon mellom produktivitet og bruk av midlertidige ansettelses- og innleid arbeidskraft, når det også kontrolleres for andre bransje- og virksomhetsspesifikke kjennetegn. Det er også slik at virksomheter som benytter arbeidsgrupper er mer produktive enn liknende virksomheter som ikke benytter arbeidsgrupper. Derimot er det ingen samvariasjon mellom produktivitet og bruk av resultatlønn.

De viktigste arbeidene

Karen M. Olsen og Hege Torp red. 1998, *Fleksibilitet i norsk arbeidsliv*. ISF-rapport 98:2. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Pål Schøne 1999, «Fleksibel arbeidsorganisering og produktivitet – en analyse på virksomhetsnivå». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16:59–68.

Fleksible arbeidsorganisasjoner i Norden

Bemanning: Forsker Hege Torp
Stipendiat Pål Schøne
Forsker Trygve Gulbrandsen

Tidsplan: 1998–99

Finansiering: NUTEK, Stockholm

Samarbeid: Hans-Olof Hagén m.fl., NUTEK,
Allan Næs Gjerding m.fl., Universitetet i Ålborg,
Juha Antila m.fl., Arbetsministeriet, Helsinki

Prosjektbeskrivelse

OECD har fokusert på temaet fleksibilitet i arbeidslivet og oppfordret medlemslandene til å kartlegge både omfanget og mulige effekter av ulike former for fleksibilitet, blant annet fleksibel arbeidsorganisering på virksomhetsnivå. I løpet av de siste par årene er det gjennomført slike

studier i Danmark, Finland, Norge og Sverige. I samarbeid med en nordisk forskergruppe er det gjort en nordisk komparative studie av fleksibel arbeidsorganisering – med fokus på funksjonell fleksibilitet. Foruten å sammenlikne omfanget av ulike indikatorer på slik fleksibilitet, gjøres det analyser med sikte på å forklare hvorfor noen virksomheter i større grad enn andre framstår som fleksible og om det også er slik at de fleksible virksomhetene er mer produktive enn andre.

Sammenlikningen mellom de fire nordiske land viser at Sverige ligger lengst framme når det gjelder andelen av virksomheter som har tatt i bruk organisatoriske tiltak som fremmer funksjonell fleksibilitet. Mye av denne forskjellen, men ikke hele, kan forklares med at det er flere store virksomheter i Sverige enn i de tre andre landene. Hypotesen om positiv samvariasjon mellom fleksibilitet og produktivitet bekreftes bare delvis i materialet. Kontrollert for størrelse og andre virksomhets-spesifikke kjennetegn er det særlig i Sverige vi finner denne typen positive sammenhenger. I Sverige finner vi også en negativ sammenheng mellom tiltak for funksjonell fleksibilitet og sykefravær. Denne typen analyser er (foreløpig) ikke gjort for Norge.

Det viktigste arbeidet

Nutek 1999, *Flexibility Matters. Flexible Enterprises in the Nordic Countries*. Report B 1999:7. Stockholm: Nutek.

Numerisk fleksibilitet: lover og regler for bruk av korttidsarbeidskraft

Bemanning: Forsker Hege Torp
Stipendiat Karen Modesta Olsen
Tidsplan: 1998–2000
Finansiering: Norges forskningsråd, Sysselsettingsprogrammet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet skal belyse bruken av ulike former for fleksibel arbeidsorganisering i norsk arbeidsliv, og da særlig numerisk fleksibilitet, det vil si virksomhetenes bruk av midlertidig ansettelse, innleie av arbeidskraft, og bruk av konsulenter og tjenesteleverandører. Arbeidet med

prosjektet inngår i Olsens doktorgradsavhandling. Sommeren 1999 sluttet Olsen ved ISF for å begynne i ny stilling ved Stiftelsen for samfunns- og næringsliv i Bergen, og for å fortsette arbeidet med doktorgradsavhandlingen. Prosjektet er nå overført til SNF og ansees som avsluttet ved ISF.

Virksomhetsintern opplæring og fleksibel arbeidsorganisering – en analyse av mulige effekter på sykefravær og turnover

Bemanning: Stipendiat Pål Schøne

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: NHOs arbeidsmiljøfond

Prosjektbeskrivelse

Utviklingen i sykefraværet og årsaker til sykefravær er et stadig tilbakevendende tema i debatten om norsk arbeidsliv. I inneværende høykonjunkturperiode har vi igjen opplevd en markant økning i sykefraværet. Samtidig har den teknologiske utviklingen, økt internasjonal konkurranse og sterkere fokus på effektivitet både i privat og offentlig sektor utfordret arbeidslivets evne til omstilling.

Et mulig svar på disse to utfordringene – hvordan oppnå redusert sykefravær og større omstillingsevne – kan ligge i en fleksibel arbeidsorganisering. Begrepet brukes om mange slags fenomener, blant annet om det å organisere arbeidet slik at hver enkelt arbeidstaker får mer varierte arbeidsoppgaver og større ansvar og innflytelse, enten direkte eller gjennom deltakelse i selvstendige arbeidsgrupper.

Formålet med prosjektet er å analysere sammenhenger mellom fleksibel arbeidsorganisering og sykefravær og gjennomstrømning av arbeidskraft på virksomhetsnivå. Det empiriske grunnlaget er basert på intervju med daglig leder for om lag 1100 virksomheter i privat sektor. Til dette intervjumaterialet er det koblet registerbasert informasjon om virksomhetene og om samtlige ansatte, blant annet utdanning, alder og kjønn, samt sykefravær og gjennomstrømning av arbeidskraft på virksomhetsnivå.

Det viktigste arbeidet

Pål Schøne 2000, *Virksomhetsintern opplæring og fleksibel arbeidsorganisering – en analyse av effekter på sykefravær og gjennomtrekk*. ISF-rapport 2000:4. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Seleksjon til arbeidsmarkedstiltak

Bemanning: Forsker Hege Torp
Tidsplan: 1999–2000
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Samarbeid: Knut Røed og Tao Zhang, Frischsenteret
Helene Berg og Irene Tuveng, ECON Senter for analyse

Prosjektbeskrivelse

Målet for prosjektet er studere rekrutteringen av arbeidssøkere til aktive arbeidsmarkedstiltak. Hvordan foregår denne rekrutteringen og deretter selve utvelgelsen av deltakere? Hvem blant alle potensielle deltakere er det som faktisk deltar? Hvilken rolle spiller arbeidskontoret og tiltaksarrangøren i denne prosessen?

Studien er tredelt. For det første vil vi gjøre en litteraturgjennomgang med hovedvekt på norske effektevalueringer på 1990-tallet, supplert med nordiske studier og studier fra andre land. Sentrale problemstillinger i litteraturstudien er: I hvilken grad er rekruttering og seleksjonsskjevhet problematisert og kartlagt i tidligere studier? For det andre vil vi gjennomføre en intervjuundersøkelse blant saksbehandlere med ansvar for rekruttering av deltakere til tiltak og blant tiltaks- eller kursarrangører. Formålet med intervjuundersøkelsen er å kartlegge typiske trekk ved rekrutteringen til ulike typer tiltak, både i dagens situasjon med svært lav arbeidsløshet, og i perioder med høy arbeidsløshet og et langt større tiltaksvolum. I hvilken grad er arbeidssøkerne selv aktive? Når antall tiltaksplasser er begrenset, hvordan veies ulike hensyn og målsettinger mot hverandre?

For det tredje vil vi gjøre nye empiriske analyser basert på registerdata som dekker hele 1990-tallet. For å kartlegge rekruttering til tiltak vil vi gjennomføre statistiske forløpsanalyser med hovedfokus på over-

gang fra tilstanden «registrert helt ledig» til «deltaker i tiltak». Hvordan avhenger rekrutteringen av individuelle kjennetegn, arbeidsløshetens varighet og tidligere arbeidsløshetshistorie, av kjennetegn ved selve tiltaket og av forholdene på arbeidsmarkedet, d.v.s. arbeidsløshetens nivå og omfanget av tiltak.

Dagpengesystemene i Norden og tilpasningen på arbeidsmarkedet

Bemanning: Forsker Hege Torp
Tidsplan: 1997–99
Finansiering: EK-A under Nordisk Ministerråd
Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Samarbeid: Knut Røed og Tom Erik Aabø, Frischsenteret
Reija Lilja m. fl., ETLA, Helsinki
Eskil Wadensjö m.fl., SOFI, Stockholm
Peter Jensen m.fl., CLS, Århus

Prosjektbeskrivelse

Målet for prosjektet er å bidra med kunnskap om dagpengesystemene i Norden, samt gi innsikt i hvordan økonomisk kompensasjon til arbeidsløse arbeidssøkere og aktive arbeidsmarkedstiltak påvirker søkeatferd, holdninger og motivasjon samt tilpasning i arbeidsmarkedet. I første fase av prosjektet er det gitt en sammenfattende beskrivelse og sammenlikning av stønadsordningene for arbeidsløse arbeidssøkere i Danmark, Finland, Norge og Sverige. Videre er det gjennomført surveyundersøkelser blant arbeidsløse arbeidssøkere i alle fire land. Materialet er brukt til å kartlegge og analysere søkerstrategier og motivasjon.

Analysene viser blant annet at arbeidsløse arbeidssøkere i Sverige er svært aktive som jobbsøkere; de opplever arbeidsløsheten som problematisk og er villige til å reise langt og til å flytte for å få jobb. Samtidig har de liten tro på at det hjelper å delta i aktive arbeidsmarkedstiltak. Norske arbeidsløse arbeidssøkere er også aktive og jobbmotiverte; det å ha et arbeid betyr mye for dem, men de kan ta seg råd til å si «nei takk» til visse typer jobbtillbud. Arbeidsløse arbeidssøkere i Finland opplever arbeidsmarkedet som usikkert; de svarer i liten grad på stillingsannonser

og vil helst ikke reise langt for å skaffe seg en jobb. Mange gir uttrykk for at arbeidsløshet innebærer økonomiske problemer, men de kan samtidig glede seg over mer tid til familie og venner. Danske arbeidsløse arbeidssøkere opplever arbeidsløsheten mindre problematisk enn arbeidssøkere i de tre andre landene og søker arbeid mindre intensivt. Det danske dagpengesystemet er relativt generøst og svært mange danskere har opplevd å være arbeidsløse. Dermed er ikke bare de økonomiske problemene knyttet til arbeidsløshet mindre, men trolig også de sosiale.

De viktigste arbeider

Knut Røed, Hege Torp og Tom Erik Aabø 1999, *Arbeidsledighet, arbeidsmarkeds- politikk og jobbsøking i Norge*, Rapport 1/99. Oslo: Frischsenteret.

Hege Torp 1999, «Dagpengesystemets dilemma nordiske løsninger». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16:165-175.

Hege Torp red. 1999, *Dagpengesystemene i Norden og tilpasningen på arbeidsmarkedet*. TemaNord 1999:572. København: Nordisk ministerråd.

Avgang og rekruttering i undervisningssektoren – hva betyr lønn?

Prosjektleder: Forsker Hege Torp
Stipendiat Pål Schøne

Tidsplan: 1999

Finansiering: Lærerforbundet, Norsk Lærerglag

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet analyserer avgang fra og rekruttering til undervisningssektoren, med spesiell fokus på betydningen av lønn. Hva betyr lønn for avgang og rekruttering i undervisningssektoren? Er det egen lønn som er viktig eller er det relative forskjeller som skaper overganger?

Analysene i rapporten er basert på data for alle ansatte i et representativt utvalg av virksomheter i offentlig og privat sektor, herunder virksomheter i undervisningssektoren.

De viktigste arbeider

Pål Schøne 1999, *Avgang og rekruttering i undervisningssektoren – hva betyr lønn?* ISF-rapport 99:12. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Pål Schøne 1999, «Rekruttering av nyutdannede til undervisningssektoren – hva betyr lønn?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2):159–164.

Evaluering av formidling

Bemanning: Forsker Hege Torp

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Samarbeid: Sverre Kittelsen, Frischsenteret

Prosjektbeskrivelse

Målet for prosjektet er å gi en beskrivelse av variasjoner i effektivitet ved alle arbeidskontorer i Norge, samt å kartlegge egenskaper og rammebetingelser for de kontorene som framstår som mest effektive. I analysene skal det benyttes dataomhyllingsanalyse (DEA), en ikkeparametriske metode som kan håndtere flere innsatsfaktorer og flere produkter. Dette er en stor fordel for analyse av produksjon av varer og tjenester som ikke omsettes i et marked, slik at det heller ikke foreligger data for salgsinntekter og overskudd. Analysemetoden vil gi flere mål på effektivitet, der enhetene sammenliknes med enheter som er 100 prosent effektive, d.v.s. enheter som ligger på frontproduktfunksjonen. Grad av effektivitet måles ved mulig innsparing av faktorforbruk i forhold til en effektiv enhet som produserer like mye, men som bruker mindre ressurser. Effektivitet kan også måles ved mulig produksjonsøkning sammenliknet med en effektiv enhet, som bruker like mye ressurser, men som produserer mer. Det empiriske grunnlaget for analysene er tverrsnittsdata for 1998 med arbeidskontor som observasjonsenhet. Datamaterialet omfatter blant annet lønnsutbetalinger, timeverk, disponibelt areal og antall «produserte enheter» av flere typer tjenester rettet mot ulike grupper av arbeidssøkere.

4.2 Kjønn og samfunn

Strategisk instituttprogram: Makt og arbeid – kjønn og ledelse

Bemanning: Forskningsleder Anne Lise Ellingsæter
stipendiat Ragnhild Steen Jensen
stipendiat Mari Teigen
forsker Aagoth Elise Storvik

Tidsplan: 1999–2001

Finansiering: Norges forskningsråd.

Prosjektbeskrivelse

Dette strategiske instituttprogrammet (SIP) fokuserer på endring i kjønnsrelasjoner i arbeidslivet fra et maktperspektiv, konsentrert om elitemaktens posisjoner, og posisjoner kjennetegnet av begrenset makt eller avmakt. For det første studeres arbeidslivets elite, hvor makt utøves av mange menn og etter hvert noen kvinner. En overordnet problemstilling er forståelser av kjønn og likestillingspolitikkenes legitimitet og gjennomslagskraft i eliter, og eventuelle variasjoner mellom ulike typer eliter. For det andre undersøkes arbeidslivet som en arena for makt og innflytelse for kvinner i posisjoner med mer begrenset makt. Disse to innfallsvinklene gjør det mulig å belyse makt og arbeid i to ulike betydninger, nemlig makt i betydningen «makt over» (makt over andre, beslutninger osv.) versus makt i betydningen 'makt til' (å realisere sine interesser).

To av tre prosjekter vil studere arbeidslivets eliter. Det gjelder *Prosjekt 1: Kjønn og lederskap i eliten*, og *Prosjekt 2: Kjønn, kompetanse og institusjonell autonomi: Rekrutteringsnormer ved oppnevning til det statlige utvalgssystemet*. *Prosjekt 3: Kvinnens lønnsarbeid – nye former for makt eller avmakt* tar utgangspunkt i «vanlige» kvinner. SIPen bygger videre på ISFs pågående studier av kjønn og lederskap i forvaltningen. Studien av eliter vil kombinere kvalitative intervjuer med kvantitative analyser, bl.a. av data fra Maktutredningens *Eliteunder-*

søkelse, en suveyundersøkelse blant personer som tilhører et utvalg av ulike typer eliter (se egen omtale). Studien av kvinner i posisjoner med begrenset makt vil bygge på kvalitative intervjuer av en fødselskohort yngre kvinner i et lokalsamfunn.

Arbeidstid og livsløp. Deltid blant godt voksne sykepleiere

Bemanning: Forsker Bente Abrahamsen

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: Norges forskningsråd, Medisin og helse

Prosjektbeskrivelse

Samtidig som det er mangel på sykepleiere, er deltidsandelen blant kvinnelige sykepleiere svært høy. Formålet med prosjektet er å belyse hvorfor sykepleiere som er ferdig med småbarnsfasen, ofte arbeider deltid framfor heltid. En sentral problemstilling er i hvilken grad strukturelle og kulturelle trekk ved yrke og arbeidsplass er avgjørende for utøvernes valg av arbeidstid.

I prosjektet gjennomføres både en kvantitativ og en kvalitativ studie. Utgangspunktet for den kvantitative studien er en spørreundersøkelse som omfatter alle sykepleiere som fullførte utdanningen i 1977 (1450 personer). I den kvalitative studien fokuseres det spesielt på forhold som ofte endres over livsløpet: holdning til yrke og arbeidsliv, yrkesaspirasjoner og ektefelles yrkesinnsats.

Det viktigste arbeidet

Bente Abrahamsen 1998, «Hvorfor jobber sykepleiere og hjelpepleiere deltid?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 15(2):227–233.

Yrke og livsfase. Kvinnens tilpasning etter småbarnsfasen

Bemanning: Forsker Bente Abrahamsen
Stipendiat Ragnhild Steen Jensen
Tidsplan: 1998–2001
Finansiering: Norges Forskningsråd, Kultur og samfunn

Prosjektbeskrivelse

Det teoretiske utgangspunkt for prosjektet er at rammevilkårene for kvinners yrkesdeltakelse utformes innenfor de tre samfunnsområdene stat, arbeidsmarked og familie. Den sentrale problemstillingen i prosjektet er om rammevilkårene i arbeidslivet er gunstige for å få moderne kvinner til å velge yrkesaktivitet framfor yrkespassivitet og heltid framfor deltid.

Prosjektet er todelt. I første del utarbeides en systematisk beskrivelse av yrkesdeltakelse og arbeidstid til kvinner som er ferdig med småbarnsfasen fra 1972 og fram til i dag. I annen del av prosjektet belyses sammenhengen mellom de arbeidsvilkårene kvinnene møter i yrke og arbeidsplass og deres yrkesdeltakelse og arbeidstid.

Datagrunnlaget for prosjektet er SSBs arbeidskraftundersøkelser 1972–1996, SSBs tversnittundersøkelser for 1996 og 1998 samt panelundersøkelsene for 1997 og 1998.

The Restructuring of Gender Relations and Employment: A Cross National Analysis of Gender Policy, Practice and Progress in Medicine and Banking

Bemanning: Forskningsleder (NFR) Gunn Elisabeth Birkelund
Tidsplan: 1997–1999
Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Hovedfokus for prosjektet er å belyse situasjonen for velutdannede, ressurssterke kvinner som har gått inn i mannsdominerte yrker i offentlig og privat sektor og hvordan menn i de samme yrkesposisjonene ser på

dette. Vi ønsker å se på hvilken betydning likestillingstiltak (dersom dette finnes på de ulike arbeidsplasser) har hatt; hvorvidt økt kvinneandel innen et yrke (de-segregering) likevel innebærer segregering internt; hvordan ulike kulturer knyttet til yrker og yrkesspesialiseringer konnoterer visse egenskaper som mannlige og andre som kvinnelige; og hvordan dette kan få kvinner til å delta i sin egen underordning ved å akseptere kjønnsstereotyper. Videre ønsker vi å få frem forskjellene mellom de ulike yrkeskulturene, knyttet til henholdsvis helsesektoren og penge- og finanssektoren; og hvilken betydning dette kan ha for menns og kvinners mulighetsstrukturer innen disse yrkene.

De viktigste arbeider

- Gunn Elisabeth Birkelund og Rosemary Crompton 1999, «Kjerringer mot strømmen? Menn om omsorg og arbeid». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, (1)16:97–105.
- Rosemary Crompton, Nicky Le Feuvre og Gunn Elisabeth Birkelund 1999, «The Restructuring of Gender Relations within the Medical Profession», 179–200. I: R. Crompton, red., *Restructuring Gender Relations and Employment*. Oxford, Oxford University Pres.
- Rosemary Crompton og Gunn Elisabeth Birkelund 1999, «Individual Careers, Employment and Caring: National Policies vs. Market Forces», Akseptert for publisering i *Work, Employment and Society*.
- Gunn Elisabeth Birkelund, Paul Gooderham og Odd Nordhaug 1999, *Næringlivets fremtidige ledere: Kjønn, jobbverdier og karriereplaner* Paper presentert på Nordisk sosiologkongress, Bergen 17–19. juni.
- Gunn Elisabeth Birkelund, og Merete Helle 1998, «Undersøkelse viser at kvinner leder annerledes enn menn». *Karriere*, 1(3):18–20.
- Gunn Elisabeth Birkelund, Eli Lokna og Hege Rønning 1998, «Sjefete damer med slips. Menn om kvinnelige ledere». *Karriere*, 1(4):14–15.

Levekår, kjønn og restrukturering av lokale arbeidsmarkeder

- Bemanning:* Forskningsleder Anne Lise Ellingsæter
Stipendiat Ragnhild Steen Jensen
- Tidsplan:* 1995–1999
- Finansiering:* Norges forskningsråd
Arbeidsmarkeds- og regionalforskningsprogrammet

Prosjektbeskrivelse

I likhet med andre industriland har det i løpet av de siste 20 årene funnet sted betydelige endringer i arbeidsmarkedets struktur og i organiseringen av lønnsarbeidet i Norge. De strukturelle endringene betegnes ofte som overgangen fra industrielle til postindustrielle arbeidsmarkeder, kjennetegnet av sterk reduksjon i primærnæringer, «avindustrialisering» og fremvekst av tjenestesamfunnet. Spørsmålet som reises i dette prosjektet er hvordan disse endringene har påvirket kjønnsrelasjonene i lokale arbeidsmarkeder, og særlig hvordan endringene har påvirket kvinners muligheter i ulike typer av arbeidsmarkeder. Med muligheter menes både sjanser til å få jobb, hvilke arbeidsvilkår som tilbys og hvilken type jobber kvinner og menn aksepterer. Det foreligger en omfattende kunnskap om nasjonale, aggregerte mønstre for kvinners forhold til arbeidsmarkedet, men begrenset forståelse av de prosessene og mekanismene som skaper disse mønstrene. Denne studien, som baserer seg på case-studier av fire lokale arbeidsmarkeder, vil kunne bidra til ny kunnskap om hvordan kvinners og menns relasjoner til arbeidsmarkedet utformes i en lokal kontekst.

De viktigste arbeider

- Ragnhild Steen Jensen 1997, «Kvinnene gjekk til verket». I: R.P. Amdam, D. Gjestland, A. Hompland red., *Årdal. Verket og bygda 1947–1997*, s. 223–239. Oslo: Samlaget.
- Ragnhild Steen Jensen 1998, «Endringer i to lokale arbeidsmarkeder – hvilken betydning har det hatt for kvinners sysselsetting?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 15(1):3–8.
- Ragnhild Steen Jensen 1999, «Kvinnene i Nord-Odal: Fra ulønnet til lønnet omsorgsarbeid». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):3–9.

Paraplyprosjekt – Kjønn i arbeid – nye relasjoner, nye teorier?

Bemanning: Forskningsleder Anne Lise Ellingsæter
Professor Jorun Solheim (AFI/SFK, UiO)

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: Norges Forskningsråd
Programmet «Kjønn i endring»

Prosjektbeskrivelse

Paraplyprosjektet er et samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning, Arbeidsforskningsinstituttet og Senter for kvinneforskning, Universitetet i Oslo, og omfatter flere delprosjekter. Prosjektets tema er endring og stabilitet i kjønnsrelasjoner i det moderne arbeidslivet, sett i lys av nye produksjons og organisasjonsformer, endrede relasjoner mellom arbeid og familie, og nye grenser mellom det offentlige og det private. Et av formålene er å bidra til oppbygging av et bredt forskningsmiljø omkring studier av kjønn og moderne arbeidsliv.

Tid, kjønn og arbeid

Bemanning: Forskningsleder Anne Lise Ellingsæter

Tidsplan: 1998–2000

Finansiering: Norges Forskningsråd.
Programmet «Kjønn i endring»

Prosjektbeskrivelse

Tid er en sentral nøkkel for å forstå moderne organisering av arbeid. Det industrielle tidsregimet er under press, og kravet om økt fleksibilitet kommer fra både bedrifter og arbeidstakere. Formålet med prosjektet er å syntetisere nyere teorier og empirisk kunnskap for å utvikle teoretiske perspektiver som inkorporerer nye trekk ved tidsorganiseringen av lønnsarbeidet, og hvordan kjønn inngår i disse prosessene. Prosjektet vil legge særlig vekt på et tidskulturelt perspektiv. Mens det foreligger en del kunnskap om de nye strukturelle trekkene, er forståelsen av de ideer, verdier og normer som tidsstrukturer bygger på, mindre utviklet. Tid

struktureres og gis mening av sosiale aktører. Fokus rettes særlig mot motstridende verdier og normer forbundet med organiseringen av tid, og særlig spenninger som oppstår mellom arbeidsliv og familieliv. Prosjektet inngår i forskningsnettverket «Kjønn i arbeid – nye relasjoner, nye teorier?».

De viktigste arbeider

Anne Lise Ellingsæter 1998, *Time and the Transformation of Work and Family*. Paper lagt frem på «Den 8. nasjonale fagkonferanse i sosiologi», Longyearbyen 18.–21. juni 1998.

Anne Lise Ellingsæter, 1999. «Dual Breadwinners Between State and Market». I: Rosemary Crompton red., *Restructuring Gender Relations and Employment. The Decline of the Male Breadwinner*. Oxford: Oxford University Press.

Anne Lise Ellingsæter 1999. *The Industrial Time Regime in Flux*. Paper presentert på «The 4th European Conference of Sociology», Amsterdam, 18.–21. august.

Omstilling og internasjonalisering: konsekvenser for kvinners rekruttering, yrkesløp og arbeidssituasjon i bedrifter

Bemanning: Forsker Marit Hoel
Forsker Tian Sørhaug, AFI

Tidsplan: 1997–1999

Finansiering: Barne- og familiedepartementet
Landsorganisasjonen i Norge
Næringslivets hovedorganisasjon
Nærings- og handelsdepartementet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet analyserer de konsekvenser omstillinger og økt internasjonalisering av virksomheter har for kvinners situasjon og arbeidsvilkår i bedriftene. Prosjektet drøfter tiltak for å unngå uønskede effekter av omstillinger.

Det viktigste arbeidet

Marit Hoel og Tian Sørhaug: *Omstilling, ledelse og likestilling. Sluttrapport fra et bedriftsprosjekt*. ISF-rapport 99:14. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Image og politikk i Norden

Bemanning: Forsker Anne Krogstad

Tidsplan: 1994–99

Finansiering: Nordisk samarbeidsnemnd for samfunnsforskning)
(NOS-S)

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet handler om image, kjønn og politikk i Norden (Norge, Danmark, Sverige og Finland) med fokus på mannlige og kvinnelige politikeres kommunikasjonsstil og intervjubetingelser i TV-debatter. Hvordan er evnen og mulighetene til formidling av politiske synspunkter? Hvilke synteser og utvekslinger skapes mellom politikeratferd og kulturelt gjenkjennelige former for kvinnelighet og mannlighet? Målet er å integrere en bred språklig analyse med analyser av politisk situasjon, kjønnets betydninger og mediets betingelser.

De viktigste arbeider

Gro Hagemann og Anne Krogstad 1994, «Kvinner som vil». I: Gro Hagemann og Anne Krogstad red., *Høydeskrekk. Kvinner og offentlighet*, s.11–26. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Anne Krogstad 1994, «Politikk, estetikk og mimikk: Gro Harlem Brundtland og Kaci Kullmann Five i valgkampen 1993». *Backlash i Norge? Rapport fra en konferanse om kvinner i 90 åra*. Arbeidsnotat 1. Sekretariatet for kvinneforskning, Norges forskningsråd.

Anne Krogstad 1994, «Kampen om ordet: Kvinner og menn i politisk valgkamp». I: Gro Hagemann og Anne Krogstad, red., *Høydeskrekk. Kvinner og offentlighet*, s. 163–206. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Anne Krogstad (1999), *Image i politikken. Visuelle og retoriske virkemidler*. Oslo: Pax. 306 sider.

Kirsten Gomard og Anne Krogstad, red., *Instead of the Ideal Debate. Doing Politics and Doing Gender in Nordic Political Campaign Discourse*. Århus: Århus Universitetsforlag. (Under trykking).

Lederrekruttering i privat sektor

Bemanning: Forsker Aagoth Elise Storvik

Tidsplan: 1999–2000

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å studere lederutvelging i privat sektor. Målsettingen er å utvide forståelsen av hvordan arbeidsgivere vurderer ulike kandidaters kvalifikasjoner, hvilke andre hensyn enn prestasjonsbaserte kvalifikasjoner som spiller inn, og hvorfor bestemte kandidater foretrekkes. Det vil spesielt fokuseres på betydningen av kjønn i denne sammenhengen. Teorier om blant annet homososial reproduksjon, kjønnspregning av stillinger, organisasjonsstruktur/kultur, vil bli belyst. Prosjektet tar sikte på å utvide kunnskapen om hvorledes rekrutteringsprosesser påvirker menns og kvinners karrieremuligheter. Studien bygger på kvalitative intervjuer med toppledere i næringslivet.

Hvorfor søker så få kvinner topplederstillinger i departementssektoren?

Bemanning: Forsker Aagoth Elise Storvik

Tidsplan: 1998–1999

Finansiering: Statskonsult

Prosjektbeskrivelse

Kvinner utgjør en liten andel av søkermassen til topplederstillinger i staten. Andelen er også lav sett i forhold til antall kvinnelige mellomledere i statsforvaltningen. Målet med prosjektet er å undersøke hvorfor kvinner i liten grad søker seg til denne typen stillinger. En mulig forklaring er at kvinner ikke søker fordi de ikke tror de vil få jobbene, en annen forklaring er at de ikke mener at de har anledning til å ta på seg slike arbeidsintensive jobber eller at de ikke ønsker slike stillinger. Prosjektet bygger på casestudier av to offentlige organisasjoner. I hver organisasjon vil kvinnelige og mannlige mellomledere bli intervjuet om

deres motivasjon for å søke høyere stillinger. Studien er til dels en fortsettelse av en studie om lederrekruttering i statlig sektor, og vil også gjøre bruk av empirisk materiale fra dette prosjektet.

Det viktigste arbeidet

Aagoth Elise Storvik 2000, *Mellomledere på karrierens vei – En studie av kvinnelige og mannlige mellomledere i staten*. ISF-rapport 5:2000. Oslo: Institutt for samfunnsforskning (under utgivelse).

Kjønnskvoltering som likestillingspolitisk virkemiddel

Bemanning: Stipendiat Mari Teigen

Tidsplan: 1995–1999

Finansiering: Barne- og familiedepartementet

Prosjektbeskrivelse

I dette prosjektet studeres kjønnskvoltering som likestillingspolitisk virkemiddel. Innenfor hovedprosjektets rammer studeres kjønn i relasjon til ulike prinsipper og kriterier for seleksjon innenfor ulike samfunnsområder: arbeidslivet, utdanning, politikk, det offentlige råds- og utvalgssystemet. Til grunn for prosjektet ligger en kartlegging av omfang og bruk av kjønnskvoltering innenfor utdanning og arbeidsliv. Hovedprosjektet er delt opp i flere delprosjekter som med utgangspunkt i empiriske feltstudier tar opp normative spørsmål om rettferdighet, legitimitet og forståelser av kjønn. Ulike argumenter for og mot kvotering i lys av sentrale teorier om rettferdighet står sentralt. Prosjektets tyngdepunkt er lagt på betydningen av kjønn som seleksjonskriterium og problemene med å praktisere kjønnskvoltering i arbeidslivet. I en delstudie undersøkes ansettelsessaker fra konsulent til topplederstillinger i to statlige virksomheter. En annen delstudie har analysert ansettelsessaker klagd inn for Likestillingsombudet i perioden 1985–1995. Fokus har her både vært på selve ansettelsessakene og på Likestillingsombudets behandling av denne typen klagesaker. En fjerde del analyserer debatten om et øremerket ekstraopptak av jenter til Institutt for datateknikk ved NTNU. Det femte delprosjektet vil omhandle kjønnskvoltering i det statlige utvalgssystemet.

De viktigste arbeider

Mari Teigen 1999, «Documenting Discrimination: A Study of Recruitment Cases Brought to the Norwegian Gender Equality Ombud». *Gender, Work and Organization*, 6(2):91–105.

Mari Teigen, «Diskriminerende ansettelsespreferanser? En studie av klagesaker til Likestillingsombudet». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):107–112.

4.3 Velferdsstat og sivilsamfunn

Kommunal frivillighet. Eierskapets betydning for driften av frivillighetssentraler

Bemanning: Forskningsleder Håkon Wergeland Lorentzen
Vitenskapelig assistent Toril Røkeberg

Tidsplan: 1997–99

Finansiering: Sosial- og helsedepartementet v. FRISAM

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet tar opp den tiltakende integrasjonen av frivillighetssentralene i kommunal forvaltning, og stiller spørsmål ved hva eierskap betyr for måten sentralene drives på. Hensikten med prosjektet er å undersøke nærmere hva som skiller kommunale frivillighetssentraler fra dem som drives i regi av sivile aktører: frivillige organisasjoner, menigheter og andre ikke-offentlige sammenslutninger. Det vil bli gjort en empirisk studie av en rekke aspekter ved sentralene for å klarlegge forskjeller mellom kommunale og sivile sentraler. Følgende dimensjoner blir vektlagt: suksess, profilering, styringsstruktur, politisk ansvar og sentralenes demokratiske oppbygning og praksis.

Det viktigste arbeidet

Håkon Wergeland Lorentzen og Toril Røkeberg 1998, *Hvem bør eie frivillighetssentralene? Virkninger av eierskap for drift, styring og innhold*. ISF-rapport 98:14. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Evaluering av frivillighetsentraler som mottar økonomisk støtte fra Sosial- og helsedepartementet

Bemanning: Forskningsleder Håkon Wergeland Lorentzen
Vitenskapelig assistent Anne-Lene Bakken Ulseth
Tidsplan: 1995–2003
Finansiering: Sosial- og helsedepartementet v. FRISAM

Prosjektbeskrivelse

Det foretas en løpende evaluering av virksomheten ved 260 frivillighetsentraler. Instituttet har vært ansvarlig for denne evalueringen siden forsøket med frivillighetsentraler ble satt i gang i 1991. Evalueringen tar for seg frivillighetsentralenes drift, og er basert på skjemaer som sentralene sender ISF fire ganger i året. Skjemaet gir statistiske informasjoner om sider ved sentralenes virke, med hovedvekt på utviklingen av frivilliges arbeidsinnsats, sentralenes brukere og frivillige, og forandringer i aktiviteter/tiltak.

De viktigste arbeider

Håkon Wergeland Lorentzen og Anne-Lene Bakken Ulseth 1999, *Frivillighet på norsk. Evaluering av frivillighetsentraler som mottar økonomisk støtte fra Sosialdepartementet*. Rapport for 1. kvartal. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
Håkon Wergeland Lorentzen og Anne-Lene Bakken Ulseth 1999, *Frivillighet på norsk. Evaluering av frivillighetsentraler som mottar økonomisk støtte fra Sosialdepartementet*. Rapport for 2. kvartal. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Integrasjon og utstøting i sivilsamfunnet

Bemanning: Forskningsleder Håkon Wergeland Lorentzen
Tidsplan: 1995–99
Finansiering: Norges forskningsråd, Velferd og samfunn

Prosjektbeskrivelse

Hovedhensikten med prosjektet er å undersøke frivillige sammenslutningers evne til å integrere medlemmer og deltakere. I prosjektets første fase undersøkes statistiske sammenhenger mellom deltakelse på den ene

siden, og region, organisasjonstype og individuelle egenskaper på den annen. Særlig fokus er satt på integrasjonen av marginale grupper. Prosjektets annen del består av case-studier, der deltakelse vil bli undersøkt i et utvalg organisasjoner for å få oversikt over integrerende og ekskluderende mekanismer.

De viktigste arbeider

Håkon Wergeland Lorentzen 1997, «Integrasjon og utstøting i sivilsamfunnet». *Dansk sociologi*, (1)8:61–78.

Håkon Wergeland Lorentzen og Ole Alexander Opdalshei 1997, *Integrasjon gjennom frivillige organisasjoner*. ISF- rapport 97:19. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Håkon Wergeland Lorentzen 1998, «Normative forståelser av sivile sammenslutninger». *Socialvetenskapelig Tidsskrift*, 1998(2–3):244–268.

Frivillighet i Norden

Bemanning: Forskningsleder Håkon Wergeland Lorentzen

Tidsplan: 1994–1999

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Dette er et komparativt nordisk prosjekt, der hensikten er å undersøke motiver for frivillig innsats blant deltakere i ulike frivillige organisasjoner. Metodisk baserer undersøkelsen seg på et skjema bestående av 30 utsagn om ulike begrunnelser for å yte en frivillig innsats. Skjemaet er distribuert til representative utvalg av frivillige i 2–3 ulike organisasjoner, der Røde Kors og frivillighetssentraler er de to primære organisasjonene. Prosjektet skal avsluttes i 1999.

Prosjektet er et samarbeid mellom

- Ulla Habermann, Senter for Frivillig arbejde, Odense
- Lars Svedberg, Stockholms Universitet
- Sigrun Juliusdottir, Islands Universitet, Reykjavik
- Georg Walls, Helsingfors Universitet

De viktigste arbeider

Håkon Wergeland Lorentzen, Rolf Andersen og Jan Paul Brekke 1995, *Ansvar for andre. frivillighetssentraler i norsk velferdspolitik*. Oslo: Universitetsforlaget.

Håkon Wergeland Lorentzen, Rolf Andersen, Jan Paul Brekke og Jon Rogstad 1995, *Hvorfor frivillig? Begrunnelse for frivillig sosialt arbeid*. ISF-rapport 94:11. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Johns Hopkins' komparative studie av frivillig sektor

Bemanning: Forskningsleder Håkon Wergeland Lorentzen

Tidsplan: 1997–2000

Finansiering: Norges forskningsråd og flere departement

Prosjektbeskrivelse

Sammen med professor Per Selle ved LOS-senteret i Bergen gjennomfører ISF en bred kartlegging av «the nonprofit sector»; inntekter, utgifter, bemanning, legale rammer m.v. Prosjektet har et komparativt siktemål og utføres etter en lest som er lagt ved Johns Hopkins University i Baltimore. Til sammen 27 land deltar i undersøkelsen. Data fra undersøkelsen vil foreligge medio 1999.

De viktigste arbeider

Geir Woxholt 1998, *Nonprofit Law in Norway*. ISF-rapport 98:12. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Dag Wollebakk, Per Selle og Håkon Lorentzen 1999, *The Johns Hopkins comparative nonprofit sector project: 2: undersøkelse om frivillig innsats: Dokumentasjonsrapport*. LOS-senteret, notat 9834.

Eieformer, marked og demokrati i idretten

Bemanning: Forsker Bernard Enjolras

Tidsplan: 1999–2003

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

De siste årene har forekomsten av kommersielle aktiviteter økt innen den frivillig organiserte idretten. Fortjenestebaserte eieformer har i noen sammenhenger blitt integrert i frivillig virke på en måte som gjør det vanskelig å skille «non-» og «for profit» fra hverandre. Det kan virke som om markedets beslutningsrasjonalitet er i ferd med å utvikle seg i de

frivillige idrettsorganisasjonene. Denne utviklingen reiser spørsmål om hvordan veksten i markedsbaserte driftsformer påvirker den frivillige idrettens målsettinger, driftsformer og demokratiske beslutningsstrukturer. Hensikten med prosjektet er å undersøke forholdet mellom markedsrasjonalitet og demokrati i den organiserte masseidretten.

Det viktigste arbeidet

Bernard Enjolras, *Democratic voluntary organisations between state and market. A theoretical perspective*. ISF:rapport 99:10. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Panelundersøkelser av norske idrettslag

Bemanning: Forsker Bernard Enjolras

Tidsplan: 1999–2003

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Norske idrettslag utgjør den vesentligste delen av norsk idrett, både når det gjelder medlemmer og organisasjoner. I 1987 hadde Norges Idrettsforbund ca. 1.3 mill. medlemsskap og ca. 7200 lokale lag. Om virksomheten og utviklingen i denne delen av den frivillige idretten eksisterer det noe, men begrenset kunnskap. For å få fram representative data om norske idrettslag samt om medlemmenes tilknytning til disse, skal prosjektet etablere to databaser. For det første en som gir informasjon om et landsrepresentativt utvalg av *idrettslag*. For det annet en som gir informasjon om *medlemmene* i de samme idrettslagene.

Det viktigste arbeidet

Bernard Enjolras og Ørnulf Seippel, *Frivillighet, kommersialisering og profesjonalisering. Utdfordringer i norsk idrett*. ISF:rapport 99:9. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

4.4 Politikk, opinion og makt

Samfunnsendring og partiutvikling

Bemanning: Stipendiat Frode Berglund

Tidsplan: 1997–2000

Finansiering: Norges forskningsråd, Kultur og samfunn

Prosjektbeskrivelse

I løpet av de siste 20–30 årene har de vestlige industrisamfunn gjennomgått store sosiale forandringer, og mange snakker om en postindustriell revolusjon. Statsvitere og politiske sosiologer har beskjeftiget seg med hvordan forandringene har påvirket forholdet mellom velgerne og de politiske partiene. Signaler fra forskningen på feltet er motstridende. Noen hevder overbevisende at partiene er vesentlig svekket blant velgerne, mens andre påstår like overbevisende at partiene har klart overgangen til en ny type samfunn på en tilfredsstillende måte og at partiene fremdeles står sterkt blant velgerne.

Den overordnede problemstillingen for dette prosjektet er å finne ut i hvilken grad og på hvilken måte de store sosiale endringene har påvirket forholdet mellom norske partier og velgere. På velgerplanet gjøres dette ved å analysere utviklingen av forskjellige indikatorer (som skillelinjer, partiidentifikasjon, partimedlemskap, stridsspørsmål) på forhold som knytter velgerne til de eksisterende partiene. Samtidig er det også et mål å finne ut om partiene selv har forholdt seg aktive i forhold til de sosiale endringene utviklingen har hatt på velgerne. Prosjektet vil av den grunn bevege seg både på parti- og velgernivå.

De viktigste arbeider

Frode Berglund 1997, «Partiidentifikasjon på vei ut? En kohort-analyse av norske velgernes partitilhørighet». *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 38(3):333–357.

Berglund, Frode, «Har partiene mistet grepet på velgerne?», s. 144–164. I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund. *Velgere i 90-årene*. Oslo: NKS-Forlaget.

Lokalvalget 1999

Bemanning: Førsteamanuensis Tor Bjørklund
Stipendiat Jo Saglie
Tidsplan: 1997–2000
Finansiering: Kommunal- og regionaldepartementet

Rett etter lokalvalget i 1999 gjennomførte Statistisk sentralbyrå en representativ utvalgsundersøkelse basert på telefonintervju. Den var en oppfølger av en tilsvarende undersøkelse fra lokalvalget fire år tidligere. På ny ble det benyttet et disproporsjonalt stratifisert utvalg med en overrepresentasjon av kommuner med få innbyggere. Totalt ble 3.190 intervjuet. I utgangspunktet var halvparten av bruttoutvalget et panel fra 1995-undersøkelsen. Medio desember 1999 forelå en analyseklar datafil fra Statistisk sentralbyrå. De første datakjøringer er dermed startet. De foreløpige valgresultater har lenge vært tilgjengelig, men de offisielt autoriserte kommer først i månedsskiftet februar/mars 2000.

De viktigste arbeider

Tor Bjørklund 1999, *Et lokalvalg i perspektiv: valget i 1995 i lys av sosiale og politiske endringer*. Oslo: Tano Aschehoug.

Tor Bjørklund 1999, «Fallende valgdeltakelse: kommunale variasjoner og mulige forklaringer», s. 47–64. I: *Lokaldemokratiet: status og utfordringer*. I: Audun Offerdal og Jacob Aars red., Oslo: Kommuneforlaget.

Valgforskningsprosjektet

Bemanning: Professor Henry Valen
Forskningsleder Bernt Aardal
Forsker Hanne Marthe Narud
Forskningsstipendiat Frode Berglund
Vitenskapelig assistent Ingunn Opheim Ellis
Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet,
Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en videreføring av det forskningsprogram som kom i gang ved ISF i 1957 og som omfatter samtlige senere stortingsvalg, med unn-

tak av valget i 1961. Forskningsprogrammet har hele tiden lagt vekt på analyser av politiske endringsprosesser i det moderne samfunn. Det er blitt fokusert på politiske og sosiale strukturforhold og endringene i disse. Gjennom valgstudier i til sammen 40 år er det skapt verdifulle tidsserier for analyser av det norske samfunn. I 1999 publiserte Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund boken *Velgere i 90-årene*, der bl.a. spørsmålet om partienes grep på velgerne, velgernes oppslutning om det politiske systemet og de politiske aktørene blir analysert. Søkelyset rettes dessuten mot ungdom og kvinner, både med hensyn til engasjement, deltakelse, ideologiske orienteringer og politiske preferanser. Boken bidrar til å avkrefte mange av de myter om norsk politikk som florerer i massemedia. I forbindelse med valgundersøkelsen i 1999 ble det stilt en spesiell spørsmålsmodul som etter hvert blir integrert i en rekke nasjonale valgundersøkelser i Europa, Asia, Latin-Amerika og Nord-Amerika. I tillegg pågår det et prosjekt om politisk representasjon med deltakelse fra alle de fem nordiske landene. De komparative prosjektene gjennomføres parallelt med valgundersøkelsen og danner et verdifullt supplement til denne.

De viktigste arbeider

- Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund 1999, *Velgere i 90-årene*. Oslo: NKS-Forlaget.
- Bernt Aardal, Henry Valen og Ingunn Opheim 1999, *Valgundersøkelsen 1997*. Dokumentasjonsrapport, Rapporter 99/16. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Bernt Aardal 1998, «One for the Record – the 1997 Storting Election», *Scandinavian Political Studies*, 21(4):367–381.
- Henry Valen 1998, «Norway: the Storting Election of September 13, 1997». *Electoral Studies*, Vol. 17.
- Henry Valen og Bernt Aardal 1998, *Det norske valgforskningsprogrammet/The Norwegian Program of Electoral Research: Publikasjonsliste/Publication List 1956–1998*. ISF-rapport 98:13. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Hanne Marthe Narud 1999, «Norway»: I: R.S.Katz and R.Koole, red., (Political Data Year Book 1997), special issue of *the European Journal of Political Research*, 34.
- Hanne Marthe Narud og Audun Skare 1999, «Are Party Activists the Party Extremists?. The Pattern of Opinion in Political Parties». *Scandinavian Political Studies*, 22(1):45–65.
- Hanne Marthe Narud & Toril Aalberg red. 1999, *Challenges to Representative Democracy: Parties, Voters and Public Opinion*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Henry Valen 1999, «Norvège: une coalition minoritaire au pouvoir», s. 273–. 278. I: Alfred Grosser red., *Les pays d'Europe occidentale, Les études de la documentation Française*.
- Donald R. Matthews og Henry Valen 1999, *Parliamentary Representation. The Case of the Norwegian Storting*. Columbus: Ohio State University Press.
- Henry Valen 1999, «Fra klassekamp til kamp om dagsorden. Norsk valgforskning gjennom 40 år», *Nytt Norsk Tidsskrift*, nr. 4.

Politisk representasjon og politisk handling

Bemanning: Forsker Hanne Marthe Narud
Professor Henry Valen

Tidsplan: 1998–1999

Finansiering: Norges forskningsråd, Kultur og samfunn

Prosjektbeskrivelse

Formålet med dette prosjektet er å analysere betingelsene for politisk representasjon i Norge. I hvilken grad avspeiler representanten opinionen i befolkningen? Hvordan og i hvilken grad makter representanten å fremme velgernes krav, interesser og holdninger i den politiske beslutningsprosess? Og hvordan opptrer de i situasjoner der det oppstår en konflikt mellom partiets linje, eget standpunkt og velgerens standpunkt? Politisk representasjon dreier seg om forholdet mellom representant og velger, derfor står graden av samsvar i bakgrunn og holdninger mellom de to nivåer sentralt. En viktig del av prosjektet er å supplere eksisterende intervjuundersøkelser med data om den demografiske og sosioøkonomiske sammensetningen av Stortinget, samt data om partienes atferd under budsjettbehandlingen og i komitéene. Derfor samles det også inn alternative budsjetter, komitéreferater, innstillinger og rapporter. I tillegg er det viktig å gjøre en systematisering av innholdet i partienes programmer i etterkrigstiden. Det overordnede formål er å analysere partienes atferd i Stortinget i lys av teorier om politisk representasjon. På basis av disse undersøkelsene planlegges en bok om politisk representasjon i Norge.

De viktigste arbeider

Hanne Marthe Narud og Kåre Strøm 1998, *Adaption without Integration: The Norwegian Storting and the European Union*. Paper lagt frem på konferansen Nordic Parliaments and the European Union: Delegation and Accountability in Multi-level Parliamentary Democracy. Bornholm, 11.–14. juni 1998.

- Hanne Marthe Narud 1999, «Professionalisierung zwischen Parteien und Wahlkreisorientierung». I: J. Borchert, red., *Politik als Beruf. Die Politische Klasse in Westlichen Demokratien*. Opladen: Leske & Budrich.
- Hanne Marthe Narud og Henry Valen 1999, *Coalition Membership and Electoral Performance in Western Europe*, paper lagt frem på prosjektseminar Coalitions II i Siena, 19–23 mai, 1999. Også lagt frem på ECPR Joint Sessions of Workshops. Warwick, 23.–28. mars, 1998.
- Hanne Marthe Narud and Toril Aalberg red., 1999. *Challenges to Representative Democracy. Voters, Parties and Public Opinion*. Bergen: Fagbokforlaget.

Politisk representasjon og institusjoner i Norden

Bemanning: Forsker Hanne Marthe Narud

Professor Henry Valen

Tidsplan: 1997–1999

Finansiering: Nordisk Ministerråd

Prosjektbeskrivelse

Moderne representasjonsforskning tyder på visse fellestrekk i representasjonen i alle demokratiske systemer, men forskjellene mellom dem er enda mer iøynefallende. Det er ikke overraskende tatt i betraktning de store variasjonene i politiske institusjoner fra land til land, for eksempel i valgsystem, partistruktur, parlamentarisme versus presidentstyre. Men forholdet mellom formene for politisk representasjon og det institusjonelle rammeverket er aldri blitt systematisk undersøkt. Den planlagte nordiske undersøkelsen er et forsøk i denne retning, og har som formål å studere betingelsene for det representative demokrati i de nordiske land. To hovedspørsmål står i fokus:

1. Å kartlegge betydningen av økonomiske, demografiske og kulturelle utviklingstrekk for spørsmålet om politisk representasjon. Spesielt viktig under dette punktet er europeiseringen av nordisk politikk og den utfordring de nordiske land står overfor med hensyn til økende grad av internasjonalisering.
2. Å studere betydningen av institusjoner for representasjonsspørsmålet. Hvordan påvirker sentrale politiske og sosiale institusjoner forholdet mellom representant og velger? Herunder er valgordningen og nominasjonsprosessen av særlig stor betydning.

Prosjektet er knyttet opp til et større komparativt prosjekt om Nordiske Parlamerter og Parlamentarikere på 1990-tallet (NORDLEG).

De viktigste arbeider

- Henry Valen og Hanne Marthe Narud 1998, *Professionalization, Political Representation and Geography*. ISF-rapport 98:15. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Hanne Marthe Narud og Audun Skare 1999, «Are Party Activists the Party Extremists?. The Pattern of Opinion in Political Parties». *Scandinavian Political Studies*, 22(1):45–65.
- Hanne Marthe Narud 1999, «Politisk Representasjon i Norden». I: K. Ståhlberg red., *Det Unika Norden*. København: Nordisk ministerråds Norserie.
- Hanne Marthe Narud and Henrik Oscarsson 1999, *Mass-Elite Perceptions of the Policy Space: a comparison between Norway and Sweden*. Paper presented at the ECPR Joint Sessions of Workshops, Mannheim, 26.–31. mars.
- Hanne Marthe Narud og Henry Valen 1999, *Issue Ownership and Electoral Accountability*. Paper presented at the Nordic Political Science Conference (NOPSA), Uppsala, 19–22. august.

Nominasjoner i Norden

- Bemanning:* Forsker Hanne Marthe Narud
Professor Henry Valen
- Tidsplan:* 1997–1999
- Finansiering:* Nordisk Ministerråd
NOS-S (Nordisk samarbeidsnemnd for
samfunnsforskning)

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et komparativt prosjekt om nominasjonene i Norden. Prosjektet tar sikte på å belyse hvordan historiske, institusjonelle og strukturelle forskjeller mellom landene slår ut på rekrutteringen av det politiske lederskap. I alle parlamentariske systemer foregår det en delegering av myndighet fra en 'prinsipal' til en eller flere 'agenter': fra velgeren til den valgte representant, til partiet, Stortinget, regjeringen og statsadministrasjonen. Partienes nominasjoner er ett slikt delegeringsledd, og hovedspørsmålet er hvordan denne prosessen håndteres i de ulike land. Foregår delegeringen av myndighet direkte fra velgeren til den valgte representant (ved primaries), eller indirekte via lokale eller regionale

partiorganisasjoner? Hvor sentralisert/-desentralisert er utvelgingen av de politiske eliter? Et like viktig spørsmål er hvordan prinsipalen kan holde agenten(e) ansvarlige for politiske tiltak. Hvilke mekanismer finnes det for utøvelse av kontroll med det politiske lederskap? I hvilken grad har velgerne mulighet for endring av listene (for eksempel via preferansevalg) ved neste korsvei? Og hva er konsekvensene av ulike ordninger for sammensetningen av lista? Alle de fem nordiske land er inkludert.

De viktigste arbeider

Hanne Marthe Narud and Jan Johansson 1998, «Candidate Selection to Parliamentary Elections: the Nordic Experience». Paper lagt frem på den årlige Norske statsvitenskapelige konferanse, Geilo, 12.–14.1.

Henry Valen, Hanne Marthe Narud and Audun Skare 1998, «Candidate Selection in Norway». Paper lagt frem på Public Opinion Seminar, Center for Advanced Research, Det Norske Videnskaps-Akademi, 25.2. Også presentert på seminar om nominasjoner i de nordiske land, 25.–26.4.

Henry Valen and Hanne Marthe Narud 1999, «Nomination Systems and their Consequences». Paper presented at the ECPR Joint Sessions of Workshops, Mannheim.

Mapping the European Party Space

Bemanning: Stipendiat Henrik Oscarsson, Göteborgs Universitet

Tidsplan: 1999–2000 ved ISF

Finansiering: EUs TMR-program

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en komparativ studie av velgernes persepsjoner av konfliktstrukturen i europeiske partisystemer, men trekker også inn land utenom Europa. Det viderefører en lang tradisjon innen statsvitenskapelig forskning som anvender romlige analyser til å beskrive og forklare velgeradferd og konkurranse mellom partier. Graden av ideologisk avstand mellom partier kartlegges ved hjelp av dimensjonsanalyser av velgernes partipreferanser. Det legges stor vekt på å oppnå god sammenliknbarhet mellom landene som studeres. Prosjektet inngår i det EU-finansierte TMR-prosjektet «Political Representation in Europe». I dette er det innarbeidet en utvekslingsordning for stipendiater mellom Göteborgs universitet og ISF.

Det viktigste arbeidet

Hanne Marthe Narud and Henrik Oscarsson 1999, *Mass-Elite Perceptions of the Policy Space: a comparison between Norway and Sweden*. Paper presented at the ECPR Joint Sessions of Workshops, Mannheim, 26.–31. mars.

Høyesteretts historie

Bemanning: Forsker Erling Sandmo
Forsker Nils Rune Langeland
Tidsplan: 1997–2003
Finansiering: Justisdepartementet
Universitetet i Oslo
Lovsamlingsfondet

Prosjektbeskrivelse

Høyesteretts prøvingsrett i forhold til lover «var en kjepp med vilje kastet inn i demokratiets hjul, en siste handling, bak Stortingets rygg, av den detroniserte embedsstand», skrev Jens Arup Seip. Denne formuleringen er blitt paradigmatisk i ettertid. Etter Seip har få historikere beskjeftiget seg med Høyesterett, kanskje fordi domstolen er blitt oppfattet som anti-moderne og på et vis en motsats til den demokratiseringsprosessen og samfunnsmoderniseringen som ellers har preget norsk historie i vårt århundre. Og når man har befattet seg med Høyesteretts historie, har det overgripende temaet typisk vært Høyesterett som politisk organ – klarest manifestert i prøvingsretten.

Når det nå skal skrives en samlet Høyesteretts historie, er det et siktemål å komme ut av denne litt snevre oppfatningen av hva en slik historie handler om. Mens det har vært skrevet en hel del om domstolen som politisk organ, har det vært arbeidet uhyre lite med domstolen som det den først og fremst er: en domstol, preget av skiftende rettsteoretiske strømninger og en viktig part i en løpende samfunnssamtale om verdier og forestillinger om rett, kultur og politikk. For å få belyst Høyesteretts rolle i norsk samfunnsliv, er det dermed nødvendig å studere dens virksomhet bredt, med blick for skiftende tankeretninger og for det særegne ved de menneskene som har befolket institusjonen til enhver tid. Slik sikter dette verket mot en historie som integrerer det rettsteoretiske, det

idehistoriske, det samfunns- og politisk historiske og det kulturanthropologiske.

Framstillingen er delt i to:

Bind 1 tar for seg perioden 1814–1920, mens bind 2 omhandler 1920–2000.

Sverige/Norge 1905–2005

Bemanning: Professor Francis Sejersted

Tidsplan: 1999–2003

Finansiering: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en del av et større prosjekt, Sverige/Norge 1814–2005, som skal utgis i anledning 100-årsjubileet for unionsoppløsningen i 1905. Prosjektet skal for det første behandle forholdet mellom Sverige og Norge i det angjeldende tidsrom. Dessuten skal det foretas en sammenlignende analyse av fremveksten av den samfunnsform som gjerne går under betegnelsen «Den skandinaviske modell». Finnes det en slik modell, og hva er det karakteristiske ved den?

Makt- og demokratiutredningen

Bemanning: Professor Øyvind Østerud
Instituttleder Fredrik Engelstad

Professor Siri Meyer

Professor Per Selle

Førstemanuensis Hege Skjeie

Tidsplan: 1998–2003

Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Hovedtema for Makt- og demokratiutredningen er vilkårene for det norske folkestyret og hvordan de har endret seg. Globalisering av økonomien, nye rammebetingelser i internasjonal politikk, samt kulturelle

endringer stiller demokratiet overfor nye utfordringer. Maktutredningen vil gå spesielt inn på styringsevnen i norske politiske organer i lys av globaliseringens virkninger. Den vil også se på forhold i hverdagssamfunnet i et maktperspektiv, se på likestillingsprosesser, etniske identiteter og makt knyttet til informasjon og kommunikasjon. Endelig vil den gå inn på medbestemmelse i arbeidslivet, se på profesjonenes makt og diskutere virkningen av endringer i eierforholdene i næringslivet.

Maktutredningen vil også sette i gang en omfattende kartlegging av norske eliter, som også vil bli sammenholdt med undersøkelser av ressurser og handlingsmuligheter hos befolkningen som helhet.

Maktutredningen er organisert i et større forskernettverk der ISF inngår. Forskningen som utføres ved Institutt for samfunnsforskning vil ha tyngdepunkt i arbeidsliv og næringsliv, men kulturelle forhold og forhold i det sivile samfunn vil også ha en betydelig vekt.

Det viktigste arbeidet

Øyvind Østerud, Fredrik Engelstad, Siri Meyer, Per Selle, Hege Skjeie 1999, *Mot en ny maktutredning*, Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Teorier om makt

Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad

Tidsplan: 1998–1999

Finansiering: Makt- og demokratiutredningen

Prosjektbeskrivelse

Den første maktutredningen ga ut sin bok om teori om makt, *Makt og avmakt* av Gudmund Hernes, i 1975. Boken kan ses som et foreløpig slutt punkt på utviklingen av veletablerte teorier om makt basert på beslutninger. I årene som fulgte har utvikling av teori om makt tatt andre retninger. En av dem legger hovedvekt på makt gjennom kommunikasjon og identitetsdannelse. En annen retning peker på makt mellom kjønn., med særlig vekt på teori om patriarkat. En tredje gren er knyttet til normativ politisk teori, der begreper om legitimitet og rettferdighet står sentralt.

På denne bakgrunn er det laget en bok som sammenfatter de viktigste

av disse teoriene, ved å bruke forfatterne av teoriene som fokuseringspunkt. Bidragsyttere fra ISFs forskerstab er Erling Sandmo om Michel Foucault, Trygve Gulbrandsen om Niklas Luhmann, Anne Lise Ellingsæter om teorier om patriarkat, og Fredrik Engelstad om John Searle. Engelstad har også skrevet en sammenfattende innledning og avslutning.

Det viktigste arbeidet

Fredrik Engelstad red., 1999, *Om makt. Teori og kritikk*. Oslo: AdNotam Gyldendal

Eierskap i norsk næringsliv

Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad

Forsker Trygve Gulbrandsen

Tidsplan: 1999–2002

Finansiering: Makt- og demokratiutredningen

Prosjektbeskrivelse

I de siste to tiår har bedriftenes eiere fått en mer fremskutt posisjon i norsk næringsliv. Dette har skjedd i strid med teorier som hevder at det er ansatte lederne som særlig styrker sin stilling i en utviklet kapitalistisk økonomi. Samtidig har endringer i eierskapsstrukturen blitt endret på vesentlige punkter i Norge. Statlig eierskap har vokst i betydning, utenlandske eiere har økt sin andel blant børsnoterte selskaper, og institusjonelle eiere (fonds og lignende) er stadig økende.

Prosjektet vil ta opp endringer i statens rolle som eier og hvilke virkninger den har på det øvrige næringslivet. Det vil se på betydningen av krysseierskap mellom bedrifter, og diskutere familiebedriftenes posisjon. Eierformens betydning for bedriftenes produktivitet vil også trekkes inn.

De viktigste arbeider

Fredrik Engelstad 1999, «Makt, styring og eierskap». *Sosiologi i dag*, 24(3):3-32.

Eierskap og makt. Rapport fra konferansen 30.11.1999. Innlegg av Johan H. Andresen, Øyvind Bøhren, Tore Grønlie, Sigmund Grønmo, Trygve Gulbrandsen, Even Lange, Rune Slagstad, Halvor Stenstadvold, Per Tore Woie. Makt- og demokratiutredningens rapportserie.

Sosiale og politiske eliter

Bemanning: Forsker Trygve Gulbrandsen
Vit.ass. Trond Beldo Klausen
Instituttleder Fredrik Engelstad
Professor Øyvind Østerud
Førsteamanuensis Hege Skjeie
Tidsplan: 1998–2001
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen

Prosjektbeskrivelse

Norske eliter blir undersøkt ut fra fire overordnede problemstillinger: (i) Elitens åpenhet. Er det slik at elitene er selvrekutterende slik at toppposisjonene mer eller mindre går i arv, eller skjer det en høy grad av utskiftning fra en generasjon til den neste? (ii) Elitenes integrasjon. Samfunnets elite kan ses som et sett av undereliter, med grunnlag i politikk og forvaltning, rettsvesen, næringsliv, organisasjoner, medier og kulturliv. Spørsmålet er da i hvilken grad det knyttes kontakter, opparbeides tillit og foreligger samstemmighet mellom ulike elitegrupper. Hva slags kompromisser er de villige til å inngå? (iii) Elitenes utøvelse av makt. Kontaktmønstre, bruk av media. (iv) Elitenes grad av isolasjon. Ingen moderne samfunn kan fungere uten eliter. Avstanden eller mangelen på avstand mellom elitegruppene og den øvrige befolkning gir et viktig bidrag til deres legitimitet. Avstanden måles både i elitenes oppslutning om demokratiets funksjonsmåte og i divergenser i politiske holdninger mellom elitene og befolkningen.

Det viktigste datamaterialet for prosjektet vil være en stor surveyundersøkelse som gjennomføres i 2000. Den vil gå parallelt med Maktutredningens Medborgerundersøkelse, som gir sammenliknbare data på en del punkter. Arbeid med spørreskjema til Eliteundersøkelsen har pågått i 1999. Respondentene vil være et utvalg av innehavere av toppposisjoner i ti ulike elitegrupper. Historisk materiale vil også bli benyttet. Undersøkelsen legges komparativt opp. Hovedrapportering blir en engelskspråklig bok.

Det viktigste arbeidet

Fredrik Engelstad, Trygve Gulbrandsen og Øyvind Østerud, *Elite Compromises in a Stable Democracy: The Case of Norway*. Paper presentert på The Annual Meeting of the American Political Science Association, Atlanta 1.–5. september 1999.

4.5 Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

Bosniere i Norge – hovedprosjekt

Bemanning: Forskningsleder Grete Brochmann
Stipendiat Jan Paul Brekke

Tidsplan: 1995–1999

Finansiering: Kommunal- og regionaldepartementet

Prosjektbeskrivelse

Studien er en del av en nordisk komparativ undersøkelse med tittelen «Midlertidig beskyttelse for bosniske flyktninger i Norden – i et tilbakevendingsperspektiv». Fokus for studien er den flyktningpolitiske håndteringen av de bosniske flyktningene og hvordan denne oppleves av flyktningene selv. Sentralt står spørsmål om integrasjon og tilbakevending, samt hvordan kommunikasjonen mellom flyktningene og myndighetene virker inn på utviklingen av politikken.

Det norske mottaket av 13.000 bosniske flyktninger lot en rekke styringsdilemmaer ved ordningen med midlertidig beskyttelse komme til syne. Norske myndigheter ønsket at flyktningene skulle integreres, men samtidig vende tilbake hvis det ble mulig. Hvor lenge kan man holde flyktninger på midlertidige oppholdstillatelser? Skal flyktningene holdes isolert eller integreres under tiden? Løsningene man kom frem til kan ha gjort politikken lettere å tåle for den liberale flyktningopinionen i Norge, men kan samtidig ha svekket målsettingen om retur. For flyktningene ga oppholdsbetingelsene opphav både til en fatalistisk innstilling, men også til tilfeller av «hyperintegrasjon».

De viktigste arbeider

Jan-Paul Brekke 1998, *Et nytt flyktningregime? Om midlertidig beskyttelse i Norge*. ISF-rapport 98:4. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Tordis Borchgrevink og Jan-Paul Brekke 1999, *Barn og ungdoms levekår i Norden – Barn og unge med innvandrerbakgrunn – Innvandring og barnevern*. TemaNord 1999:535. Nordisk ministerråd.

Norsk innvanderhistorie

Bemanning: Forskningsleder Grete Brochmann
Tidsplan: 1998–2000
Finansiering: Fritt ord

Prosjektbeskrivelse

ISFs bidrag inngår i et større historieverk om innvandring til Norge fra år 900 til år 2000. Grete Brochmann skal beskrive perioden fra 1975 til 2000.

Prosjektet beskriver innvandringens sammensetning og omfang, samt variasjoner i dette. Hvilke typer innvandrere har kommet i ulike perioder gjennom de siste 30 årene, og hvilke fluktuasjoner kan vi spore når det gjelder omfang?

Videre beskriver og analyserer prosjektet utviklingen av norsk innvandringspolitikk i samme periode, både når det gjelder kontrollpolitikk (innvandringsregulering) og integrasjonspolitik; tiltak som tar sikte på å lette tilpasningsprosessen mellom majoritetsbefolkningen og innvandrere. Endrete rammebetingelsene for nasjonal politikktvikling i lys av økende internasjonalisering og Norges forhold til EU vil i denne sammenhengen analyseres særskilt.

Levekår blant innvandrere i Norge blir også behandlet. Hvordan har levekårene utviklet seg over tid for de ulike gruppene blant innvandrerne, og hvordan kan disse levekårene forstås i forhold til samfunnsutviklingen for øvrig?

Prosjektet administreres fra Historisk institutt, Universitetet i Oslo.

Det viktigste arbeidet

Jørgen Carling 1998, *Arbeidsinnvandring og familiegjenforening 1967–1980. En oversikt med hovedvekt på statistikk.* (Notat) Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Helt – eller stykkevis og delt? Integrasjon og identitetsdannelse i flerkulturelle nasjonalstater

Bemanning: Forsker Tordis Borchgrevink

Finansiering: Norges forskningsråd

Tidsplan: 1998–2001

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en studie av betingelser for vellykket integrasjon, versus desintegrerende tilpasninger i flerkulturelle nasjonalstater. Utgangspunktet er en komparativ studie av tilpasninger i henholdsvis det norske jødiske miljøet, og blant muslimer i Norge. Problemstillingen peker mot to former for identitetsdannelse:

1. Kollektive identiteter, basert på etnisitet, religion og kjønn. Disse blir studert med empirisk fokus på sosio-kulturelt vedlikehold av kollektivets grenser, og med særlig oppmerksomhet overfor de etiske og juridiske dilemmaer som oppstår i spenningsforholdet mellom religionsfrihet og menneskerettigheter i sekulære samfunn.
2. Integrasjon gjennom individuelle eller kollektive tilpasninger som er grenseoverskridende, i betydningen to- eller flerkulturell kompetanse og tilhørighet, for eksempel hva som er betingelsene for å være norsk jøde og norsk muslim.

Prosjektet er innrettet mot å undersøke tre antakelser. For det første om det er slik at identitetsforankring i ikke-kristen religiøsitet virker desintegrerende. For det andre om det er empirisk dekning for å hevde at en politikk som støtter opp om vedlikehold av kulturelle/religiøse særtrekk, fører til segregasjon. For det tredje om det flerkulturelle samfunnet inneholder et grenseområde mellom «identiteter» som dels er en arena for forhandlinger og refortolkning av symboler, og dels et felt der identitetsforskjeller er irrelevant for samhandling.

Datainnsamling foregår ved intervjuer med religiøse ledere, offentlige representanter og vanlige medlemmer av de aktuelle gruppene, inkludert norske konvertitter. I den grad det er mulig, vil det bli lagt vekt på deltakelse i gruppens organiserte aktiviteter.

Det viktigste arbeidet:

Borchgrevink, Tordis 1999, *Multikulturalisme: tribalisme – bløff – kompromiss? Debatter om det flerkulturelle samfunnet*. ISF-rapport 99:3. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Etniske entreprenører i to byer

Bemanning: Forsker Anne Krogstad

Tidsplan: 1999–2000

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

I prosjektet undersøkes etniske entreprenørers bruk av nettverk i etableringen og videreutviklingen av forretningsforetak i Porsgrunn og Oslo, med tyngdepunkt i sistnevnte. Etniske strategier drøftes med basis i en typologi over møter mellom ulike etniske grupper/kjønn og ulike kundegrupper. Målet er å undersøke hvorvidt og i hvilke situasjoner etnisitet og etnisk nettverk er en hjelp eller en hindring for vellykket forretningsdrift.

Innvandrere på arbeidsmarkedet i Norge

Bemanning: Stipendiat Jon Rogstad

Tidsplan: 1995–99

Finansiering: Kommunal- og regionaldepartementet

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet tar utgangspunkt i empiriske analyser som viser at innvandrere kommer dårligere ut enn nordmenn når det gjelder sentrale dimensjoner på arbeidsmarkedet, slik som sysselsetting, lønn, mobilitet og utnyttelse av egen utdanning. Ulike typer av diskriminering er den vanligste forklaringen på situasjonen. I avhandlingen vil dette synet settes opp mot ulike alternative og/-eller supplerende forklaringer. Siktemålet er således å avdekke og systematisere de ulike mekanismene som leder fram til de observerbare forskjellene på arbeidsmarkedet mellom nordmenn og innvandrere. Det empiriske grunnlaget er kvalitative intervjuer med arbeidsgivere og innvandrere, samt bruk av foreliggende statistiske data.

De viktigste arbeider

- Jon Rogstad 1995, «Arbeidsledige innvandrere i Oslo». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 12:123–129.
- Jon Rogstad 1996, *Preventing Racism at the Workplace – The Norwegian National Report*. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.
- Jon Rogstad 1996, «Etikk og metode – noen problemer i studiet av diskriminering». *Sosiologisk tidsskrift*, 4:197–218.
- Jon Rogstad 1997, «Fargeblinde arbeidsgivere eller (u)tilsiktet ulikhet». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 14:197–201.
- Jon Rogstad 1998, *Innvandrere og arbeid – en empirisk studie i fire bedrifter*. ISF-rapport 98:8, Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Jon Rogstad 1998, «Konjunktur och attityder». *Innvandrere och minoriteter – Scandinavian Migration and Ethnic Minority Review*. Nr. 4:9–11.
- Jon Rogstad og Oddbjørn Raaum 1997, *Utstøting fra arbeidsmarkedet blant arbeidstakere med innvandrerbakgrunn*. Rapport nr. 74/97. Oslo: SNF.
- Jon Rogstad og Oddbjørn Raaum 1998, «Utstøting av innvandrere fra arbeidsmarkedet». *Søkelys på arbeidsmarkedet*. 15:29–41.

Fremtidens olje

Bemanning: Stipendiat Jon Rogstad

Tidsplan: 1998–99

Finansiering: ECON, Senter for økonomisk analyse

Prosjektbeskrivelse

Nyere beregninger indikerer at norsk økonomi står foran en situasjon med underskudd på faglært så vel som ufaglært arbeidskraft. Dette har gitt grobunn for spørsmål om det må rekrutteres personer fra andre land for å øke tilbudet av arbeidskraft. Potensialet ligger dels i antallet, og dels i ferdigheter som innvandrerne er bærere av. I prosjektet drøftes særlig tre spørsmål:

1. Vil innvandrere kunne øke tilbudet av arbeidskraft? I tilfelle, fra hvilke land/områder?
2. Kan man identifisere trekk, og tilfelle hvilke, som er avgjørende for hvordan et framtidig heterogent samfunn vil være?
3. Hvordan kan erfaringene vi har i dag brukes til å organisere arbeids- og samfunnslivet slik at vi best mulig kan nyttiggjøre oss en potensielt økt innvandring?

Det viktigste arbeidet

Rogstad, Jon og Anne Britt Djuve 1999, «Del I: Innvandrere: Fremtidens olje?» I: Djuve, Anne Britt, Jon Rogstad og Jan Arild Snoen, *Innvandrere: fremtidens olje?* Rapport. Oslo: Horisont 21 Scenarier ved et nytt årtusen.

Hvilken betydning kan innvandrerkvinnens og arbeidsgiverens /beslutningstakers identitet, roller og relasjoner ha for innvandrerkvinnens yrkesmessige mobilitet mellom det sekundære og det primære segmentet av arbeidsmarkedet?

Bemanning: Stipendiat Ragnhild Sollund

Tidsplan: 1998–2001

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet vil belyse innvandrerkvinnens situasjon på arbeidsmarkedet, og er delvis en videreføring av et hovedfagsprosjekt. Mange flere innvandrere enn nordmenn er sysselsatt innenfor det som regnes som arbeidsmarkedets sekundære segment.

- Hvordan konstituerer innvandrerkvinner sine identiteter og roller med en «sekundær» tilknytning til den institusjonen en arbeidsplass utgjør?
- Hvordan konstituerer arbeidsgivere/beslutningstakere innenfor de samme bedriftene sine roller og sin identitet i forhold til innvandrerkvinnene?
- Hvordan er relasjonene mellom arbeidsgivere/beslutningstakere og innvandrerkvinnene innenfor arbeidsplassen?
- Hvilken betydning kan innvandrerkvinnens og arbeidsgivernes roller, identiteter og relasjonene dem i mellom, ha for innvandrerkvinnens mobilitet på arbeidsmarkedet?

Et strategisk utvalg av bedrifter undersøkes ved hjelp av kvalitativ metode, for å se om det er trekk som går igjen som kan forklare innvandrerkvinnens situasjon på arbeidsmarkedet. To grupper intervjues:

- Arbeidsgivere og beslutningstakere på arbeidsplasser innen offentlig og privat sektor.

- Flyktning- og innvandrerkvinner ansatt innenfor de samme bedrifter, hvis ansettelsesforhold bærer det sekundære segmentets kjennetegn.

***Arrangerte ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn -
forhandlinger om kjønn og etnisitet***

Bemanning: Stipendiat Anja Bredal

Tidsplan: 1999–2002

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

Studien fokuserer på tre hovedspørsmål:

- Hvordan praktiseres arrangerte ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn, og hvilke endringer i etniske relasjoner og kjønnsrelasjoner kan vi spore?
- Hvilken sammenheng er det mellom ulike integrasjonsstrategier hos minoritetene og denne giftepraksisen?
- Hva kan forhandlinger og konflikt rundt ekteskap si oss om de unges identitetsarbeid i skjæringspunktet mellom individualisme og kollektivism?

En sentral tese er at ekteskapsinngåelsen kan innebære både større grad av forhandlinger og sterkere konflikt enn det som er vanlig i foreldrenes hjemland. Data vil først og fremst innhentes på individ- og familienivå, men betydningen av forhandlinger på et mer diskursivt nivå trekkes inn både i intervjuene og analysen. Det empiriske grunnlaget vil være kvalitative intervju med unge innvandrere og foreldre.

***Nordisk sammenliknende studie om arrangert ekteskap og
tvangsekteskap***

Bemanning: Stipendiat Anja Bredal

Tidsplan: 1998–99

Finansiering: Nordisk Ministerråd, migrasjonsutvalget

Prosjektbeskrivelse

Studien systematiserer eksisterende kunnskap om hvordan minoritetsgrupper praktiserer arrangerte ekteskap, og hva som gjøres for å fore-

bygge og løse problemer knyttet til tvangsekteskap. Den omfatter forskning, myndighetenes policy, ekteskaps- og utlendingslovgivning, medie-debatten samt ulike tiltak innen det offentlige hjelpeapparat eller frivillige organisasjoner. En viktig del av prosjektet har vært å avdekke ytterligere kunnskapsbehov, samt gi idéer til tiltak og nordisk samarbeid på feltet.

Det viktigste arbeidet

Anja Bredal, *Arrangerte ekteskap og tvangsekteskap i Norden*. TemaNord 1999:604. København: Nordisk Ministerråd.

Diskurser om innvandring i Norge en diskursanalytisk tilnærming til «det flerkulturelle Norge»

Bemanning: Stipendiat Anniken Hagelund

Tidsplan: 1999–2002

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjektbeskrivelse

I norsk innvandringsforskning er det i hovedsak innvandring og innvandrere som er forskningens objekt. I dette prosjektet er interessen først og fremst er rettet mot hvordan nordmenn snakker om innvandring og innvandrere. Det er de diskursene som føres om innvandring i norsk offentlighet som skal utforskes. Slik søkes belyst hvordan innvandringspolitikk kan forstås som et diskursivt konstruert felt.

Begrepet diskurs henviser i denne sammenheng ikke bare til det som sies og skrives, men til regularitetene i det som sies og skrives. Det handler om hva som kan sies, hvem som kan si det, når og med hvilken autoritet. I et slikt perspektiv kan rådende oppfatninger av innvandring og innvandrere i Norge analyseres kritisk uten å lansere nye og «riktigere» versjoner av sannheten om innvandring og innvandrere, men ved å undersøke de diskursive prosessene hvorigjennom rådende sannheter konstrueres, reproduseres og endres.

Diskurser om innvandring føres i stor grad i termer av kultur og kulturelle forskjeller. Prosjektet vil kritisk analysere de forståelser av kultur og det flerkulturelle samfunn, som kan leses ut av disse dis-

kursene. Ved å slik analysere nordmenns konstruksjoner av de andre og de andres kultur belyses også spørsmål om norsk nasjonal identitet og forståelser av norsk kultur i relasjon til det fremmede.

Studien baseres på et tekstmateriale bestående av stortingsmeldinger, stortingsdebatter, partiprogrammer, avisartikler i tilknytning til valgkamper, læreplaner og skolebøker. Tekstmaterialet vil dekke perioden 1987–1999.

Det viktigste arbeidet

Anniken Hagelund 1999, *Kampen om anstendigheten. Innvandringsdebatt i kommunevalgkampen 1999*. ISF-rapport 99:13. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Kulturmøter: identitet, grenser og grenseoverskridelse

Bemanning: Forsker Marianne Gullestad

Tidsplan: 1998–2001

Finansiering: Norges forskningsråd, IMER

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet fokuserer på hvordan norsk kulturforskning, og da spesielt innen sosialantropologi og kvalitativ sosiologi, over tid har undersøkt og drøftet fenomenet «innvandring» etter at det begynte å komme nye grupper innvandrere til Norge fra og med slutten av 1960-tallet og frem til i dag. Prosjektet omfatter både rent faglige bidrag og formidling (til ulike «brukere», til de undersøkte grupper (tilbakeføring) og til allmennheten). På mange måter er dette en eliteundersøkelse, ettersom nettopp disse forskerne kan regnes som spesialister på å analysere «kulturmøter» mellom mennesker med noe ulike erfaringer. De ulike bidragene til forskning og formidling drøftes i lys av i hovedsak følgende to ståsteder: 1. Internasjonale fagdebatter om migrasjon, nasjonalisme og rasisme. 2. Studier av kultur og hverdagsliv i Norge. Forskningsbidragene brukes med andre ord som datagrunnlag, og analyseres som diskurser om «innvandring». Jeg er spesielt opptatt av de endringer i begreper, vektlegging og vinkling som kan observeres i perioden fra cirka 1975 og frem til i dag. En av ideene som undersøkes nærmere er i hvilken grad og på hvilke måter forskere i sine analyser er influert av sine egne ureflekterte

kulturelle forestillinger som samfunnsdeltakere. Viktige spørsmål dreier seg om forholdet mellom vitenskap og samfunn, deriblant forholdet mellom vitenskap og politikk, dessuten om forskernes makt til å påvirke hvordan viktige samfunnsfenomener fortolkes og om hva disse endringene forteller om forutsetningene for at forskere kan opptre som intellektuelle i det offentlige rommet. Forskernes ulike posisjoner kan sees i lys av både institusjonelle rammer, fagtradisjoner (blant annet den norske samfunnsforskningens «problemorienterte empirisme» med fokus på marginaliserte grupper, nyere «postmodernistiske» ideer, samt antropologiens ambivalente holdning til studier i det egne samfunnet), mer allmenne kulturelle strømninger, samt forskernes ståsteder i kraft av alder, kjønn, bakgrunn og biografiske erfaringer. Metoden i forskningsarbeidet er fortolkende analyse av utvalgte tekster, først og fremst hentet fra «innvandringsforskning», men også fra offentlige dokumenter, debatter i massemedia, samt intensive intervjuer med enkelte forskere. Boken vil ha trekk av å være både en faghistorisk fremstilling, en karakteristikk av den norske forskningen i forhold til den internasjonale fagdebatten, en kunnskapsoversikt på feltet og en problematisering av noen av kunnskapsutviklingens og kunnskapsformidlingens forutsetninger.

De viktigste arbeider

- Marianne Gullestad 1997, «Home, local community and nation: Connections between everyday life practices and discourses on the nation in contemporary». I: Dagfinn Slettan og Ola Svein Stugu red., *Det nasjonale i det lokale, det lokale i det nasjonale*. (KULT's skriftserie nr. 92:47–82.)
- Marianne Gullestad 1998, «A Passion for Boundaries: Reflections on Connections between Children's Everyday Lives and Discourses on the Nation in Norway». *Childhood*, 4(1):19–42.

Tradisjonelt har Institutt for samfunnsforskning hatt god kontakt med samfunnsvitenskapelige miljøer ved universitetene, både gjennom forsknings samarbeid og ved at instituttets forskere har gitt veiledning, undervisning eller hatt bistillinger.

I 1996 ble forholdet til Universitetet i Oslo formalisert gjennom en samarbeidsavtale på institusjonsnivå, som favner om de eksisterende samarbeidsrelasjonene mellom de to institusjonene.

5.1 Bistillinger ved universiteter/høyskoler

Seks av ISFs ansatte forskere har i 1999 hatt II-stillinger ved universiteter /høyskoler

- Erling Barth er ansatt som professor II ved Institutt for økonomi, Universitetet i Tromsø.
- Gunn Birkelund er fra 1. februar 1999 ansatt som 1. amanuensis ved Sosiologisk institutt, Universitetet i Bergen.
- Grete Brochmann er ansatt som professor II ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Fredrik Engelstad er ansatt som professor II ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Marianne Gullestad er ansatt som professor II ved Institutt for sosialantropologi, Universitetet i Tromsø.
- Bernt Aardal er ansatt som professor II ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

5.2 Bistillinger ved ISF

ISF har også en bistillingsordning som går den andre veien:

- Tor Bjørklund er ansatt som førsteamanuensis ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo, samtidig som han er, gjennom lokalvalgundersøkelsen, knyttet til ISF.
- Geir Høgsnes er ansatt som professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo, men er samtidig knyttet til ISF som ansvarlig redaktør av *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- Arne Mastekaasa er ansatt som professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo, men er samtidig knyttet til ISF gjennom en II-stilling som forsker.

5.3 Undervisning og sensorvirksomhet

Foruten den undervisning som gis av forskere med bistillinger ved universitetene, har oppgavene ved universiteter og høyskoler blant instituttets forskere fordelt seg som følger i 1999:

Undervisning på universitet/høgskole: 12 forskere har undervist på høyskoler/universitet eller andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

Sensorarbeid ved universitet/høgskole: 18 forskere samt hovedbibliotekaren har hatt sensorarbeid.

Veileder for studenter ved universitet/høgskole: 13 forskere har stått for veiledning av til sammen 46 hovedfagstudenter.

Veileder for doktorgradsstudenter: 8 forskere har stått for veiledning av 20 doktorgradsstudenter.

5.4 Bedømmelseskomitéer

En rekke av instituttets forskere har sittet i bedømmelseskomitéer ved universiteter og andre institusjoner som vurderer kompetanse etter de samme kriteriene som universitetene:

Gunn Elisabeth Birkelund

- har sittet i bedømmelseskomité for professorstilling i sosiologi ved Vestfold distriktshøyskole.
- har sittet i bedømmelseskomité for vurdering av søkere til professorat i sosiologi og metodologi ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU, Trondheim.
- har sittet i bedømmelseskomité for professorat ved Institutt for sosiologi, Universitetet i København.

Tordis Borchgrevink

- har sittet i bedømmelseskomité for doktorgrad i sosialantropologi, Universitetet i Tromsø.

Grete Brochmann

- har sittet i bedømmelseskomité for doktorgrad i sosiologi, Universitetet i Oslo.

Fredrik Engelstad

- har sittet i en bedømmelseskomité for en dr.philos.-grad, Universitetet i Oslo.

Marianne Gullestad

- har vært medlem av doktorgradskommisjon ved Institutt og museum for antropologi, Universitetet i Oslo.

Håkon Wergeland Lorentzen

- har vært første opponent for doktorgrad ved Stockholms universitet.

Arne Mastekaasa

- har sittet i doktorgradskomiteé ved det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo.
- har sittet i bedømmelseskomité for professorat i helsefag ved Universitetet i Oslo.
- har sittet i bedømmelseskomité for førsteamanuensis i helsefag ved Universitetet i Oslo.

Internasjonale kontakter og forskningssamarbeid

6.1 Prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere

Forskerne ved ISF hadde i 1999 til sammen 22 prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere:

Barth, Erling: *Wage Curves in the Nordic Countries*

Samarbeid med:

- Universitetet i København: Karsten Albæk
- ETLA, Helsinki, Finland: Rita Asplund
- Sødertorns høgskole og Universitetet i Stockholm: Stig Blomskog
- Bifrost høgskole, Island, Björn Runar Gunnmundsson og Vifill Karlsson.
- Aarhus, Erik Støjer Madsen.

Barth, Erling: *European Wage Curves, Reconsidering the Evidence*

Samarbeid med:

- ETLA, Helsinki, Finland: Rita Asplund
- Universitetet i København: Karsten Albæk
- Nuernberg, U. Blien
- Universitetet i Stockholm: Stig Blomskog
- Fondazione Eni Enrico Mattei, Milano, Italia: Claudio Lucifora
- Universitetet i Linz, Østerrike: Rudolf Winter-Ebner
- Universitetet i Zürich: Josef Zweimüller.

Barth, Erling: *Why and how Wage Curves Differ between Union and Non-Union Workers*

Samarbeid med:

- University of Kansas: Bernt Bratsberg
- University of Warwick: Robin Naylor.
- Frischsenteret: Oddbjørn Raaum

Barth, Erling: *EU-TSER. Public Funding and Private Returns to Education. A cross country policy oriented perspective on private benefits of education.*

Samarbeid med:

- National Institute of Economic Research, Stockholm: Assoc. prof. Mahmood Arai.
- ETLA, Helsinki, Finland: Dr. Rita Asplund.
- Johannes-Kepler, Universitetet i Linz, Østerrike: Rudolf Winter-Ebner.
- University College Dublin, Department of Economics Belfield, IE-Dublin, Irland: Dr. Colm Harmon
- Fondazione Eni Enrico Mattei, Italia: Claudio Lucifora
- Universiteit van Amsterdam, Nederland: Dr./Assoc. Prof. Johan (Joop) Odink
- Faculdade de Economia da Universidade Nova de Lisboa, Portugal: Prof. Pedro Telhado Pereira
- Universitat Autònoma de Barcelona, Spania: Prof. José Luis Raymond
- Université Panthéon-Assas (E.R.M.E.S.), Frankrike: Dr. Ali Skalli
- Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung GmbH (ZEW), Tyskland: Dr./Head of Department Viktor Steiner, Mannheim
- Center for Economic Research and Environmental Strategy (CERES) Hellas: Dr. Panagiotis Tsakoglou
- Fondazioni Eni Enrico Mattei (FEEM), Italia: Prof. Giorgio Brunello
- University of Zürich, Institute for Empirical Economic Research, Sveits: Prof. Josef Zweimüller
- University of Warwick, Department of Economics, England: Prof. Ian Walker
- University of Aarhus, Danmark: Prof. Niels Westergård-Nielsen.

Birkelund, Gunn Elisabeth: *The Restructuring of Gender Relations and Employment: a Cross National Analysis of Gender Policy, Practice and Progress in Medicine and Banking*

Samarbeid med:

- University of Leicester, England: Rosemary Crompton
- Université de Toulouse, Frankrike: Nicky LeFeuvre.

Bjørklund, Tor: *Radical Right in Denmark and Norway: From Tax Revolt to Neo-Liberalism and Xenophobia*

Samarbeid med:

- Aarhus Universitet: Jørgen Goul Andersen.

Brochmann, Grete: *Citizenship in Comparisons and Perspectives*

Samarbeid med

- Carnegie Endowment for International Peace, Washington DC: Alex Aleinikoff m.fl.

Engelstad, Fredrik: *Literary regionalism in Norway and the United States*

Samarbeid med:

- Northwestern University, Evanston: Wendy Griswold.

Enjolras, Bernard: *Welfare to work in Europe*

samarbeid med:

- CRIDA-CNRS Paris (Frankrike).

Enjolras, Bernard: *Plural economy and socio-economic regulation*

samarbeid med:

- CIRIEC Université de Liege (Belgium)
- Université de Rouen (France)
- Universidad de Madrid (España)
- Université de Quebec à Montréal (Canada)
- Universität Duisburg (Deutschland),
- Katholieke Universiteit Brabant te Tilburg (Nederlande)
- Open University Milton Keynes (United Kingdom).

Gulbrandsen, Trygve, Pål Schøne og Hege Torp: *Fleksible arbeidsorganisasjoner i Norden*

Samarbeid med:

- Universitetet i Ålborg: Allan Næs Gjerding
- Arbetsministeriet, Helsinki: Juha Antila, Pekka Ylösalö
- NUTEK, Stockholm: Hans-Olof Hagen, Eva Oscarsson.

Gullestad, Marianne: *Loges et gardien*. Europeisk samarbeidsprosjekt med utgangspunkt i forskergruppe i Paris.

- Samarbeid med: Martine Segalen.

Krogstad, Anne: *Image og politikk i Norden*

Samarbeid med:

- Universitetet i Aarhus: Kirsten Gomard
- Universitetet i Göteborg: Peter Esaiasson og Nicklas Håkonsson
- Universitetet i Helsingfors: Tom Moring og Mats Nylund.

Lorentzen, Håkon Wergeland: *The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Project*

- Samarbeid med Johns Hopkins University i Baltimore.

Lorentzen, Håkon Wergeland: *Frivillighet i Norden*

Samarbeid med:

- Senter for Friv-arbejde, Odense: Ulla Habermann
- Universitetet i Stockholm: Lars Svedberg
- Universitetet på Island, Reykjavik: Sigrun Juliusdottir
- Universitetet i Helsingfors: Georg Walls.

Mastekaasa, Arne: *Changing Employment Relations in Norway: A Panel Study of Norwegian organizations and their Employees*

Samarbeid med:

- University of North Carolina, Chapel Hill: Arne Kalleberg.

Narud, Hanne Marthe: *Politisk representasjon og institusjoner i Norden*

Samarbeid med:

- Universitetet i Göteborg: Sören Holmberg, Peter Esaiasson, Magnus Hagevi, Lena Wägnerud, Martin Brothen

- Universitetet i Tampere: Matti Wiberg, Tapio Raunio, Soile Kuitunen
- Universitetet i Aarhus: Torben Jensen, Erik Damgaard
- Universitetet på Island: Olafur Th. Hardarson, Svanur Kristjansson
- Universitetet i Oslo: Knut Heidar
- Universitetet i Stockholm: Jan Johansson
- Universitetet i Odense: Mogens Pedersen.

Olsen, Karen Modesta, Trygve Gulbrandsen, Erling Barth, Pål Schøne, Arne Mastekaasa og Hege Torp: *Fleksibel arbeidsorganisering i Norge*
Samarbeid med

- Universitetet i Helsinki: Pekka Ylöstalo
- Ministry of Labour, Finland: Timo Kauppinen
- NUTEK, Stockholm: Hans-Olof Hagén, Annette Nylund, Lars Bager-Sjögren
- Aalborg Universitet: Allan Næs Gjerding.

Røed, Marianne: *Det grenseløse arbeidsmarkedet – emigrasjonsatferd innen ulike kompetansegrupper*

Samarbeid med:

- Universitetet i Århus: Peder J. Pedersen
- Universitetet i Stockholm (SOFI): Lena Schrøder.

Sejersted, Francis: *Industriledelse og samfunnsutvikling i de nordiske land 1880-1960.*

Samarbeid med:

- Handelshøyskolen i København: Peer Hull Kristensen m.fl.
- Universitetet i Helsinki: Susanna Fellman
- Lunds Universitet: Lars Berggren
- Aalborg Universitet: Michael Wagner m.fl.
- Uppsala Universitet: Lars Engwall
- LOS-senteret, Bergen: Haldor Byrkjeflot
- Universitetet i Oslo: Sissel Myklebust m.fl.

Sejersted, Francis: *Sverige/Norge 1905–2005*

Samarbeid med:

- Det europeiske universitetsinstitutt i Firenze: Bo Stråth
- Prosjekt 2005: – En gruppe svenske og norske historikere under ledelse av Stig Ekman og Øystein Sørensen.

Torp, Hege: *Dagpengesystemet i Norden og tilpasningen på arbeidsmarkedet – Nordisk del*

Samarbeid med:

- CLS, Århus: Peder J. Pedersen, Tor Eriksson, Peter Jensen
- ETLA, Helsinki: Reija Lilja, Eija Savaja
- SOFI, Stockholm: Eskil Wadensjö, Håkan Regner, Åsa Olli, Anna Thoursie.

Valen, Henry: *Politisk representasjon i Norden. NORDLEG*

Samarbeid med:

- Universitetet i Stockholm: Jan Johanson
- Universitetet på Island: Svanur Kristjánsson
- Universitetet i Åbo: Soile Kuitunen
- Universitetet i Odense: Mogens Pedersen.

Valen, Henry: *Politisk representasjon i Norge*

Samarbeid med:

- University of Washington: Donald Matthews.

Aardal, Bernt og Henry Valen: *The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)* som forbereder en komparativ undersøkelse i regi av de nasjonale valgforskningsprogrammer.

Samarbeid med:

- Universitetet i Göteborg: M. Gilljan og S. Holmberg
- Universitetet i Twente: J. Thomassen
- Universitetet i Strathclyde: J. Curtice
- Wissenschaftszentrum Berlin: Hans-Dieter Klingmann og Hermann Schmitt.

6.2 Utenlandske gjesteforskere ved ISF

Utenlandske forskere besøker jevnlig ISF for kortere eller lengre studieopphold. I 1999 har én utenlandsk forsker hatt opphold ved ISF:

- Professor John R. Bowman, Queens College, City University of New York, 1. januar–1. februar.

6.3 Forskeropphold ved utenlandske institusjoner

Følgende forskere ved ISF har i 1999 hatt opphold ved utenlandske institusjoner:

- Erling Barth hadde i perioden 1. august 1998–31. mai 1999 gjesteforskeropphold ved Harvard University.
- Jan Paul Brekke har i perioden 1. januar 1998–30. juni 2000 gjesteforskerstatus ved CEMRI (Centro dos Estudos de Migrações e Relações Interculturais) ved Universidade Aberta i Lisboa, Portugal.
- Grete Brochmann er i perioden 7. august 1999–30. juni 2000 visiting scholar ved University of California, Berkeley.
- Geir Høgsnes hadde i perioden 16. mars – 5. april, gjesteforskeropphold ved Institute of Industrial Relations (IIR), University of California, Berkeley; i tiden 1. juli–31. august, gjesteforskeropphold ved Institute of Industrial Relations (IIR), University of California, Berkeley; og i tiden 9. november–23. november, gjesteforskeropphold ved Institute of Industrial Relations (IIR), University of California, Berkeley.
- Marianne Gullestad har hatt 2 ukers gjesteprofessorat, 9.–26. mai, ved Universitetet i Ngaoundèrè i Kamerun.
- Marianne Gullestad har hatt 7 ukers opphold, 19. juni til 8. august som gjesteforsker ved CIESAS: Centro de Investigaciones y Estudios Superiores en Antropología Social, Centro Regional, San Cristobal de las Casas, Mexico.
- Anne Krogstad har hatt fire ukes opphold ved University of California at Santa Barbara, USA.

- Hanne Marthe Narud har hatt opphold ved Universitetet i Göteborg i februar-mars 1999.
- Hanne Marthe Narud har hatt opphold ved University of California at San Diego, høsten 1999.

6.4 Gjesteforelesninger ved utenlandske lærersteder

- Erling Barth har vært gjesteforeleser ved Department of Economics, American University, Washington DC, mars 1999.
- Grete Brocchmann har vært gjesteforeleser ved New School for Social Research, New York, seminar mai 1999.
- Grete Brocchmann har vært gjesteforeleser ved Carnegie Endowment for International Peace, Washington DC, juni 1999.
- Fredrik Engelstad har vært gjesteforeleser ved Center for Working Families, University of California, Berkeley, september.
- Fredrik Engelstad har vært gjesteforeleser ved Scandinavian Department, University of California, Berkeley, september.
- Fredrik Engelstad har vært gjesteforeleser ved Department of Sociology, Princeton University, september.
- Marianne Gullestad har holdt gjesteforelesninger ved Universitetet i Ngaoundèrè, Kamerun 12., 18. og 20. mai.
- Geir Høgsnes har vært gjesteforeleser ved Institute of Industrial Relations/Haas School of Business Administration, UC Berkeley 17. mars.
- Hanne Marthe Narud har vært gjesteforeleser ved Statsvetenskapliga Institutionen, Universitetet i Göteborg, Sverige, februar 1999.
- Hanne Marthe Narud har vært leder for seminarrekken: «Political Parties and the EU», Department of Political Science, University of California at San Diego, høsten 1999.
- Henry Valen har vært gjesteforeleser ved University of California at San Diego, høsten 1999.

6.5 Deltakelse i internasjonale organisasjoner

Consortium of Higher Education Researchers, Europe

- Marit Hoel har vært medlem.

European Consortium for Sociological Research (ECSR)

- Fredrik Engelstad har vært styremedlem
- Jon Rogstad har vært ass. sekretær.

Gender & Employment, The Fourth Community Action Programme on Equal Opportunities, EU-kommisjonen

- Anne Lise Ellingsæter har vært Norges representant i ekspertgruppen.

International Sociological Association (ISA)

- Marianne Gullestad har vært medlem av rådet i forskningskomitéen Biography and Society.

European Sociological Association

- Ørnulf Seippel har vært medlem av «The Network coordinating committee», Research Network: Environment & Society.

The International Committee for Research into Election and Representative Democracy (ICORE)

- Bernt Aardal har vært medlem.

7.1 Vitenskapelige styrer og råd

Norges forskningsråd, Kultur og samfunn

- Grete Brochmann har vært medlem av faggruppen for Andre søknader i Norges forskningsråd, Kultur og samfunn.
- Marianne Gullestad har vært medlem av områdestyret for Kultur og samfunn.
- Hege Torp har vært medlem av programstyret for «Velferd og samfunn» i Norges forskningsråd.
- Hege Torp har vært medlem av Referansegruppa for intervjuundersøkelser.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

- Fredrik Engelstad har vært leder.

7.2 Forskningsinstitusjoner og styringsgrupper

Arbeidsforskningsinstituttet

- Anne Lise Ellingsæter har vært medlem av styret.

ARENA (Advanced Research on the Europeanisation of the NationState).

- Grete Brochmann har vært medlem av styret.

Industriledelse og samfunnsutvikling i de nordiske land 1880–1960

- Francis Sejersted har vært prosjektleder.

Institutt for fredsforskning, PRIO

- Grete Brochmann har vært medlem av styret.
- Bernt Aardal har vært medlem av styret.
- Tordis Borchgrevink har vært vararepresentant til styret.

Norsk Hydros historie

- Francis Sejersted har vært prosjektleder.

Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD)

- Gunn Elisabeth Birkelund har vært styremedlem. Oppnevnt av Norges forskningsråd.

P.M. Røwdes stiftelse

- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret.
- Rune Slagstad har vært medlem av styret.

Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO)

- Håkon Wergeland Lorentzen har vært styremedlem.

Statistisk sentralbyrå

- Bente Abrahamsen har vært medlem av arbeidsgruppen for panelundersøkelsen.
- Hege Torp har vært medlem av styret, oppnevnt av Finansdepartementet.
- Hege Torp har vært medlem av Rådgivende utvalg for arbeidsmarkedsstatistikk.
- Geir Høgsnes har vært medlem av referansegruppen for lønnsstatistikk.
- Arne Mastekaasa har vært medlem av referansegruppe for inntekts- og formuesstatistikk.

Universitetet i Oslo

- Fredrik Engelstad har vært medlem av styringsgruppen for sommerskole i komparativ forskning ved SV-fakultetet, Universitetet i Oslo.
- Fredrik Engelstad har vært medlem av styringsgruppen for innsatsområdet etikk.
- Fredrik Engelstad har vært varamedlem til styret for Ibsen-senteret.

7.3 Søknadsbehandling og konsulentoppgaver

Norge-Amerika foreningen

- Fredrik Engelstad har sittet i stipendkomitéen.

Norges forskningsråd

- Arne Mastekaasa har vurdert prosjektsøknader.
- Håkon Lorentzen har vurdert prosjektsøknader.
- Hege Torp har vurdert søknader for Velferdsprogrammet.

Riksbankens Jubileumsfond i Stockholm

- Francis Sejersted har gitt konsulentuttalelse.
- Tordis Borchgrevink har vurdert søknad.

Socialvetenskapliga Forskningsrådet, Sverige

- Hege Torp har sittet i komité for vurdering av forskerstipend.

7.4 Verv i faglige organisasjoner

The International Scientific commission of CIRIEC on social and Cooperative Economy

- Bernard Enjolras har vært medlem.

Norsk sosiologforening

- Fredrik Engelstad har vært leder av valgkomitéen.
- Trygve Gulbrandsen har vært varamedlem i arbeidsutvalget.
- Mari Teigen har vært styremedlem i Østlandsavdelingen.

7.5 Det Kongelige Norske Videnskabers Selskap

- Marianne Gullestad er innvalgt medlem.
- Henry Valen er innvalgt medlem.

7.6 Det Norske Videnskaps-Akademi

- Henry Valen er medlem.

7.7 Redaksjonelt arbeid

Medlem av tidsskriftsredaksjoner og redaksjonsråd

Erling Barth

- ansvarlig redaktør for *Nordic Journal of Political Economy*
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*

Grete Brochmann

- medlem av redaksjonskomitéen for årboken *Comparative Social Research*

Anne Lise Ellingsæter.

- medlem av redaksjonsrådet i *European Sociological Review*.

Fredrik Engelstad

- medlem av redaksjonskomitéen for årboken *Comparative Social Research*
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*

Bernard Enjolras

- medlem av redaksjonskomitéen for *International review of social economy (RECMA)*.

Marianne Gullestad

- medlem av redaksjonsrådet i *Gender & Society*
- medlem av redaksjonsrådet i *The European Journal of Cultural Studies*
- medlem av redaksjonsrådet i *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Trygve Gulbrandsen

- medredaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*,
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Geir Høgsnes

- ansvarlig redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*
- korrespondent for *European Industrial Relation Review*.

Ragnhild Steen Jensen

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.
- redaksjonssekretær i årboken *Comparative Social Research*.

Anne Krogstad

- medredaktør av *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Nils Rune Langeland

- redaktør av *Syn og Segn*.

Arne Mastekaasa

- medlem av redaksjonsrådet for *Social Indicators Research*
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Hanne Marthe Narud

- redaktør av *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Marianne Røed

- redaktør av *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Francis Sejersted

- medredaktør av *Nytt Norsk Tidsskrift*.

Ørnulf Seippel

- medlem av redaksjonen i *Sosiologi i dag*.

Rune Slagstad

- redaktør for *Nytt Norsk Tidsskrift*.

Hege Torp

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Tidsskriftkonsulenter

- Erling Barth har vært konsulent for *Scandinavian Journal of Economics, Journal of Economic Behaviour*.
- Frode Berglund har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- Gunn Elisabeth Birkelund har vært konsulent for *International Sociology, European Sociological Review, Young, Tidsskrift for samfunnsforskning* og *Sosiologisk tidsskrift*.

-
- Tordis Borchgrevink har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Sosiologisk tidsskrift* og tidsskriftet *NORA*.
 - Anne Lise Ellingsæter har vært konsulent for *Economic and Industrial Democracy*, *Gender, Work and Organization*, *Sosiologisk Tidsskrift*, *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
 - Bernard Enjolras har vært konsulent for *Voluntas*, *International review of social economy* (RECMA), *Annals of public and co-operative economy*.
 - Trygve Gulbrandsen har vært konsulent for *Acta Sociologica*.
 - Marianne Gullestad har vært konsulent for *The European Journal of Cultural Studies*.
 - Geir Høgsnes har vært konsulent for *Acta Sociologica*.
 - Ragnhild Steen Jensen har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
 - Arne Mastekaasa har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Journal of Personality and Social Psychology*, *Social Indicators Research*, *Sosiologisk tidsskrift*.
 - Hanne Marthe Narud har vært konsulent for *Party Politics*.
 - Jon Rogstad har vært konsulent for *Sosiologisk tidsskrift* og *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
 - Jo Saglie har vært konsulent for *Journal of Peace Research*.
 - Erling Sandmo har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
 - Ørnulf Seippel har vært konsulent for *Journal of Environmental Policy and Planning*, *Sosiologi i dag*.
 - Mari Teigen har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
 - Hege Torp har vært konsulent for *Scandinavian Journal of Economics*.
 - Henry Valen har vært konsulent for *European Journal of Political Research*, *Journal of Comparative Politics* og *Scandinavian Political Studies*.
 - Bernt Aardal har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Scandinavian Political Studies*.

7.8 Offentlige styrer, råd og utvalg

Arbeidsdirektoratet

- Gunn Elisabeth Birkelund har vært vararepresentant til styret.

Arbeidstilsynets FOU-utvalg

- Bente Abrahamsen har vært medlem av utvalget.

Den Norske Nobelkomite

- Francis Sejersted har vært formann.

Flat-skattutvalget

- Hege Torp har vært medlem av utvalg som skulle utrede alternative modeller for flat (eller flatere) beskatning av inntekt. Oppnevnt av Finansdepartementet.

Norsk form

- Marianne Gullestad har vært medlem av styret.

Regjeringens ytringsfrihetskommisjon

- Francis Sejersted har vært formann.

Stortingets lønnskommisjon

- Fredrik Engelstad har vært medlem av kommisjonen.

Valglovutvalget

- Bernt Aardal har vært medlem av utvalget. Oppnevnt av Kommunal- og regionaldepartementet.

8.1 ISF-publikasjoner

Sluttresultater fra instituttets ulike forskningsprosjekter blir gjengitt i ISFs rapportserie. Instituttets rapporter og de tidligere utgitte arbeidsnotatene kan bestilles ved henvendelse til instituttet. ISF har publikasjonsliste for rapporter og arbeidsnotater utgitt i 1980- og 1990-årene. Denne fås gratis fra instituttet.

ISF-rapporter 1999

- R 99:1 Årsmelding 1998. 145 s.
- R 99:2 Gulbrandsen, Trygve: *Internasjonal forskning om eierskap og kontroll i privat næringsliv*. 80 s.
- R 99:3 Borchgrevink, Tordis: *Multikulturalisme: tribalisme – bløff – kompromiss? Debatter om det flerkulturelle samfunnet*. 152 s.
- R 99:4 Schøne, Pål, Harald Dale-Olsen og Hang Yin: *Mobilitet på arbeidsmarkedet. Studier av jobb- og arbeidskraftsmobilitet i offentlig og privat sektor*. 235 s.
- R 99:5 Gulbrandsen, Trygve: *Eiere og kolleger. Medeierskap i norsk arbeidsliv*. 444 s.

- R 99:6 Storvik, Aagoth: *Hvem passer som toppleder i staten? Lederutvelgelse, kjønn og kompetanse*. 124 s.
- R 99:7 Dale-Olsen, Harald og Geir Høgsnes: *Kjønnforskjeller i tilleggslønn*. 168 s.
- R 99:8 Bjørklund, Tor: *Periferi mot sentrum. Landsomfattende folkeavstemninger i Norge*. 360 s.
- R 99:9 Enjolras, Bernard og Ørnulf Seippel: *Frivillighet, kommersialisering og profesjonalisering. Utfordringer i norsk idrett*. 80 s.
- R 99:10 Enjolras, Bernard: *Democratic Voluntary Organisations Between State and Market. A Theoretical Perspective*. 98 sider.
- R 99:11 Ellingsæter, Anne Lise: *Gender Mainstreaming and Employment Policy. Norway Report*. 52 s.
- R 99:12 Schøne, Pål: *Avgang og rekruttering i undervisningssektoren – hva betyr lønn?* 112 s.
- R 99:13 Hagelund, Anniken: *Kampen om anstendigheten. Innvandringsdebatt i kommunevalgkampen 1999*. 66 s.
- R 99:14 Hoel, Marit og Tian Sørhaug: *Omstilling, ledelse og likestilling. Sluttrapport fra et bedriftsprosjekt*. 193 s.
- R 99:15 Schøne, Pål: *Lønnsdannelse og lønnsforskjeller i staten 1987–1998*. 54 s.

8.2 Bøker og monografier

- B 1/99 Birkelund, Gunn Elisabeth, Anne-Kathrine Broch-Due og Ann Nilsen, red., *Ansvar og protest. Kjønn, klasse og utdanning i senmoderniteten*. Festskrift for professor Hildur Ve. Sosiologisk Institutt, Universitetet i Bergen.
- B 2/99 Bjørklund, Tor, *Et lokalvalg i perspektiv. Valget i 1995 i lys av sosiale og politiske endringer*. Oslo: Tano Aschehoug
- B 3/99 Brochmann, Grete og Tomas Hammar, red., *Mechanisms of Immigration Control. A Comparative Analysis of European Regulation Policies*. Oxford: Berg.
- B 4/99 Engelstad, Fredrik, red., *Om makt: teori og kritikk*. Innledning og utvalg ved Fredrik Engelstad. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- B 5/99 Engelstad, Fredrik, Grete Brochmann, Ragnvald Kalleberg, Arnlaug Leira og Lars Mjøset, red., *Family Change. Practices, Policies, and Values. Comparative Social Research*, volume 18. Stamford, Connecticut: JAI Press.
- B 6/99 Engelstad, Fredrik og Ragnvald Kalleberg, red., *Social Time and Social Change. Perspectives on Sociology and History*. Innledning og utvalg ved Fredrik Engelstad og Ragnvald Kalleberg. Oslo: Universitetsforlaget.
- B 7/99 Enjolras, Bernard, *Protection sociale et performance économique. La grande contradiction en question*. (Velferd og økonomisk effektivitet) Paris: Desclée de Brouwer.
- B 8/99 Espeli, Harald, *Lobbyvirksomhet på Stortinget: lange linjer og aktuelle perspektiver med hovedvekt på næringsinteresser og næringspolitikk*. Oslo: Tano/Aschehoug.

- B 9/99 Høgsnes, Geir, *Krone for krone Lønnsforhandlinger og -fordelinger*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- B 10/99 Krogstad, Anne, *Image i politikken. Visuelle og retoriske virkemidler*. Oslo 1999: Pax Forlag.
- B 11/99 Narud, Hanne Marthe og Torild Aalberg, red., *Challenges to representative democracy: parties, voters and public opinion* Innledning og utvalg ved Hanne Marthe Narud og Torild Aalberg. Bergen: Fagbokforlaget.
- B 12/99 Sandmo, Erling, *Voldssamfunnets undergang: om disiplineringen av Norge på 1600-tallet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- B 13/99 Sejersted, Francis, *Systemtvang eller politikk*. Oslo: Universitetsforlaget
- B 14/99 Skjeie, Hege, *Vanens makt. Styringstradisjoner i Arbeiderpartiet*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- B 15/99 Sollund, Ragnhild, *Kan vold forklares? En undersøkelse av voldsdømte flyktninger*. Oslo: Spartacus forlag.
- B 16/99 (Valen, Henry) Donald R. Matthews og Henry Valen, *Parliamentary Representation The Case of the Norwegian Storting*. Ohio State University Press. Distribusjon i Norge: Fagbokforlaget.
- B 17/99 Weber, Max, *Verdi og handling*. Innledning og utvalg ved Fredrik Engelstad. Oslo: Pax.
- B 18/99 Aardal, Bernt i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*. Oslo: NKS-Forlaget.

8.3 Rapporter utgitt av andre institusjoner

- AR 1/99 Barth, Erling og Harald Dale-Olsen. *Monopsonistic Discrimination and the Gender Wage Gap*, Working Paper #7197, National Bureau of Economic Research, Cambridge, Massachusetts.
- AR 2/99 Barth, Erling, *Dimensions of the Unemployment Relationship in the Nordic Countries: Wage flexibility without wage curves*. Working paper # 1999:24. Department of Economics, University of Copenhagen, sammen med K. Albaek, R. Asplund, S. Blomskog, B. R. Gundmundsson, V. Karlsson og E.S Madsen.
- AR 3/99 Barth, Erling, «The Wage Curve in the Nordic Countries». *TemaNord-serien* 1999:597. Sammen med K Albaek, R Asplund, S. Blomskog, B.R. Gundmundsson, V. Karlsson og E. S Madsen. København: Nordisk Ministeråd.
- AR 4/99 Borchgrevink, Tordis og Jan-Paul Brekke, *Barn og ungdoms levkår i Norden – Barn og unge med innvandrerbakgrunn – Innvandring og barnevern*. TemaNord 1999:535. Nordisk ministerråd.
- AR 5/99 Bredal, Anja, *Arrangerte ekteskap og tvangsekteskap i Norden*. TemaNord 1999:604. København: Nordisk Ministerråd.
- AR 6/99 Enjolras, Bernard, *Fattigdom og sosial eksklusjon i et komparativt perspektiv* (Poverty and social exclusion in comparative perspective), sammen med Ivar Lødemel og Jon Are Lian. Oslo: FAFO.
- AR 7/99 Enjolras, Bernard, *Welfare State and Disincentive Effects* Fafu-rapport 314. Oslo: FAFO.

- AR 8/99 Enjolras, Bernard, *The impact of labor market regulation on economic performance*. Fafo-rapport 313. Oslo: FAFO.
- AR 9/99 (Rogstad, Jon) Djuve, Anne Britt, Jon Rogstad og Jan Arild Snoen, *Innvandrere: fremtidens olje?* Rapport. Oslo: Horisont 21 Scenarier ved et nytt årtusen.
- AR 10/99 Schøne, Pål, Karen M. Olsen, Trygve Gulbrandsen og Hege Torp, *Flexible Enterprises in the Nordic Countries*. Report B 1999:7. Stockholm: NUTEK.
- AR 11/99 Sejersted, Francis m.fl., *Ytringsfrihed bør finde Sted*. Forslag til ny Grunnlov §100. Utredning/fra en kommisjon oppnevnt ved Kongelig resolusjon 26. august 1996. Oslo. NOU 1999:27.
- AR 12/99 Torp, Hege, red., *Dagpengesystemene i Norden og tilpasning på arbeidsmarkedet*. TemaNord 1999:572. København: Nordisk Ministerråd.
- AR 13/99 (Torp, Hege) Knut Røed, Hege Torp og Tom Erik Aabø, *Arbeidsledighet, arbeidsmarkedspolitik og jobbsøking i Norge*. Rapport 1/1999. Oslo: Frischsenteret.

8.4 Tidsskrift- og bokartikler

- T 1/99 Barth, Erling, «Lønnskurven som forsvant» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):97–105.
- T 2/99 Barth, Erling og Marianne Røed, «Avkastning av utdanning i Norge 1980–1995». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):59–68.
- T 3/99 Barth, Erling og Marianne Røed, «The Return to Human Capital in Norway, A review of the Literature». I: R.Asplund og P. Pereira, red., *Returns to Human Capital in Europe, A Literature Review*, ETLA-Helsinki: Taloustieto Oy.
- T 4/99 Barth, Erling og Harald Dale-Olsen, «Employer's Wage Policy and Worker Turnover». I: J.Haltiwanger, J. Lane, J. Spletzer, J. Theeuwes og K. Troske, red., *The Creation and Analysis of Linked Employer-Employee Data*. Amsterdam: Elsevier, North Holland.
- T 5/99 Barth, Erling og Harald Dale Olsen, «Gender Differences in Job and Worker Mobility». I: Siv Gustafsson og Danièle Meulders, red., *Gender and the Labour Market. Econometric Evidence on Obstacles in Achieving Gender Equality*. London: Macmillan.
- T 6/99 Berglund, Frode, «Har partiene mistet grepet på velgerne?» I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund. *Velgere i 90-årene*, s. 144–164. Oslo: NKS-Forlaget.
- T 7/99 Birkelund, Gunn Elisabeth og Rosemary Crompton, «Kjerringer» mot strømmen? Menn om omsorg og arbeid». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):97–105.

- T 8/99 Birkelund, Gunn Elisabeth og Espen Dahl. «Sysselsetting, klasse og helse 1980–1995. En analyse av fem norske levekårsundersøkelser». *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 40(1):3–32.
- T 9/99 Bjørklund, Tor, «Fallende valgdeltakelse: kommunale variasjoner og mulige forklaringer». I: Audun Offerdal og Jacob Aars, red., *Lokaldemokratiet: status og utfordringer*, s. 47–64: Oslo: Kommuneforlaget.
- T 10/99 Bjørklund, Tor, «Public versus private sector: a new division in voting behavior». I: Hanne Marthe Narud og Toril Aalberg, red., *Challenges to representative democracy: parties, voters and public opinion*, s. 279–297. Bergen: Fagbokforlaget
- T 11/99 Brekke, Jan-Paul, «Midlertidig beskyttelse i Nordisk flyktningepolitikk». I: E. Haagensen, red., *Midlertidig beskyttelse og tilbakevending*. NORD 1999:4. København: Nordisk Ministerråd.
- T 12/99 Brochmann, Grete, «Controlling immigration in Europe». I: Grete Brochmann, Tomas Hammar red., *Mechanisms of immigration control: a comparative analysis of European regulation policies*, s. 297–334. Oxford: Berg.
- T 13/99 Brochmann, Grete «Redrawing lines of control: the Norwegian welfare state dilemma», s. 203–232. I: Grete Brochmann, Tomas Hammar, red., *Mechanisms of immigration control: a comparative analysis of European regulation policies*. Oxford: Berg.
- T 14/99 Dale-Olsen, Harald og Geir Høgsnes, «Kjønnforskjeller i tilleggslønn». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):85–96.

- T 15/99 Ellingsæter, Anne Lise, «Dual Breadwinners Between State and Market». I: Rosemary Crompton, red., *Restructuring Gender Relations and Employment. The Decline of the Male Breadwinner*. Oxford: Oxford University Press.
- T 16/99 Ellingsæter, Anne Lise, «Women's right to work: The interplay of state, market and women's agency». *NORA, Nordic Journal of Women's Studies*, 7:109–123.
- T 17/99 Ellingsæter, Anne Lise, «Patriarkatet: teori og kritikk». I: Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk*, s. 151–173. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 18/99 Engelstad, Fredrik, «Demokrati og makt – samfunn og bedrift». I: Øyvind Østerud m.fl. *Mot en ny maktutredning*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 19/99 Engelstad, Fredrik, «Maktbegrepet etter Max Weber». I: Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk*, s. 15–42. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 20/99 Engelstad, Fredrik, «Makt i John Searles teori om sosiale institusjoner». I: Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk* s. 117–129.. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 21/99 Engelstad, Fredrik, «Fra handling til struktur – tur/retur?» I: Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk*, s. 303–320. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 22/99 Engelstad, Fredrik, «Sannhet i forskning: noen metodeproblemer». I: *Etikk og metode*, s. 23–36. Oslo: De nasjonale forskningsetiske komitéer.
- T 23/99 Engelstad, Fredrik, «Makt, styring og eierskap». *Sosiologi i dag*, 24:3–32.

- T 24/99 Engelstad, Fredrik, «Bjørnstjerne Bjørnson og sedeligheten: noen kommentarer til 'Engifte og mangedefte'». I: Knut Imerslund, red., *Fred er ei det beste*, s. 7–18. Follebu: Aulestad forlag. (Bjørnson-årbok; 2).
- T 25/99 Enjolras, Bernard, «Associations et Etat providence en Norvège» (Voluntary organizations and welfare state in Norway), *Revue Fondations*, nr.9:35–49.
- T 26/99 Enjolras, Bernard og I. Lødemel, «Activation of social protection in France and Norway: new divergence in a time of convergence». I: Mission recherche, MIRE, red., *Comparing social welfare systems in Nordic Europe and France*. Paris: Mire.
- T 27/99 Enjolras, Bernard, «Mécanismes économiques et spécificités associatives» (Economic mechanisms and voluntary organizations specificities). I: Bloch-Lainé, F., red., *Faire société* (Making society). Paris: Syros.
- T 28/99 Enjolras, Bernard, «Jobbsikkerhet og økonomisk suksess». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):97–105.
- T 29/99 Gulbrandsen, Trygve, «Fleksibilitet og eierskap». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):113–123.
- T 30/99 Gulbrandsen, Trygve, «Makt som generalisert kommunikasjonsmedium: Niklas Luhmann om makt». I: Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk*, s. 130–150. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 31/99 Gullestad, Marianne, «Kunnskap for hvem? Moderne virkeligheter og utfordringer for sosialantropologien». *Norsk antropologisk tidsskrift*, 10 (2):81–96.

- T 32/99 Gullestad, Marianne, «Les enfances imaginées – Modernité et constructions du «self» dans les récits de vie». *Éducation et Sociétés*, 1999(3):9–29.
- T 33/99 Gullestad, Marianne, «Setting boundaries: Connections between discourses on childhood and the Norwegian 'no' to the European Union», s.114–125. I: Åke Daun og Sören Jansson, red., *Europeans: Essays on Culture and Identity*. Lund: Nordic Academic Press.
- T 34/99 Gullestad, Marianne, «The politics of knowledge». *Culture Machine*, (electronic journal on the Internet, operated from the University of Teeside, with the Internet website address <http://Culturemachine.tees.ac.uk>), samt i Johan Fornäs, red. *Advancing Cultural Studies*. Stockholms universitet, Journalistik, medier kommunikation, Skriftserien, nr. 1: 40-48.
- T 35/99 Gullestad, Marianne, «Ny maktutredning i gamle spor?» *Nytt Norsk Tidsskrift*, 16(1):6-17.
- T 36/99 Gullestad, Marianne, «Faglig autoritet og sosial musikalitet». I: Erik Rudeng, red. *Kunnskapsregimer: Om Rune Slagtds «De nasjonale strateger»*, s. 208–216. Oslo: Pax forlag.
- T 37/99 Gullestad, Marianne, «Kommentar til Anne Krogstads doktoravhandling Image i topp-politikken». *Norsk antropologisk tidsskrift*, 1999(3-4):254-264.
- T 38/99 Gullestad, Marianne, »Kunnskap sett 'nedenfra'. *Nytt Norsk Tidsskrift*, 16(4):336–354.
- T 39/99 Gullestad, Marianne, «Det norske sett med nye øyne». I: Atle Møen og Rasmus T. Slaattelid, red., *Det sivile samfunn: verdier, oppseding og offentlig mening*. Oslo: Aschehoug.

- T 40/99 Gullestad, Marianne, «Forskningsformidling og makt». *Prosa* 2:12–15.
- T 41/99 Gullestad, Marianne, «Livssyn og likhet». *Religion og livssyn* 1999(2):15–19.
- T 42/99 Gullestad, Marianne, «Tingenes tale». I Katalog til utstillingen *To sider av samme sak: Mot et tidsskifte, hverdagsdesign fra 1890 og 1990 tallet*. Maihaugen. Norsk form. Nordenfjeldske kunstindustrimuseum. 1999:3.
- T 43/99 Hagelund, Anniken «Den vanskelige makten: NORADs diskurs om mottakeransvar». *Internasjonal Politikk*, 57(2): 251–269.
- T 44/99 Høgsnes, Geir, «Norsk lønnsdannelse og Lærerforbundets strategi – mot en ny lønnspolitikk?» *Lærerforbundets informasjonshefter*, 1999(4):17–24. Oslo: Lærerforbundet.
- T 45/99 Høgsnes, Geir, «Lønnsdannelsen inn i det neste århundre». *DnB Markets' Kvartalsrapport*, 1999(2):53–60, Oslo: DnB Markets.
- T 46/99 Ileby, Bård I., «Alderspensjonsordningene i Norge og Danmark: Ulike system – like virkninger?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2):201–210.
- T 47/99 Jensen, Ragnhild Steen, «Kvinnene i Nord-Odal: Fra ulønnet til lønnet omsorgsarbeid». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1): 3–9.
- T 48/99 Klausen, Trond Beldo, «Beskytter gode karakterer mot arbeidsløshet? En analyse av sivilingeniører utdannet i perioden 1987–95». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2):177–183.

- T 49/99 Langeland, Nils Rune, «Ein norsk tragedie?» I: Erik Rudeng, red., *Kunnskapsregimer*. Oslo: Pax forlag.
- T 50/99 Langeland, Nils Rune, «The subjective dimension of Politics: Max Weber as a Thinker of the 20th century Germany». I: Theodor Barth og Magnus Enzell, red., *Collective Identity and Citizenship in Europe. Fields of Access and Exclusion*. ARENA, rapport 3. juni 1999. Jerusalem/Oslo: The Van Leer Institute.
- T 51/99 Langeland, Nils Rune, «Rytterstatuane sin tause gjenkomst». *Norsk Kulturårbok 1999*. Oslo: Det norske samlaget i samarbeid med Norsk kulturråd.
- T 52/99 Langeland, Nils Rune, «Fiendekjennskap og fornufts-sosialisme: to linjer i norsk venstreradikalisme i det 20. århundre» I: Bodil Stenseth, red, *På tampen av det 20. århundre: om ideologier, eksperter og amatører*, s. 108–129. Oslo: Universitetsforlaget.
- T 53/99 Mastekaasa, Arne, «Sykefraværsutviklingen i Norge og Sverige». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2):211–217.
- T 54/99 Narud, Hanne Marthe og Henry Valen, «Decline of Electoral Turnout: the Case of Norway». I: Hanne Marthe Narud og Toril Aalberg, red., *Challenges to Representative Democracy: Parties, Voters and Public Opinion*, s. 181–204. Bergen: Fagbokforlaget.
- T 55/99 Narud, Hanne Marthe, «Norway»: I: R.S.Katz and R.Koole, red., (Political Data Year Book 1997), special issue of *the European Journal of Political Research*, 34.
- T 56/99 Narud, Hanne Marthe og Audun Skare, «Are Party Activists the Party Extremists? The Pattern of Opinion in Political Parties». *Scandinavian Political Studies*, 22(1):45–65.

- T 57/99 Narud, Hanne Marthe, «Norwegen: Professionalisierung zwischen Parteien und Wahlkreisorientierung», s. 372–395. I J. Borchert, red., *Politik als Beruf. Die Politische Klasse in westlichen Demokratien*. Opladen: Leske & Budrich.
- T 58/99 Narud, Hanne Marthe, «Politische avstander og regjeringsalternativ ved valget i 1997». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 120–143. Oslo: NKS- forlaget.
- T 59/99 Narud, Hanne Marthe, «Anmeldelse av Kaare Strøm og Lars Svåsand, red., Challenges to Political Parties: The Case of Norway». *American Political Science Review*, 93:230–231.
- T 60/99 Rogstad, Jon, «Diskriminering – hva er det og hvordan avdekke det?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):125–132.
- T 61/99 (Saglie, Jo) Leif Helland og Jo Saglie, «Kandidatkonkurranse og strategisk koordinering i fire stortingsvalg: 1909–1918». *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*, 15(2):155–183.
- T 62/99 Sandmo, Erling, «Michel Foucault som maktteoretiker». I: Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk*, s. 79–96. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- T 63/99 Schøne, Pål, «Fleksibel arbeidsorganisering og produktivitet – en analyse på virksomhetsnivå». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):59–68.
- T 64/99 Schøne, Pål, «Rekruttering av nyutdannede til undervisningssektoren – hva betyr lønn?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2):159–164.
- T 65/99 Sejersted, Francis, «Tekst og makt». *Nytt Norsk Tidsskrift*, 16(3):204–215.

- T 66/99 Sejersted, Francis, «Om ytringsfriheten og dens grenser». I: Atle Møen og Rasmus T. Slåttelid red, *Det sivile samfunn*. Oslo: Aschehoug.
- T 67/99 Seippel, Ørnulf, «Fullt av fulle fyllicker: En sosiologisk fortolkning av servitøryrket». *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 40(2):204–225.
- T 68/99 Seippel, Ørnulf, «For tall må også fortelles», *Sosiologisk tidsskrift*, 7(3):171–188.
- T 69/99 Seippel, Ørnulf, «Political Environmentalism: Class Interests, Modern Values or Postmodern Feelings?». *Innovation: European Journal of Social Sciences*, 12(2):129–153.
- T 70/99 Seippel, Ørnulf, «Environmentalism, Democracy and Political Opportunity Structures: The Case of Norwegian Environmentalism». *Environmental Politics*, 8(3):49–76.
- T 71/99 Slagstad, Rune, «Rettens ironi». *Nytt Norsk Tidsskrift*, 16(4):313–320.
- T 72/99 Sollund, Ragnhild, «Forskningsetiske og vitenskapelige betraktninger om forskning på voldsdømte flyktninger», s. 17–39. *Årsrapport 1998*. Oslo: Institutt for kriminologi.
- T 73/99 Teigen, Mari, «Documenting Discrimination: A Study of Recruitment Cases Brought to the Norwegian Gender Equality Ombud». *Gender, Work and Organization*, 6(2):91–105.
- T 74/99 Teigen, Mari, «Diskriminerende ansettelsespreferanser? En studie av klagesaker til Likestillingsombudet». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):107–112.
- T 75/99 Torp, Hege, «Dagpengesystemets dilemma – nordiske løsninger». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(2):165–175.

- T 76/99 Torp, Hege, «Hvem vil arbeide hvis det ikke lønner seg? Om arbeidslinja og insentiveffekter av velferdsstatens ytelser». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):29–46.
- T 77/99 Torp, Hege, «Fem år med nedgang i arbeidsløsheten: Vil trenden vare?» *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):55–57.
- T 78/99 Valen, Henry, «Norvège: une coalition minoritaire au pouvoir», s. 273–278. I: Alfred Grosser, red., *Les pays d'Europe occidentale, Les études de la documentation Française*. La documentation Française.
- T 79/99 Valen, Henry, «EU-saken post festum?». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 106–119. Oslo: NKS-forlaget
- T 80/99 Valen, Henry, «Fra klassekamp til kamp om dagsorden. Norsk valgforskning gjennom 40 år». *Nytt Norsk Tidsskrift*, 16(4):271–284.
- T 81/99 Yin, Hang, «Lønnsforskjeller og mobilitet mellom offentlig og privat sektor». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 16(1):11–17.
- T 82/99 Aardal, Bernt, «Issue Voting and the Political Agenda: A Spiral of Silence?». I: Hanne Marthe Narud og Toril Aalberg, red., *Challenges to Representative Democracy: Parties, Voters and Public Opinion*, s. 327–354. Bergen: Fagbokforlaget.
- T 83/99 Aardal, Bernt, «Anmeldelse av Knut Heidar og Einar Berntzen: Vesteupeisk politikk. Partier, regjeringsmakt, styreform». *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*, 15(2): 211–212.

-
- T 84/99 Aardal, Bernt, «Et urolig velgerfolk». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 32–49. Oslo: NKS- forlaget.
- T 85/99 Aardal, Bernt, «Stridsspørsmål og ideologisk struktur». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 50–81. Oslo: NKS- forlaget.
- T 86/99 Aardal, Bernt, «Holdningsprofiler og stemmegivning». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 82–105. Oslo: NKS- forlaget.
- T 87/99 Aardal, Bernt, «Politikerforakt og politisk mistillit». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 166–190. Oslo: NKS- forlaget.
- T 88/99 Aardal, Bernt, «Rotløs ungdom». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 192–213. Oslo: NKS- forlaget.
- T 89/99 Aardal, Bernt og Hanne Marthe Narud, «Går kvinner og menn hver sin vei?». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 214–235. Oslo: NKS- forlaget.
- T 90/99 Aardal, Bernt og Henry Valen, «Norsk politikk foran sekelskiftet». I: Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud og Frode Berglund, *Velgere i 90-årene*, s. 214–235. Oslo: NKS- forlaget.

8.5 Vitenskapelig publisering 1997–1999

Tabell 3. Vitenskapelige publikasjoner

	1997	1998	1999
Bøker			
Forfatter/medforfatter	2	2	11
Redaktør/medredaktør	1	1	7
Artikler i tidsskrifter/antologier			
Vitenskapelige artikler	26	32	46
Anmeldelser/debatt/bok-kronikk	6	9	4
Populærvitenskapelige artikler	23	21	25
– Herav: Artikler på engelsk/fransk/tysk	12	19	26
ISF-publikasjoner			
Rapporter	21	15	15
– Herav: Rapporter på engelsk	2	3	2

Tabell 3 inneholder en oversikt over instituttets vitenskapelige/0

Oversikten er med hensikt gjort restriktiv. Den omfatter langt fra hele publikasjonslisten. Her er bare tatt med arbeider av forskere som har ansettelse ved ISF og som er knyttet til instituttet på mer enn halv tid.

Statistikken dekker arbeider trykt i regulære tidsskrifter eller antologier, samt bøker utgitt på anerkjente fagbokforlag, ikke «grå publikasjoner», instituttserier eller konferanserapporter. Vitenskapelige artikler er fra anerkjente fagtidsskrifter med etablerte konsulentordninger, som f.eks. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Social Indicators Research* eller *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*. Populærvitenskapelige artikler har stått i fagtidsskrifter som henvender seg til et allment publikum, som *Søkelys på arbeidsmarkedet* eller allmenne tidsskrifter som *Samtiden*.

8.6 Kongress-papers og -foredrag

- P 1/99 Barth, Erling, *Lønnsdannelsen i offentlig sektor*, innlegg på Sosialøkonomenes Høstkonferanse, Gamle Logen, november. Trykkes i *Sosialøkonomen*.
- P 2/99 Barth, Erling, *Is there a Wage Curve in the Nordic Countries?*, paper presentert på konferansen, «Society of Labour Economists», Boston, mai. Manus tilgjengelig fra forfatter.
- P 3/99 Barth, Erling og Harald Dale-Olsen, *Monopsonistic Discrimination and the Gender Wage Gap*. Paper presentert på konferansene CAED 1999 (Comparative Analysis of Enterprise Data), den Haag, 18.–20. august og EALE 1999 (European Association of Labour Economists), Regensburg, 23.–26. september.
- P 4/99 Berglund, Frode, *Har partiene mistet grepet på velgerne?* Paper presentert på Den syvende nasjonale fagkongressen i statsvitenskap, Røros, 11.–13. januar.
- P 5/99 Berglund, Frode, *Tidlig politisk sosialisering – en forsømt faktor i studiet av partiidentifikasjon*. Paper presentert på Den nordiske statsviterkongressen, Uppsala, 19.–21. august.
- P 6/99 Borchgrevink, Tordis, *Debatter om multikulturalisme*. Paper presentert på konferansen, «Usynlige grenser kjønn og makt». Soria Moria, 11.–12. november.
- P 7/99 Bredal, Anja, *Arranged Marriages as a Multicultural Battlefield*. Paper presentert på konferansen «Youth in the Plural City. Individualized and Collectivized Identity Projects». Roma, 25.–28. mai.

- P 8/99 Brochmann, Grete, *Etniske ressurser i et maktlandskap*. Paper presentert på NFR-konferanse om Symbolsk makt, mars 1999. Trykkes i publikasjon fra Senter for kulturstudier, Universitetet i Bergen.
- P 9/99 Brochmann, Grete, *Grensedragninger i innvandringspolitikken*. Paper presentert på 20. Nordiske Sosiologkongress, Bergen, juni 1999.
- P 10/99 Brochmann, Grete, *Citizenship and inclusion in Western Europe*, paper presentert på The fourth annual international Metropolis Conference, Washington, desember 1999.
- P 11/99 Ellingsæter, Anne Lise, *Welfare states, labour markets and gender relations in transition: The decline of the Scandinavian model?* Paper lagt frem på «The workshop Labour Market and Social Policy – Gender Relations in Transition», Brussel, 31. mai–2. juni.
- P 12/99 Ellingsæter, Anne Lise, *Time regimes and the transformation of work*. Paper lagt frem på «The Nordic – UK collaborative seminar ‘Employment Policies and Gender Relations’», Lidingö, Stockholm 9.–10. juni.
- P 13/99 Ellingsæter, Anne Lise, *The Industrial Time Regime in Flux*. Paper lagt frem på «The 4th European Conference of Sociology», Amsterdam, 18.–21. august.
- P 14/99 Engelstad, Fredrik, Trygve Gulbrandsen og Øyvind Østerud, *Elite compromises in a stable democracy. The case of Norway*. Paper lagt frem på «The 1999 Annual Meeting of the American Political Science Association», Atlanta, 1.–5. september.

- P 15/99 Engelstad, Fredrik, *Maktbegrepet etter Weber*. Paper presentert på Nordisk sosiologkongress, Bergen 17–19. juni. Trykket i Fredrik Engelstad, red., *Om makt: teori og kritikk*, s. 15–42.
- P 16/99 Engelstad, Fredrik, *Fremtidens likemenn?* Plenumsinnlegg ved Norsk sosiologforenings vinterseminar, 9. januar.
- P 17/99 Enjolras, Bernard, *Voluntary associations and democracy: the Tocquevillian thesis revisited*. Paper presentert på konferansen «Cooperative research», Göteborg, 28 januar.
- P 18/99 Enjolras, Bernard, *Voluntary associations and civiness in Norway*. Paper presentert på konferansen «Welfare state and civil society in the Nordic countries», Stockolm, 10.–12. februar.
- P 19/99 Enjolras, Bernard, *Normativ og rasjonell integrasjon, om forholdet mellom motiver og arbeidsinnsats i frivillige organisasjoner*, (Normative and rational integration, presentert på konferansen «the relationship between motives and voluntary work within volunary organisations») med Håkon Lorentzen, Paper lagt frem på konferansen, «Social Ekonomi & Civilt Samhälle», Stockolm, 20–22. oktober.
- P 20/99 Enjolras, Bernard, *The French Republican Route to Activation*, paper presentert på konferansen «Association for Public Policy Analysis and Management», Washington D.C., 4.–6. november.
- P 21/99 Gullestad, Marianne, *Kunnskap for hvem?* Æresforelesning på konferansen «Moderne virkeligheter: Metodiske, teoretiske og empiriske utfordringer for sosialantropologi i den moderne verden». Bodø, 12.–14. mars. Også presentert på årsmøtet i Dansk etnografisk forening, 23.–24. april.

- P 22/99 Gullestad, Marianne, *Kunnskap sett 'nedenfra'*. Foredrag på Skjervheimseminaret, 10.–12. september. Trykket i *Nytt Norsk Tidsskrift*, 16(4):336–354.
- P 23/99 Gullestad, Marianne, *Images of family life*. Foredrag i åpningseksjonen på konferansen «Famille et individualisation». Centre de Recherches sur les Liens Sociaux, Paris, Sorbonne 7.–9. oktober.
- P 24/99 Gullestad, Marianne, *The relationship between the researcher and the people about whom the research is made*. Foredrag på konferanse om kunnskapsutvikling ved Universitetet i Ngaoundéré, Kamerun, 26.–27. november. Manus tilgjengelig fra forfatter.
- P 25/99 Hardoy, Inés, *Effects of labour market programmes: heterogeneity and sample design*. Paper lagt frem på Arbeidsmarkeds- og utdanningsseminar, Rosendal, 26.–27. mai.
- P 26/99 Hardoy, Inés, *Norwegian labour market programmes in the early 90's. Impact on Youth*. Paper lagt frem på «European Research Network on Transitions in Youth», Oslo, 2.–5. september.
- P 27/99 Høgsnes, Geir, *Legal and Corporatist Institutions in Norwegian Collective Bargaining – Developments and Representation of Organized Interests*. Paper presentert på «The Nordic Sociology Conference», Bergen 17.–20. juni.
- P 28/99 Jensen, Ragnhild Steen, *Identifying Gender in Labour Processes*. Paper presentert på «The Nordic-UK Seminar on Gender and Labour Market», København, 9.–11. november.
- P 29/99 Krogstad, Anne, *Etnisk entreprenørskap*. Foredrag på IMER-konferanse, Lysebu 11.–12.januar. Manus tilgjengelig fra forfatter.

-
- P 30/99 Mastekaasa, Arne, *University education, grades, and economic success*. Innlegg holdt på «Utdanning og arbeidsmarked», Rosendal Fjordhotell, 26. mai.
- P 31/99 Mastekaasa, Arne, (sammen med Marianne Nordli Hansen) *Academic Performance: The Impact of Social Class Origin*. Forskningsprogrammet «Kompetanse, utdanning og verdiskapning. Forskerkonferanse Radisson SAS Airport Hotel, Gardermoen. 11. november.
- P 32/99 Narud, Hanne Marthe, *Hvem skal styre landet? Velgernes syn på regjeringalternativene ved valget i 1997*. Paper lagt frem på «Den nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap», Røros, 12.–14. januar.
- P 33/99 Narud Hanne Marthe og Henrik Oscarsson, *Mass-Elite Perceptions of the Policy Space: a Comparison between Norway and Sweden*. Paper presentert på «The ECPR Joint Sessions of Workshops», Mannheim, 26.–31 mars.
- P 34/99 Narud, Hanne Marthe og Henry Valen, *Coalition Membership and Electoral Performance in Western Europe*, paper lagt frem på seminaret « Coalitions II in Siena», 19.–23. mai 1999. Også presentert på seminar i Wien, 16.–20. desember.
- P 35/99 Narud, Hanne Marthe og Henry Valen, *Issue Ownership and Electoral Accountability*. Paper lagt frem på «The Nordic Political Science Conference (NOPSA)», Uppsala, 19.–22. august.
- P 36/99 Rogstad, Jon, *Discrimination on the labour market. Some theoretical and methodological considerations*. Paper presentert på «The Fourth Annual International Metropolis Conference», Washington, 8.–11. desember.

- P 37/99 Rogstad, Jon og Anne Britt Djuve, *The black gold in Norway – immigrants and the labour market in the future*. «4th European Conference of Sociology». Paper presentert på Stream II.2: «Migration: Integration or Segmentation», Amsterdam, 18.–21. august.
- P 38/99 Saglie, Jo, *Values and Perceptions in the 1994 Norwegian EU Referendum*. Paper til den 7. nasjonale fagkonferanse i statsvitenskap, Røros, 11.–13. januar.
- P 39/99 Saglie, Jo, *Et klart eller et nyansert nei? Senterpartiet, SV og den norske EU-striden (1989–94)*. Paper til den 12. nordiske statsviterkongressen, Uppsala, 19.–21. august.
- P 40/99 Schøne, Pål, *Analyzing the effect of training on wages– using combined survey-register data*. Paper presentert på EALES årlige konferanse for arbeidsmarkedsøkonomer. Regensburg Tyskland, september.
- P 41/99 Seippel, Ørnulf, *From Mobilisation to Institutionalisation: The Case of Norwegian Environmentalism*. Paper presentert på «The 4th European Conference of Sociology», Amsterdam, 18.–21. august.
- P 42/99 Sejersted, Francis, *Norway's 'sonderweg' to democratic capitalism*. Foredrag på seminaret, «Industrial leadership in Scandinavia». Lysebu konferansesenter, 22.–24. oktober. Manuskriptet tilgjengelig hos forfatteren
- P 43/99 Torp, Hege, *Hvem vil arbeide hvis det ikke lønner seg? Om arbeidslinja og insentiveffekter av velferdsstatens ytelser*. Foredrag på avslutningskonferansen til forskningsprogrammet Velferd og samfunn i regi av Norges forskningsråd. Oslo, Folkets Hus, 20.–21. april 1999.

-
- P 44/99 Valen, Henry og Hanne Marthe Narud, *Nomination Systems and their Consequences*. Paper presentert på «the ECPR Joint Sessions of Workshops», Mannheim, 26.–31. mars.
- P 45/99 Aardal, Bernt, *Stridsspørsmål og ideologisk struktur*, Paper fremlagt på «Den nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap», Røros, 12.–14. januar.
- P 46/99 Aardal, Bernt, *Politikerforakt og politisk mistillit blant norske velgere – utvikling over tid, årsaker og konsekvenser*. Paper lagt frem i arbeidsgruppe 16, «Den nordiske statsviterkonferansen (NOPSA)», Uppsala, 17.–19. august.

Konferanser og seminarer

ISF var i 1999 ansvarlig for gjennomføringen av følgende konferanser og seminarer med norske og utenlandske deltakere:

9.1 Konferanser

Kjønn og makt i det moderne arbeidslivet

Munthes gt. 31, 19.–20 mai.

Ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter og Jorun Solheim (AFI).

Finansiering: Norges Forskningsråd.

Paraplyprosjektet «Kjønn i arbeid – nye relasjoner – nye teorier?

Teoretiske landskap»

Lysebu 25.–26 oktober

Ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter og Jorun Solheim (AFI)

Finansiering: Norges forskningsråd.

Eierskap og makt

Hotel Continental, Oslo, 30. november

Ansvarlig: Fredrik Engelstad

Finansiering: Makt- og demokratiutredningen 1998–2003 i samarbeid med Næringslivets hovedorganisasjon og programmet «Næring finans og marked», Norges forskningsråd.

9.2 Instituttseminar

I løpet av året ble det arrangert instituttseminar med innledere utenfra, hvor instituttets ansatte og inviterte gjester deltok. Formålet er formidling av faglig relevant stoff på tvers av faggrensene i en uformell atmosfære. Seminarvirksomheten bidrar også til at instituttet opprettholder kontakten med andre samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer. En seminarkomité bestående av Marianne Røed, Rune Slagstad og Bernt Aardal har i 1999 vært ansvarlige for programmet.

Det moderne sosialdemokratiet – fiksjon eller visjon?

20. januar

Innleder: Jens Stoltenberg

Kommentarer: Rune Slagstad og Karl Ove Moene.

Verdikommisjonen

26. mai

Innlegg: Inge Lønning, Reidar Almås og Hilde Haugsgjerd.

Historie og samfunnsvitenskap – en nervøs romanse?

(Social Time and Social Change)

9. juni

Innlegg: Jan Eivind Myhre, Tor Egil Førland, Fredrik Engelstad og Ragnvald Kalleberg.

9.3 Arvid Brodersen-forelesning

Institutt for samfunnsforskning, Munthes gate 31, 24. november

Tema: *Norway and Global Competition – Entrepreneurship and Corporate Control.*

Foredrag av professor Keith Smith

Finansiering: P.M. Røwdes stiftelse.

Forskningsformidlingen ved instituttet er omfattende og variert, og har også som hensikt å profilere ISF som forskningsinstitusjon, med vekt på både grunnforskning og anvendt forskning. På denne måten ønsker instituttet å bidra til økt kontakt og samarbeid med andre forskningsmiljøer og med offentlig forvaltning, arbeids- og næringsliv.

Formidlingen skjer gjennom instituttrapporter, bøker, tidsskriftartikler, artikler i antologier og innlegg på vitenskapelige konferanser. Formidling av forskningsresultatene til oppdragsgiverne gjøres i hovedsak i form av rapporter eller artikler, men også gjennom foredrag, seminarer og egne avisinnlegg. I tillegg kommer den formidlingen som skjer gjennom undervisning og veiledning av studenter og stipendiater. Fullstendig oversikt over rapporter utgitt av instituttet, artikler, bøker og konferansebidrag er gitt i kapittel 8.

10.1 Tidsskrifter

Tidsskrift for samfunnsforskning ble startet av instituttet i 1960. Det gis ut fire ganger årlig av Universitetsforlaget med støtte fra Norges forskningsråd. Hovedvekten legges på originalartikler av norske forskere basert på empiriske undersøkelser. Ved siden av å gjenspeile mangfoldet i norsk samfunnsforskning gir tidsskriftet også plass for utdyping. Temanummeret i 1999 hadde tittelen «Sosial og økonomisk utvikling i kyst- og bygdesamfunn» med Berit Brandth som gjesteredaktør. Tidsskriftet publiserer videre bokanmeldelser, debattstoff, oversiktsartikler og forskningspolitiske innlegg. Tidsskriftet kom i 1999 med 4 hefter.

Geir Høgnes har i 1999 vært ansvarlig redaktør med Trygve

Gulbrandsen, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud som medredaktører. Redaksjonsrådet består av 10 medlemmer og er tverrfaglig sammensatt med representanter fra ulike forskningsmiljøer. Abonnement på *Tidsskrift for samfunnsforskning* tegnes gjennom Universitetsforlaget.

Søkelys på arbeidsmarkedet ble startet i 1984 og kommer med to hefter i året. Publikasjonen er populærvitenskapelig og presenterer forskningsbasert stoff om sysselsetting, arbeidsløshet, lønnsutvikling og arbeidsmiljø. Målgruppen er andre forskere, utredere, saksbehandlere og beslutningstakere innenfor forvaltning, arbeidsmarkedsetaten og organisasjoner. *Søkelys på arbeidsmarkedet* gis ut av instituttet med støtte fra Kommunal- og regionaldepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Marianne Røed har vært redaktør for tidsskriftet i 1999. Øvrige redaksjonsmedlemmer har vært Erling Barth, Fredrik Engelstad, Trygve Gulbrandsen, Geir Høgsnes, Ragnhild Steen Jensen, Arne Mastekaasa og Hege Torp.

Søkelys på arbeidsmarkedet trykkes i et opplag på 1200 eksemplarer, og distribueres av instituttet. Abonnement kan tegnes ved Institutt for samfunnsforskning.

Tidsskriftet *Nordic Journal of Political Economy*, med Erling Barth som ansvarlig redaktør, utgis av instituttet. Tidsskriftet kom i 1999 med to hefter hvor tema henholdsvis var «Innovations and Growth» og «Innovations and Firm Performance». Det arrangeres årlige NOPEC-seminarer.

I samarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo, redigerer ISF årboken *Comparative Social Research*, utgitt av JAI Press, Connecticut. Ragnhild Steen Jensen har vært redaksjonssekretær i 1999. Redaksjonsgruppe: Lars Mjøset, Fredrik Engelstad, Grete Brochmann, Arnlaug Leira, Ragnvald Kalleberg. 1999-utgaven har tittelen *Family Change: Practices, Policies, and Values*.

10.2 ISF-rapporter

Sluttresultater fra instituttets forskningsprosjekter blir vanligvis trykt i instituttets rapportserie (se kapittel 8.1). Rapporter og tidligere utgitte arbeidsnotater kan bestilles ved henvendelse til instituttet. I 1999 utga instituttet 15 rapporter. Salgsinntektene var noe lavere enn foregående år.

10.3 ISF Sammendrag

Sammendrag av rapporter samles i *ISF Sammendrag*, som utgis kvartalsvis. Heftene inneholder også sammendrag av bøker utgitt på forlag og artikler publisert i norske og utenlandske tidsskrifter og antologier. Målgruppen for sammendragsserien er mediene, offentlige myndigheter, organisasjoner og andre forskningsinstitusjoner. Abonnement på sammendragsserien er gratis og tegnes ved henvendelse til instituttet.

10.4 Hjemmesider på internett

Instituttets hjemmesider på internett har vært operative siden juni 1999. Her finnes oversikter over ansatte, deres arbeidsfelter, prosjekter i arbeid og bestillingslister for rapporter, samt en del generell informasjon om instituttet.

Pressemeldinger og korte omtaler av nye rapporter og bøker legges ut fortløpende. Gjennom en lenke til bibliotekets hjemmesider kan brukerne lett få en samlet oversikt over den enkelte forskers publisering..

10.5 Brukermøter

Forskerne ved ISF har jevnlig møter med oppdragsgivere og brukergrupper. Til dels har det vært uformelle samtaler i forbindelse med delrapportering fra prosjekter, til dels har brukerkontakten skjedd gjennom seminarer. Blant annet har det i tilknytning til arbeidet med tidsskriftet *Søkelys på arbeidsmarkedet* vært flere møter med oppdragsgiver.

Et halvdagsseminar ble arrangert 5. oktober 1999 om lønn og per-

sonalpolitikk i staten for ledere og saksbehandlere i Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Instituttets forskere presenterte resultater fra aktuelle prosjekter: «Kjønnsforskjeller i tilleggslønn» (Harald Dale-Olsen), «Mobilitet i privat og offentlig sektor» (Pål Schøne), «Lønnsforskjeller og forhandlingssystem i staten» (Erling Barth), «Lederutvelging og kompetanse: Hva slags kvalifikasjoner ønskes hos toppledere i staten?» (Aagoth Storvik) og «Avkastningen av utdanning i Norge og andre europeiske land» (Marianne Røed).

I forbindelse med offentliggjøringen av boka *Et lokalvalg i perspektiv. Valget i 1995 i lys av sosiale og politiske endringer* av Tor Bjørklund, arrangerte instituttet i samarbeid med oppdragsgiveren Kommunal- og regionaldepartementet et seminar 26. august for representanter fra departementet og Kommunenes Sentralforbund.

Instituttets tradisjonelle *Sensommertreff* gikk av stabelen 25. august. Et bredt utvalg av brukere, oppdragsgivere og representanter fra andre forskningsinstitusjoner var invitert. Det faglige programmet tok opp temaer knyttet til demokratiet. Håkon Lorentzen innledet om «Sivile fellesskap: eksperter, medlemmer og demokratisk legitimitet», deretter stilte Bernt Aardal spørsmålet «Sviker ungdommen demokratiet?» Anja Bredal avsluttet med «Tvang til frihet? Demokratitanker om arrangerte ekteskap».

I tillegg til arrangementer i egen regi, opptreer instituttets forskere stadig på konferanser o.l. i regi av Norges forskningsråd, departementer og organisasjoner. Dette bidrar også til en større kontaktflate med brukere og andre forskningsmiljøer

10.6 Pressekonferanser og mediekontakt

I løpet av våren og sommeren arrangerte instituttet flere presseseminarer i forbindelse med nye bøker fra instituttets forskere. Både presse og kontakter i fagmiljøene ble invitert.

Under et seminar 20. april med tittelen «Representerer politikerne velgerne i norsk politikk?» ble Henry Valen og Donald R. Matthews bok *Parliamentary representation. The case of the Norwegian Storting* lansert. Gudmund Hernes og Paul Thyness kommenterte boka og innledet til diskusjon.

I samarbeid med NKS-forlaget holdt instituttet pressekonferanse 29. juni i forbindelse med lanseringen av *Velgere i 90-årene* av Bernt Aardal, Henry Valen, Frode Berglund og Hanne Marthe Narud.

Tor Bjørklunds bok *Et lokalvalg i perspektiv. Valget i 1995 i lys av sosiale og politiske endringer* ble lansert 20. august under et seminar med tittelen «Den fallende valgdeltakelsen: Tegn på krise, avmakt eller tilfredshet?» Helge Seip og Gunnar Gussgard fra Kommunenes sentralforbund kommenterte boka og innledet til diskusjon.

Disse arrangementene har vi vurdert som vellykkede. Det var godt oppmøte fra pressen, mange spørsmål og temaer som ble tatt opp, og gode diskusjoner mellom pressefolk og forskere. Hensikten var også å invitere mediene til en forhåpentligvis interessant dialog og vise hva instituttets forskere arbeider med, og dermed synliggjøre instituttet.

10.7 Formidling til allmennheten

Den allmennrettede formidlingen gjennom mediene kan til en viss grad måles ved antallet presseklipp fra Observer Norge AS, en tjeneste som tar utgangspunkt i at institusjonens navn er omtalt eller nevnt i mediene. Klipp fra aviser, fjernsyn og radio gir dermed et bilde av interessen i mediene for forskningen som drives ved instituttet. I 1999 er det registrert 531 klipp. Dette er et betydelig høyere antall enn i foregående år, da det ble registrert 369 klipp.

Forskerne deltar også i den offentlige debatt og meningsdannelse gjennom kronikker og egne innlegg i aviser. Tabell 4 viser selvrappinger av denne typen innslag i radio og fjernsyn.

Tabell 4. Allmennrettet formidling 1992–99

	Antall i 1999	Antall i 1998	Gjennomsnitt pr. år 95–97	Gjennomsnitt pr. år 92–94
Avisinnlegg, kronikker	86	36	20	24
Antall forskere	11	6	6	8
Innslag i radio/TV	72	77	100	103
Antall forskere	13	14	15	16

Kronikker og avisartikler

- Borchgrevink, Tordis og Grete Brochmann, «FrPs eksamen i norskhet». *Dagbladet*, 12. februar.
- Gullestad, Marianne, «Barnemakt mot år 2000». *Dagbladet*, 14. januar.
- Gullestad, Marianne, «Makt under lupen». *Bergens Tidende*, 27. januar.
- Gullestad, Marianne, «Fatwa i Norge?». *Aftenposten*, 19. februar.
- Høgsnes, Geir, «Hva er galt med forhandlingssystemet i offentlig sektor». *LO-Aktuelt*, nr. 4:30–31.
- Langeland, Nils Rune, «Den nye Oslo-tonen», *Dagbladet Magasinet*, 30. oktober.
- Langeland, Nils Rune, «Det drøymande hundreåret». *Dagbladet Magasinet*, 27. november.
- Rogstad, Jon, «Hvordan skal vi vite hva de kan?». *LO-Aktuelt*, Nr 9/99.
- Sandmo, Erling, «Arier blant samer». *Dagbladet Magasinet*, 30. oktober.
- Slagstad, Rune, «Arne Næss som livsfilosof». *Aftenposten*, 10. januar.
- Slagstad, Rune, «Skiftende kunnskapsregimer – en repetisjon». *Aftenposten*, 20. februar.

10.8 Annen forskningsformidling

I tillegg til deltakelse på seminarer og konferanser driver forskerne utstrakt formidling rettet mot andre fagmiljøer og allmennheten, i form av innledninger og foredrag.

Tabell 5. Annen forskningsformidling i perioden 1992–99

Faglige innledninger og foredrag	1999	Antall i 1998	Gjennomsnitt pr. år 95–97	Gjennomsnitt pr. år 92–94
	201	148	185	169

11.1 Sekretariatsoppgaver

Instituttet har siden 1992 vært sekretariat for European Consortium for Sociological Research (ECSR).

Fra 1997 er Norsk sosiologforenings sekretariat/medlemsarkiv lagt til instituttet.

11.2 Biblioteket

I tillegg til ISF betjener biblioteket forskere ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) samt eksterne biblioteker og brukere. Utlånet var i 1999 på minst 8.900 publikasjoner (tidsskriftsartikler, statistikk, rapporter og bøker) og et tilsvarende antall lånefornyelser. Antall utlån fra egen samling var 4.800, mens samlet antall fjernlån fra andre biblioteker var 4.100. Fjernlånet fordelte seg på 2.150 bøker og 1.950 tidsskriftsartikler. 500 publikasjoner måtte lånes inn fra biblioteker i utlandet. 340 artikler ble kopiert til bruk for eksterne lånere.

Katalogen består nå av en database på 41.700 referanser. Av dette er omtrent 32.000 bøker, rapporter og statistiske publikasjoner. Resten er artikler i tidsskrifter og redigerte bøker. Nærmere 1.500 bibliografiske referanser ble registrert i databasen i 1999. I tillegg ble ca. 900 tidsskriftshefter og bind i serien Stortingsforhandlinger strekkoderegistrert for utlån. Samlet antall abonnemeter på tidsskrifter, aviser, nyhetsbrev, årbøker og andre periodika er ca. 350. Det totale antall hyllemeter er 1.100 fordelt på to avdelinger og tre magasiner. Det er en økning på nærmere 100 hyllemeter i 1999.

Bibliotekets hjemmeside og database ble lagt ut på Internett i 1998.

I 1999 har biblioteket bidratt til arbeidet med å gjøre ISFs hjemmesider tilgjengelig på nettet.

I året som gikk ble en komplett samling av *Norsk retstidende* for perioden 1836–1995 innkjøpt. Videre fikk biblioteket en gave fra Stortingsbiblioteket på vel 1.200 bind av serien Stortingsforhandlinger. Gaven dekker perioden 1845–1965. Andre omfattende gaver ble gitt av Tor Fr. Rasmussen, Gunnar Utnes familie, Anne Kari Lande Hasle, Dag Gjestland, Industriseminar/Rådet for arbeidslivsstudier ved Universitetet i Oslo samt redaksjonen for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

11.3 IT-avdelingen

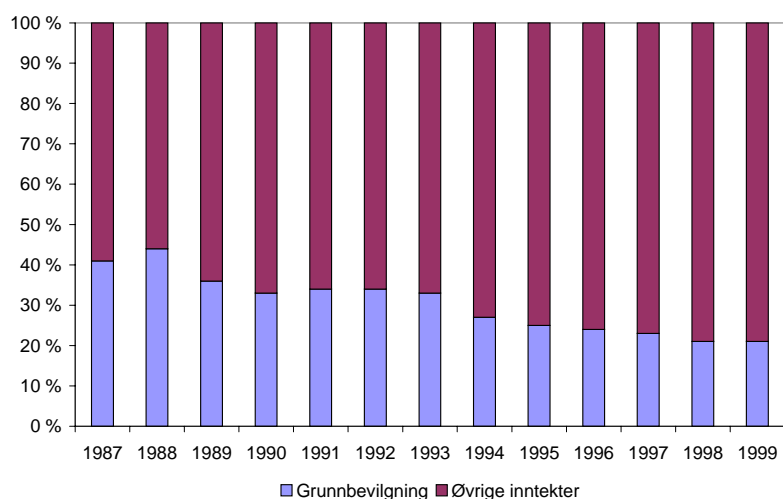
IT-avdelingen har i 1999 utført arbeid for både ISF og NOVA slik samarbeidsavtalen forutsetter. Det har i løpet av året vært lagt vekt på å videreutvikle de felles tjenestene i lokalnettet, både når det gjelder maskin- og programvare, kapasiteten på Internett-forbindelsen og de individrettede brukerstøttefunksjonene, som i dette året har vært prioritert foran kurs. Det har vært lagt ned mye arbeid på å utvikle kompetanse på utvikling av enkle databaseløsninger.

11.4 Instituttets økonomi

Fra og med 1997 ble grunnbevilgningen fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) overført til Norges forskningsråd (NFR). Grunnbevilgningen var i 1999 på kr. 6.139.000. Økningen av grunnbevilgningen (se figur 2 og tabell 6) skyldes at Instituttgruppa for samfunnsforskning (ISAF) ble nedlagt 31.12.1998, og at ISAFs bevilgning ble delt mellom ISF og NOVA. Den langsiktige tendensen er at grunnbevilgningens andel av instituttets drift går ned, også når bevilgningen til ISAF blir regnet inn.

I tillegg til å dekke de tjenester ISAF tidligere dekket for ISF, brukes grunnbevilgningen til ca. 50 % lønn til 5 forskningsledere, lønn til faglig kompetanseheving samt lønnsutgifter til Valgforskningsprosjektet som har status som strategisk instituttprogram (SIP). I tillegg fikk instituttet i 1999 et nytt treårig SIP innenfor programmet «Makt og arbeid – kjønn og ledelse».

Figur 2. Grunnbevilgningens andel av total virksomhet inkl. ISFs andel av bevilgningen til ISAF til 1998. Prosent

Fra prosjektene får instituttet inntekter i form av overhead. I 1999 var de samlede overheadinntektene kr. 4.744.645. Overheadinntekten dekker lønn til administrasjonen, og andre nødvendige utgifter i forbindelse med driften av instituttet. Lønnsutgiftene til forskerstaben dekkes i det alt vesentlige via prosjektbevilgningene fra Norges forskningsråd, departementer og andre oppdragsgivere (tabell 6).

I forbindelse med utgivelsen av *Tidsskrift for samfunnsforskning* der ISF er ansvarlig for det redaksjonelle arbeidet, mottar instituttet et tilskott fra Norges forskningsråd. Tilskottet var i 1999 kr. 130.300.

Resultatregnskapet og balansen er vist på sidene 138 og 139. De baserer seg på revisorbekreftede regnskapstall for 1999. For sammenlikningens skyld er tall for 1998 tatt med.

Tabell 6. Finansiering av virksomheten (1000 kroner)

Bevilgninger/oppdrag	1999	1998
Norges forskningsråd, grunnbevilgning	6.139	2.738
Overført fra NOVA	3.947	-
Norges forskningsråd, prosjekter	8.372	6.887
Departementer	6.099	6.525
Interesseorganisasjoner	318	645
Utenlandske	1.417	4.196
Andre	2.429	1.924
Publikasjoner/diverse	98	147
Husleie	-	638
Sum	28.819	23.700
Overført til neste år	-934	-460
Sum	27.885	23.240

11.5 Regnskap

Resultatregnskap pr. 31.12.1999

Driftsinntekter	1999	1998
Grunnbevilgning	6.139.000	2.738.000
Overført fra NOVA	3.762.631	-
Prosjekter	17.886.177	19.716.431
Andre inntekter	97.616	785.400
Sum inntekter	27.885.424	23.239.831
 Utgifter		
Lønn, honorar, arb.avgift m.m., note 3, 4 og 5	18.668.443	14.528.981
Prosjekt- og driftskostnader, note 5	8.599.211	7.610.113
Ordinær avskrivning, note 2	475.982	375.805
Sum utgifter	27.743.636	22.514.899
 <i>Driftsresultat</i>	<i>141.788</i>	<i>724.932</i>
 Finansinntekter og finanskostnader		
Renteinntekter	524.063	292.976
Renteutgifter	-	-
Sum finansielle poster	524.063	292.976
 <i>Årets resultat</i>	<i>665.851</i>	<i>1.017.908</i>
 Anvendelse av årsresultat		
<i>Overført til egenkapital</i>	<i>665.851</i>	<i>1.017.908</i>

Balanse pr. 31.12.1999

	1999	1998
Egenkapital og gjeld		
<i>Egenkapital</i>		
Driftsfond 1/1-1999	11.864.482	10.846.574
Årets overskudd	665.851	1.017.908
<i>Sum egenkapital</i>	<i>12.530.333</i>	<i>11.864.482</i>
<i>Kortsiktig gjeld</i>		
Kreditorer	934.270	460.467
Forskuddstrekk og arb.giv.avgift m.m., note 5	1.621.618	1.237.603
Annen kortsiktig gjeld, note 5	1.758.614	1.606.307
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>	<i>4.314.502</i>	<i>3.304.377</i>
Sum egenkapital og gjeld	16.844.835	15.168.859
Eiendeler		
<i>Anleggsmidler</i>		
Eiendom, note 2	5.522.500	5.665.000
IT-utstyr, note 2	575.000	476.808
Inventar, note 2	-	15.256
<i>Sum anleggsmidler</i>	<i>6.097.500</i>	<i>6.157.064</i>
<i>Omløpsmidler</i>		
Fordringer		
Forskudd ansatte	139.494	60.370
Bankinnskudd		
Bank, post, note 1	10.607.842	8.719.070
<i>Sum omløpsmidler</i>	<i>10.747.335</i>	<i>9.011.795</i>
Sum eiendeler	16.844.835	15.168.859

Oslo, 21. januar 2000

Anne-Lise Seip
styreleder

Hanne Marthe Narud

Jon Elster

Aanund Hylland

Raino Sverre Malnes

Fredrik Engelstad
Instituttleder

Eivind Smith

Regnskapsprinsipper og noter 1999

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Regnskapet bygger på historisk kost-prinsippet. Kostnader sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter kostnadene kan sammenstilles med. Regnskapet er satt opp og basert på fortsatt drift.

Klassifisering

Fordringer og gjeld klassifiseres som omløpsmidler/kortsiktig gjeld dersom de forfaller innen ett år. Øvrige eiendeler klassifiseres som anleggsmidler.

Inntektsføring av prosjekter

ISF inntektsfører prosjektmidler i samsvar med påløpte kostnader. Overskytende prosjektmidler står som gjeld i balansen.

Vurderingsregler

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Varige driftsmidler aktiveres og avskrives dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr. 15.000.

Varige driftsmidler vurderes til historisk kost med fradrag for driftsøkonomiske avskrivninger. Avskrivninger baseres på en vurdering av driftmidlenes økonomiske og tekniske levetid. Stiftelsen benytter lineære avskrivninger for avskrivning av varige driftsmidler. Avskrivningssatsene er gjengitt i note.

Note nr. 1 – Bundne midler

Bundne skattetrekkmidler utgjør kr. 708.212.

Note 2 –Anleggsmidler	Bygg	IT	Inventar
	5.662.500	1.336.687	66.368
	-	416.417	-
<i>Kostpris 31/12</i>	<i>5.662.500</i>	<i>1.753.104</i>	<i>66.368</i>
	1.140.000	1.178.104	66.368
Kostpris tomt	1.000.000		
<i>Bokført verdi 31/12</i>	<i>5.522.500</i>	<i>575.000</i>	<i>-</i>
<i>Årets avskrivning</i>	<i>142.500</i>	<i>318.225</i>	<i>15.256</i>

Årets avskrivning

Avskrivningssatsen på bygg er 2%, og på IT 33,33%.

Note nr. 3 – Antall ansatte

Antall ansatte har i 1999 vært 59.

Note nr. 4 – Ytelser til ledende personer m.v.

Lønn til daglig leder har i 1999 vært kr. 429.878. Styret har fått utbetalt en samlet godtgjørelse på kr. 22.400. Godtgjørelse til revisor har i 1999 vært kr. 60.000,-, som i sin helhet er revisjon.

Note nr. 5 – Spesifisering av poster i resultatregnskapet

	1999	1998
<i>Spes. 1: Lønn, honorar, arb.giv.avgift m.m.</i>		
Lønn og feriepenger	15.254.958	-
Arbeidsgiveravgift	2.393.738	-
Pensjonskostnad	911.914	-
Andre ytelser	107.833	-
<i>Sum lønn, honorar, arb.giv.avgift m.m.</i>	<i>18.668.443</i>	<i>14.528.981</i>
<i>Spes. 2: Prosjekt- og driftskostnader</i>		
Spesielle prosjektkostnader	2.184.601	3.448.320
Faglige reiser	987.583	1.023.184
Seminarer	68.671	183.103
Maskiner, inventar, utstyr	159.649	195.202
Transport og annonser	37.270	25.984
Velferd, representasjon, helsetjenester og forsikring	242.032	163.690
Kjøp av datamateriale	1.563.887	1.381.815
Kjøp av tjenester fra NOVA	552.965	280.723
Trykking	414.792	466.593
Porto og telefon	423.610	260.639
Tidsskrifter, bøker, CD/rom og artikkelkopier	801.086	-
IT-vedlikehold, programvare og nettverkkostnader	355.812	-
Kantina, drift	58.262	-
Kopiering og rekvisita	655.026	-
Eiendom	70.826	144.587
Diverse utgifter	23.139	36.273
<i>Sum prosjekt- og driftskostnader</i>	<i>8.599.211</i>	<i>7.610.113</i>
<i>Spes. 3: Forskuddstrekk</i>		
<i>arbeidsgiveravgift og Statens pensjonskasse</i>		
Forskuddstrekk	708.212	672.070
Arbeidsgiveravgift	399.863	359.861
Statens pensjonskasse	513.543	205.672
<i>Sum forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift</i> <i>og Statens pensjonskasse</i>	<i>1.621.618</i>	<i>1.237.603</i>
<i>Spes. 4: Annen kortsiktig gjeld</i>		
Påløpte feriepenger	1.670.822	1.374.241
Påløpte kostnader	87.792	232.066
<i>Sum annen kortsiktig gjeld</i>	<i>1.758.614</i>	<i>1.606.307</i>

*Kommentarer til regnskapet**Årlig avskrivninger*

Munthes gate 31 ble bygget i 1960, og er i meget god stand. Ut fra dette er antatt levetid fra 1992 på 40 år. Årlig avskrivning blir ut fra dette kr. 142.500,00 pr. år. Ordinære avskrivninger av EDB-utstyr og inventar er på i alt kr. 333.481,-. (Se note 2 i balansen).

Anvendelse av årsresultatet

Årets overskudd er overført til instituttets driftsfond.

A Short Presentation

The Institute for Social Research (ISF) is an independent foundation whose primary objectives are:

- To contribute knowledge about and understanding of social structures and social change
- To help develop skills and methods for analyzing social conditions

Ever since its foundation in 1950, the Institute has been a meeting place for the social sciences, predominantly sociology and political science. Today ISF provides one of the few social science fora, outside the universities, which has not limited itself to the study of one single sector of society.

The Institute's history and current position in social research bear witness to its desire to avoid drawing sharp distinctions between basic and applied research. Both types of research are carried on in the same environment. We also cooperate with the University of Oslo on research projects and post-graduate education.

In recent years much emphasis has been placed on establishing contacts with ministries and unions, both to communicate research findings and to identify sound research needs. This type of contact is time-consuming, yet it is encouraging to experience the growing understanding of what social research can contribute and what its limitations are.

12.1 The Institute's Publications

Report Series

The Report Series consists mainly of final results from completed research projects. Individual copies can be ordered directly from the Institute. It is also possible to subscribe to this series. Work by Institute researchers is also frequently published through other well-established channels – i.e. journals, in anthologies, or as monographs.

Journal of Social Research

In 1960, the Institute established the *Tidsskrift for samfunnsforskning* (Journal of Social Research). The journal is published by Universitetsforlaget (Norwegian University Press). Aside from original articles by Norwegian researchers often based on empirical studies, the journal contains book reviews, debates on current issues, review articles and articles on research policy. Issues on special themes are also published.

Focus on the Labour Market

Autumn 1984 saw the start of a new periodical, *Søkelys på arbeidsmarkedet* (Focus on the Labour Market). It is published biannually by the Institute with financial support from the Ministry of Government Administration and the Ministry of Local Government and Labour.

This periodical is intended as a supplement to existing publications on the labour market and labour research, and the Institute hopes it will make research findings available to a wider circle of readers.

Subscriptions to *Søkelys på arbeidsmarkedet* and single issues may be obtained directly from the Institute.

12.2 Projects in Progress 1999

The Institute for Social Research conducted a total of 64 research projects in 1999. Most of these projects can be grouped under five main research areas:

- Employment and Working Conditions
- Gender and Society
- Welfare State and Civil Society
- Political Institutions, Participants and Public Opinion
- International Migration, Integration and Ethnic Relations

There is often close cooperation between projects in the five areas, and none can be said to constitute a single uniform research programme. The Institute strives to achieve a reasonable balance between the integration of single projects into comprehensive research programmes, and a willingness to conduct research off the beaten track. Research is not limited to the five areas listed above, but also comprises several projects which cannot be classified in any of these main areas.

◆ **Employment and Working Conditions**

Bargaining Systems and Wage Differentials in the Public Sector

Senior Researcher Erling Barth

Research Fellow Pål Schøne

Wages and Unemployment in the Nordic Countries

Senior Researcher Erling Barth

Mobility and Relative Wages

Senior Researcher Erling Barth

Research Fellow Harald Dale-Olsen

Labour Flows and the Wage Structure

Senior Researcher Erling Barth

Research Fellow Harald Dale- Olsen

Return to Human Capital – A Firm Level Analysis

Senior Researcher Erling Barth

Research Fellow Pål Schøne

Public Funding and Private Returns to Education (PURE)

Senior Researcher Erling Barth
Research Fellow Marianne Røed

Business Cycles and Income assimilation of Immigrants

Senior Researcher Erling Barth

The Employer – Employee Relationship: The Creation and Destruction of a Job

Research Fellow Harald Dale-Olsen

State of Art of International Research on Ownership

Researcher Trygve Gulbrandsen

Evaluation of Youth-Oriented Job-Training Programmes

Research Fellow Inés Hardoy

Gender Differences in Additional Wage Components

Senior Researcher Geir Høgsnes
Research Fellow Harald Dale-Olsen

Evaluation of Sickness Absence Programmes for Government Employees

Senior Researcher Arne Mastekaasa

Labour Market without Borders – Migration Behaviour within Educational Groups

Research Fellow Marianne Røed

The Range and Effects of Flexible Organizations in Norway

Research Director Hege Torp
Research Fellow Karen Modesta Olsen
Researcher Trygve Gulbrandsen
Senior Researcher Erling Barth
Professor Arne Mastekaasa
Research Fellow Pål Schøne

Unemployment Benefit Systems and Labour Market Behaviour in the Nordic Countries

Research Director Hege Torp

Evaluation of the Public Employment Service

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Erling Barth

Numerical Flexibility: Regulations of Temporary Employment

Research Director Hege Torp

Research Assistant Karen Modesta Olsen

Selection to Labour Market Programmes

Research Director Hege Torp

Training and Flexible Work Organisation – Possible Effects on Sickness Absence and Turnover

Research Fellow Pål Schøne

Working Conditions in Temporary Work Agencies

Research Director Hege Torp

Research Fellow Pål Schøne

Research Assistant Karen Modesta Olsen

◆ Gender and Society

Work Hours and Life Course. Part-time Work Among Middle-Aged Nurses

Researcher Bente Abrahamsen

Labor Market Participation Among Women with Children Above Pre-School Age

Researcher Bente Abrahamsen

The Restructuring of Gender Relations and Employment: A Cross National Analysis of Gender Policy, Practice and Progress in Medicine and Banking

Research Director Gunn Elisabeth Birkelund

Gender and Restructuring of Local Labour Markets

Research Director Anne Lise Ellingsæter

Research Fellow Ragnhild Steen Jensen

Research Network: Gender at Work – New Relations, New Theories?

Research Director Anne Lise Ellingsæter

Professor Jorun Solheim (AFI/SFK, UiO)

Time, Gender and Work

Research Director Anne Lise Ellingsæter

***Strategic Institute Program –
Power, Work and Gender***

Research Director Anne Lise Ellingsæter

Research Fellow Ragnhild Steen Jensen

Research Fellow Mari Teigen

Senior Researcher Aagoth Storvik

***Internationalization: Consequences for Women's
Occupational Careers***

Senior Researcher Marit Hoel

Image and Politics in the Nordic Countries

Senior Researcher Anne Krogstad

Why do so Few Women Apply for Toppositions in the Public Sector

Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

Recruitment in the Public Sector

Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

Recruitment in the Private Sector

Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

Means to Promote Gender Equality: Gender Quotas in Politics, Education and Working Life

Research Fellow Mari Teigen

◆ Civil Society and Welfare State***Volunteer Centers. Effects of Ownership on Activities***

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Research Assistant Toril Røkeberg

Evaluation of Volunteer Centers Supported by The Ministry of Health and Social Affairs

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Research Assistant Anne-Lene Bakken Ulseth

Civil Society: Integration and Exclusion

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Volunteering in Norway – Evaluation of Volunteer Centers

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Volunteering in the Nordic Countries

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

John Hopkins' Comparative Nonprofit Sector Project

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Property Forms, Market and Democracy in Sport

Research Fellow Bernard Enjolras

◆ Political Institutions and Public Opinion***Social Change and Party Development***

Research Fellow Frode Berglund

1999 Local Elections Programme

Senior Researcher Tor Bjørklund

Research Fellow Jo Saglie

Electoral Research Project

Professor Henry Valen

Research Director Bernt Aardal

Senior Researcher Hanne Marthe Narud

Research Fellow Frode Berglund

Research Assistant Ingunn Opheim Ellis

Political Representation and Political Action

Senior Researcher Hanne Marthe Narud

Professor Henry Valen

Political Representation and Institutions in the Nordic Countries

Senior Researcher Hanne Marthe Narud

Professor Henry Valen

Nominations in the Nordic Countries

Senior Researcher Hanne Marthe Narud

Professor Henry Valen

Mapping the European Party Space

Research Fellow Henrik Oscarsson

The History of the Supreme Court in Norway

Senior Researcher Erling Sandmo

Senior Researcher Nils Rune Langeland

Sweden-Norway 1905–2005

Professor Francis Sejersted

Power and Democracy

Professor Øyvind Østerud

Institute Director Fredrik Engelstad

Professor Siri Meyer

Professor Per Selle

Associate Professor Hege Skjeie

◆ International Migration, Integration and Ethnic Relations***Bosnian Refugees in Norway***

Research Director Grete Brochmann

Research Fellow Jan-Paul Brekke

Norwegian Immigration History

Research Director Grete Brochmann

Cultural Encounters

Senior Researcher Tordis Borchgrevink

Bosnian Refugees in the Nordic Countries

Research Fellow Jan-Paul Brekke

Ethnic Business in Two Cities

Senior Researcher Anne Krogstad

Immigrants on the Labour Market in Norway

Research Fellow Jon Rogstad

The black gold in Norway***– Immigrants and the Labour market in the future.***

Research Fellow Jon Rogstad

Integration and Identity in Multicultural Nation-states

Senior Researcher Tordis Borchgrevink

Immigrant Women at the Labour Market

Research Fellow Ragnhild Sollund

Norway as a Multicultural Society

Senior Researcher Marianne Gullestad

Arranged Marriage among Ethnic Minority Youth – Negotiating Ethnicity and Gender

Research Fellow Anja Bredal

Nordic Study on Arranged Marriages and Forced Marriages

Research Fellow Anja Bredal

Discourses on Immigration in Norway

Research Fellow Anniken Hagelund